

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 49 · 13. februar
Sesjonen 2018–2019

Møte onsdag den 13. februar 2019 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 49):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Nordland fylke, Kjell-Idar *Juvik*, tar nå sete.

Fra Høyres stortingsgruppe foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget for den møtende vararepresentant for Rogaland fylke, Aase *Simonsen*, i tiden fra og med 13. februar til og med 16. februar for å delta i OECDs parlamentarikerkomitémøte i Paris.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Andre vararepresentant for Rogaland fylke, Trine *Danielsen*, innkalles for å møte i Stortinget i dagene 13. og 14. februar.

Presidenten: Trine *Danielsen* er til stede og vil ta sete.

Representanten Karin *Andersen* vil fremsette et representantforslag.

Karin Andersen (SV) [10:01:01]: På vegne av stortingsrepresentantene Arne *Nævra*, Freddy *André Øvstegård*, Kari *Elisabeth Kaski*, Petter *Eide* og meg sjølv vil jeg fremme forslag om å stramme inn karanteneordningen for tidligere medlemmer av regjeringen, statssekretærer og politiske rådgivere i regjeringsapparatet.

Presidenten: Representanten *Kjersti Toppe* vil fremsette to representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:01:36]: Eg vil fremja eit representantforslag frå stortingsrepresentantane *Siv Mossleth*, *Willfred Nordlund*, *Marit Knutsdatter Strand* og meg sjølv om at utdanning av legespesialistar skal svara til helsetenesta sine behov.

Så vil eg fremja eit representantforslag frå stortingsrepresentantane *Per Olaf Lundteigen*, *Geir Inge Lien* og meg sjølv om å stoppa økonomisk motiverte kutt i pasienttilboda i helseføretaka og stansa nedlegging av fødeavdeling og døgnbehandling ved *DPS* og rehabilitering i *Møre* og *Romsdal*.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:22]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene *Siv Jensen*, *Monica Mæland* og *Iselin Nybø* vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten *Jonas Gahr Støre*.

Jonas Gahr Støre (A) [10:02:45]: Jeg har gleden av å stille et spørsmål til finansministeren. Det handler om oljepongebruk og handlingsregelen, som har tjent Norge vel. Hvor mye oljepenger kan vi bruke i vår økonomi på en måte som er godt for landet, med åpenhet for dem som vil følge med, og på en måte som gjør at vi ikke mister kontrollen over økonomien, som mange andre oljerike stater har gjort? De har opplevd økte priser, økte renter, økt valuta, og økonomien er kommet ut av kontroll. Handlingsregelen er også sikret åpenhet; vi kan se hvor pengene føres, og hvor de brukes. Nå settes dette i spill.

Finansdepartementet er nå i gang med å utrede en ordning hvor vi skal betale for, har vi fått høre, en sunket fregatt og et bombet regjeringskvartal, rett fra pensjonsfondet, altså ikke over det vanlige budsjettet, men det skal utredes om vi ikke kan ta pengene derfra, som et slags forsikringsfond. Det er altså våre barns pensjonspenger som skal gå til å betale utgifter. Dette kommer fordi handlingsrommet nå er lite – det har krympet etter rekordhøy bruk av oljepenger – og det er en jakt etter enkle, smarte løsninger.

Det som interesserer meg når Finansdepartementet er gått i gang med dette arbeidet, er at jeg ikke har sett én ledende økonom, ikke ett ledende økonomimiljø som har sagt at dette er en god idé – det å gå utenfor budsjettet, gå under streken, som man sier, ta penger som normalt skal brukes på en helt annen måte, for å betale for forbruk. Da vil jeg stille spørsmålet til finansministeren: Hvor tar disse feil? Har de misforstått når de advarer mot det som *Granavolden-plattformen* åpner for?

Statsråd Siv Jensen [10:04:28]: Jeg kan forsikre representanten *Gahr Støre* om at regjeringen har ført og vil fortsette å føre en ansvarlig økonomisk politikk. I hele denne regjeringens virketid har vi holdt oss langt under handlingsregelens rammer, også i den tiden hvor vi ga ekstra gass i norsk økonomi for å kompensere for oljeprisfallet. Den økonomiske politikken denne regjeringen har ført, har tjent landet vel. Vi kom oss raskt ut av konsekvensene av oljeprisfallet fordi vi hadde en

målrettet tiltakspakke mot Sørlandet og Vestlandet. Vi fikk satt ledige hender i arbeid. Vi fikk bidratt til at bedrifter som sto i fare for å gå over ende, fikk bedre rammebetingelser, slik at de igjen kunne begynne å se optimistisk på fremtiden og ansette flere.

Jeg kan forsikre om at regjeringen kommer til å fortsette å føre en ansvarlig økonomisk politikk. Det er riktig at det i Granavolden-plattformen står en formulering om at regjeringen skal utrede selvassurandørprinsippet. Det holder Finansdepartementet på med å gjøre nå. Men uansett utfallet av den utredningen kan jeg forsikre representanten om at regjeringen kommer til å fortsette å føre en ansvarlig økonomisk politikk.

Jonas Gahr Støre (A) [10:05:44]: Det var ikke svar på spørsmålet. Jeg vet at finansministeren og denne regjeringen fører og har ført en økonomisk politikk som hun står inne for. Spørsmålet er jo fremtiden, hva dette åpner for. Nå når handlingsrommet krymper, ser finansministeren at hun kanskje har rom til å fase inn én eller to milliarder nye oljekroner i det budsjettet. Hun har bak seg år hvor hun har innfaset rekordhøye summer, og da ser man etter andre måter å gjøre tingene på.

Mitt spørsmål var: Har hun sett ett ledende økonomimiljø – utover sin finanspolitiske talsperson, som er et økonomimiljø – som støtter den måten å tenke på, det at vi altså kan betale for forbruk, betale for å bygge nye bygg, betale for å gjenskaffe sunkne fregatter utenfor budsjettet på den måten? Kan hun nevne ett økonomimiljø som støtter den tanken?

Statsråd Siv Jensen [10:06:32]: Jeg tror vi får en langt mer fruktbar debatt om dette når disse økonomimiljøene kjenner til hva regjeringen i så fall faktisk kommer til å gjøre. Nå skal vi utrede dette spørsmålet – i en situasjon hvor vi kan komme til å få store utgifter. Jeg er i utgangspunktet enig i at vi må finne rom i budsjettene gjennom omprioriteringer. Jeg merket meg den debatten i forbindelse med spontanspørretimen i forrige uke, da statsministeren var her, at flere av opposisjonens partier endelig begynte å diskutere behovet for å gjøre kutt og omprioriteringer. Den har denne regjeringen gjort gjennom hele sin virketid, vi har lagt frem en lang rekke forslag for Stortinget om kutt og omprioriteringer, som ikke akkurat, hva skal man si, har vakt allmenn «åtgaum» i denne sal. Men det er fortsatt riktig å fortsette å gjøre det, så jeg kan forsikre om at vi skal fortsette å føre en ansvarlig økonomisk politikk, og jeg kan også forsikre om at vi kommer til å få en helt annen debatt basert på fakta, basert på en reell utredning når den er ferdig, og ikke på hypotetiske problemstillinger som er karikert fra Arbeiderpartiets side for øyeblikket.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:07:37]: Det var altså ikke svar på spørsmålet. Men nå har statsministeren sagt at dette var hennes idé, og finanskomiteens leder sier at det er en smart løsning. Men for Fremskrittspartiet er det jo interessant, for det står i programmet som Siv Jensen gikk til valg på for 2017–2021, at man ønsker å «erstatte dagens handlingsregel med et nytt ankerfeste for den økonomiske politikken». Man ønsker å skille investeringer og forbruk, og man ønsker i programmet å gå til pensjonsfondet og betale for investeringer i infrastruktur og «sentral bygningsmasse». Og jeg må si: Regjeringskvartalet oppfyller jo kravet til å være sentral bygningsmasse. Finanspolitisk talsperson i Fremskrittspartiet, Bjørnstad, sier at man ønsker å ta ekstraordinære innkjøp og investeringer fra oljefondet. Så hvis denne utredningen – som handler om at vi skal assurere oss i oljefondet, vi skal hente pengene når noe ekstraordinært skjer – viser at det er veien å gå, er det da en seier for Fremskrittspartiets økonomiske politikk?

Statsråd Siv Jensen [10:08:32]: Jeg tror ikke jeg skal ta mål av meg å definere hva de ulike partiene kjempet for på Granavolden. Det som er tilfellet, er at alle partiene står bak alt som står i Granavolden-plattformen, og har ambisjoner om å gjennomføre det i tråd med formuleringene.

Så er det, som representanten vet utmerket godt, Finansdepartementet som har fått oppdraget med å utrede dette spørsmålet. Det er vi i gang med. Da er det uklokt av finansministeren å forskuttere hva slags konklusjon det kommer til å bli. Vi skal gjøre den utredningen på en ordentlig måte. Det jeg kan forsikre om, er at vi kommer til å fortsette å gjøre det vi allerede har gjort. Det er riktig at vi faser inn oljepenger i norsk økonomi, men denne regjeringen har vært opptatt av å bruke det på ting som skaper vekst. Vi har investert i infrastruktur, vi har investert i kunnskap, vi har investert i de tingene som vi vet er vekstfremmende for norsk økonomi, og vi gjør det i et betydelig større omfang enn den regjeringen Jonas Gahr Støre selv var en del av.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgingsspørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:09:29]: Det er jo ikke uinteressant hva en finansminister mener om dette i forhold til sitt partiprogram. Jeg er klar over at Granavolden-plattformen ligger til grunn, men Fremskrittspartiet er veldig tydelig i sitt program – som statsråden er valgt på – på at man ønsker å erstatte handlingsregelen, og at man ønsker å skille forbruk og investeringer. Man

ønsker å gjøre det som andre land har gjort, som gjør at man mister kontroll over økonomien, og at man får økte priser, økte renter, økt kronkurs, noe som er dårlig for husholdningene og næringslivet – mye av det som har vært viktig i årene som ligger bak oss.

Norge er fullt av uforutsette hendelser. Vi er et land med en utsatt natur, utsatt vær, klimaendringene kommer til å gjøre ting. Nå hører vi at kostnadene ved fregatten KNM «Helge Ingstad» ikke skal tas på denne måten. Forsvarsministeren sier at det skal tas innenfor forsvarsbudsjettet. I Forsvaret sier man at man kanskje ikke vil erstatte den. Kanskje må vi finne andre løsninger.

Finansministeren er i gang med utredningen og har gitt et mandat til sine folk. Det er tydeligvis ikke økonomer utenfor som skal gjøre dette. Hvilke andre ekstraordinære utgifter kan man se for seg med en slik ordning? Regjeringskvartalet står igjen nå, og det kommer til å koste mye penger. Kan hun nevne eksempler på andre slike utgifter?

Statsråd Siv Jensen [10:10:39]: Jeg tror jeg skal gjen- ta det jeg nå har sagt flere ganger: Når man utreder et spørsmål, må man bli ferdig med det arbeidet før man kan legge frem de endelige konklusjonene for offentlig debatt og behandling i Stortinget. Dette skal vi gjøre på en skikkelig måte.

Det som står i Granavolden-plattformen, er selvfølgelig ærlig ment. Det er også helt riktig at Fremskrittspartiet er opptatt av å føre en økonomisk politikk som legger til rette for vekst, verdiskaping og flere arbeidsplasser. Det gjør vi gjennom å redusere skatter og avgifter, noe som styrker verdiskapingen. Det gjør vi gjennom å øke investeringene i infrastruktur. Vi satser på forskning og utvikling. Det gjør vi også gjennom å være opptatt av å begrense offentlige inngrep overfor både bedrifter og enkeltpersoner. Det er en klok måte å drive politikk på, og det kommer vi til å fortsette å gjøre også i fremtiden.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings- spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:11:26]: Dette er kanskje på kanten å si i Stortinget, men dette var jo «bla, bla». Dette var jo en oppsummering av noe som alle synes høres fint ut: føre en ansvarlig politikk, gjøre de riktige tingene. Men når en regjering åpner for et fundamentalt skifte i måten vi planlegger og beskriver økonomi på, og måten vi bruker penger på, og sier at barna og barne- barnas pensjonsfond nå skal brukes til både investeringer og betaling for forbruk utenfor det som er det ordi- nære budsjettet, kan ikke finansministeren stå og si at de har ført en ansvarlig økonomisk politikk. Hun må jo

forklare og utdype hva det er. Hun er i gang med en utredning hun er ansvarlig for. Hva skal utredes?

Kan finansministeren til sist beskrive det mandatet hun har gitt Finansdepartementet? Hva sitter hennes folk nå og utreder, og når kommer Stortinget til å få det til behandling?

Statsråd Siv Jensen [10:12:13]: Stortinget kommer til å få det til behandling når utredningen er klar.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings- spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:12:20]: Det var et interes- sant innlegg finansministeren – visestatsministeren – nå hadde, og som nå sendte dette signalet: Den som ikke vil ha noe gjort, bestiller en utredning. Fremskrittspartiet vil ha noe gjort. De har et partiprogram hvor de sier at de vil bort fra handlingsregelen. De vil bruke pensjonsfondet til moro og investeringer her og nå. Det er uansvarlig og skaper usikkerhet. Og det som finans- ministeren her har svart, gir ikke grunn til beroligelse.

Statsråd Siv Jensen [10:12:51]: Det er ganske opp- siktsvekkende hvis et såkalt statsbærende parti som Ar- beiderpartiet mener at Finansdepartementet ikke skal utrede slike spørsmål på en skikkelig måte før de legges frem for Stortinget til behandling. Jeg mener snarere tvert imot at det å utrede spørsmål skikkelig er en av forutsetningene for en regjering. Så kan vi ta debatten, basert på det som regjeringen kommer til å anbefale Stortinget å gjøre. Nå foregår det en hypotetisk debatt som jeg mener det er galt å gå inn i. Men det jeg kan for- sikre om, er det samme som statsministeren har gjort, nemlig at regjeringen kommer til å fortsette å føre en ansvarlig økonomisk politikk som har bidratt til at vi nå ser vekst over hele landet, økonomien vokser, ar- beidsledigheten går ned, flere mennesker kommer i jobb. Det er mange tegn på at regjeringens økonomiske politikk virker. Det er en politikk vi skal fortsette å føre og vil gjøre mer av fremover, sammen med alle de punktene som vi nå har til behandling i oppfølgingen av Granavolden-plattformen.

Presidenten: Sigbjørn Gjelsvik – til oppfølgings- spørsmål.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:14:03]: Det er helt riktig som finansministeren sier, at regjeringen har lagt fram kutt og tydelige omprioriteringer. Det har blitt massive skatteuttak til dem som har mest fra før, og de som må bære regningen, er framtidens pensjonister og folk flest gjennom økte avgifter. Det er ikke bare slik at man har sørget for å bruke massivt med oljepenger, man har også økt avgiftene mye. Når Senterpartiet foreslår å set-

te tak på innkreving av bompenger, kaller Fremskrittspartiet det symbolpolitikk. Man planlegger i årene framover å kreve inn så mye bompenger at man kunne bygd ett regjeringskvartal i året for bompengene. Bare den økningen som har vært i avgiftene under Siv Jensens regjeringstid, er nok til å kjøpe én fregatt i året.

Da er spørsmålet: Hvordan vil det utvikle seg framover? Vil man hente stadig mer penger fra framtidens pensjonister, eller vil man øke avgiftene stadig mer for vanlige folk?

Statsråd Siv Jensen [10:15:05]: Jeg tror jeg skal minne representanten Gjelsvik på at denne regjeringen har redusert det samlede skatte- og avgiftstrykket med om lag 25 mrd. kr siden vi tiltrådte. Det har ikke bare kommet de såkalt rike til gode, som representanten hevder. Det har kommet alle innbyggerne i landet til gode. Over halvparten av lettelsene har gått til inntekter under 600 000 kr. Det har for regjeringen både vært viktig å gi lettelser til næringslivet, slik at de går med overskudd og kan ansette flere, og det har vært viktig å gi lettelser til vanlige folk, vanlige husholdninger, slik at de får mer å rutte med. Så har ikke jeg registrert at Stortinget har vært uenig i den budsjettimpulsen som regjeringen har lagt an i de årlige budsjettene – snarere tvert imot. Det har vært bred enighet om at den oljepengebruken som regjeringen har lagt inn i budsjettene, har opposisjonen fulgt. Med andre ord kan jo ikke farten, tilpasningene, i budsjettene ha vært så halvgal i og med at Stortinget har vært enig i det.

Til spørsmålet om tak på bompenger: Da Senterpartiet sist satt i regjering, var bompengandelen på 40 pst. Nå er den nede i 28 pst. Det betyr at det går riktig vei for bilistene.

Presidenten: Kari Elisabeth Kaski – til oppfølgings-spørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:16:20]: Jeg hører at finansministeren sier at opposisjonen har vært enig i denne oljepengebruken. Det er med respekt å melde fullstendig galt. Aldri før har vel en regjering opplevd at opposisjonen så til de grader har tatt til orde for å bruke mindre penger enn det denne regjeringen har opplevd. Ingen regjering har brukt så mye penger som denne regjeringen.

Så hører vi finansministeren si at dette har gått til investeringer og vekstfremmende tiltak. Ja, man kan velge å kalle 25 mrd. kr i skatteuttak akkurat det, hvorav 1,4 mrd. kr alene har gått til den 0,1 pst. rikeste delen av befolkningen. Så kanskje vi nå, når finansministeren velger å kalle dette vekstfremmende, kan få svar på det vi har prøvd å få svar på lenge: Hvor mange nye arbeids-

plasser har skatteuttakene gitt? Og kan regjeringen påvise at skatteuttakene har gitt økonomisk vekst?

Statsråd Siv Jensen [10:17:20]: Det er en ærlig sak at SV ikke er spesielt opptatt av å redusere skattetrykket i Norge. Jeg mener det er gal medisin, og jeg mener at det regjeringen har gjort, både knyttet til å redusere skatter og avgifter, til å øke investeringene, til å satse på forskning og til å satse på gode, trygge og forutsigbare rammebetingelser for norsk næringsliv, har gitt resultater. Det går bra i norsk økonomi. Veksten tar seg opp. Sysselsettingen stiger. Det kom nye tall fra SSB senest i dag som tyder på at utviklingen bare fortsetter i positiv retning. Jeg mener det er svar godt nok. Summen av de tiltakene og virkemidlene som denne regjeringen har tatt i bruk, virker. Det går altså bra. Veksten i norsk økonomi er bredt anlagt. Den kommer i mange næringer over hele landet. Det er et godt tegn, og det skal vi glede oss over.

Så skjønner jeg at den letteste medisinen for SV er å øke skattene for vanlige folk og for bedriftene for å finansiere dyre, nye velferdsordninger. Jeg mener det er en dårlig idé fordi det også går ut over vår evne til å legge til rette for ny vekst og verdiskaping.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:18:33]: Spørsmålet mitt går til finansminister og partileiar i Framstegspartiet, Siv Jensen.

Kysten vår bidreg med stor verdiskaping. I 2018 selde Noreg sjømat – som laks, torsk og makrell – til utlandet for rundt 100 mrd. kr. Der Senterpartiet ser livskraftig verdiskaping og arbeidsplassar i distrikta, ser regjeringa og finansministeren moglegheit til å innføra ein ny statleg ekstraskatt. Verdiane som vert skapte av fiskeri og oppdrett, skal takast frå lokalsamfunna for å få meir pengar inn i statskassen. Senterpartiet vil at aktiviteten som skjer i fiskeri og fiskeoppdrett, skal koma lokalsamfunna til gode. Det vil ikkje finansministeren og regjeringa og har difor sett ned eit utval for å greia ut ein statleg ekstraskatt for oppdrett av laks. Vert det innført ein statleg ekstraskatt, vil lokalsamfunna langs kysten mista store delar av inntektene dei i dag har frå oppdrettsnæringa.

Regjeringspartia har tidlegare argumentert i Stortinget med at ein sånn statleg ekstraskatt kan gje rom for generelle skattelettar. Oppskrifta er attkjennande: Pengane skal hentast frå distrikta for å finansiera regjeringa sin skattefest på Aker Brygge. Regjeringa sitt arbeid med ein statleg ekstraskatt for oppdrettsnæringa skapar usikkerheit for oppdrettsnæringa i Noreg og usikkerheit for norske arbeidsplassar. Kvifor er statsråden og regje-

ringa så opptekne av å innføra ein ny statleg ekstraskatt på lakseoppdrett?

Statsråd Siv Jensen [10:20:09]: La meg først få lov til å si at jeg er helt enig med representanten Pollestad i at det er viktig å legge til rette for vekst og verdiskaping i hele landet. Det er også et faktum at mye av den veksten vi ser i mange viktige næringer, nettopp har hovedsete i distriktene – det være seg sjømat, det være seg andre ting som er viktige verdiskapere for Norge, og som selssetter mange og gir oss store verdier.

Det er Stortinget som har bedt regjeringen om å sette ned et partssammensatt utvalg for å utrede en mulig ekstraskatt på havbruk. Det har regjeringen gjort. Det utvalget ledes av professor Karen Helene Ulltveit-Moe. Arbeidet er i gang, men det er ikke ferdig. Det er først når utvalget er ferdig med sine anbefalinger og konklusjoner, at regjeringen vil ta stilling til om – og i så fall på hvilken måte – dette skal følges opp.

Det som også har vært viktig for oss, er at vi i tillegg til å ha et partssammensatt utvalg, også har et forum for dette utvalget som består av ulike kompetansemiljøer og representanter for organisasjonene, nettopp fordi vi ønsker at dette skal være en bredt anlagt debatt, hvor alle synspunkter knyttet til dette kommer frem – som grunnlag for en eventuell beslutning på et senere tidspunkt.

Geir Pollestad (Sp) [10:21:27]: Eg opplever ikkje at eg får svar på spørsmålet, og det er viktig å seia at sjølv om Stortinget har bedt om ei slik utgreiing, er jo partiet som Siv Jensen er leiar for, med på denne bestillinga. Senterpartiet ønskte ikkje å setja i gang et slikt arbeid, og det som er ille, er at ein skriv at ein slik ny skatt kan gje grunnlag for å redusera det generelle skattenivået. Så det er altså slik at ein ser ei næring i distrikta som går godt. Då set ein i gang eit arbeid med å innføra ein skatt på den næringa for å kunna senka det generelle skattenivået, og det er ein distriktsfiendtleg politikk. Då er mitt spørsmål: Ønsker ikkje finansministeren at verdiar skapte i distrikta, skal bidra til vekst og utvikling og gode lokalsamfunn i distrikta?

Statsråd Siv Jensen [10:22:27]: Jo, det ønsker finansministeren. Nettopp derfor er det viktig at vi har gode rammebetingelser for næringslivet over hele landet.

Jeg må si at jeg synes det er litt oppsiktsvekkende hvis representanten Pollestad mener at det å redusere det generelle skattenivået ikke skulle komme distriktene til gode. Også bedrifter lokalisert ute i Distrikts-Norge er opptatt av at vi skal ha et konkurransedyktig skattenivå – mange av disse bedriftene konkurrerer internasjonalt. Det har vært en av grunnene til at det har vært

viktig for denne regjeringen å gjøre noe med avstanden mellom oss og andre land knyttet til selskapsskatten. Den var høy. Forskjellen mellom oss og andre land begynte å bli krevende. Vi har nå fått redusert det gapet, men vi er fortsatt blant de landene i Norden med høyest sats. Det er klart at det er viktig, det er klart at det betyr noe – for norsk næringsliv, for distriktsarbeidsplassene – at de har et konkurransedyktig skattenivå og konkurransedyktige rammebetingelser. Det er viktig. Derfor har regjeringen redusert skatten, og derfor kommer vi til å fortsette å være opptatt av det.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Marit Arnstad.

Marit Arnstad (Sp) [10:23:43]: Finansministeren svarer ikke på særlig mange spørsmål her i dag. Hun gjemmer seg bak den ene utredningen etter den andre, enten det gjelder handlingsregel eller grunnrenteskatt. Dette handler om spørsmålet om det skal innføres en ny statlig skatt på fiskeri og havbruk eller ikke.

Reaksjonene langs kysten er allerede meget sterke. Det er to grunner til det, tror jeg. Den ene er at en jo ser det som også mange fagøkonomer sier, nemlig at det er lettere å beskatte stedlig virksomhet enn bevegelig kapital, ergo bør man beskatte naturressursene hardere. Den andre er at det også handler om statlig skatt i forhold til lokalsamfunnets inntekter. Det er oppsiktsvekkende dersom Fremskrittspartiet har tenkt å gå inn for denne typen ny statlig skatt på en viktig næring.

Forstår statsråden de reaksjonene som har kommet langs kysten, og er hun enig i at en slik ny statlig skatt er uheldig?

Statsråd Siv Jensen [10:24:45]: Jeg tror vi alle har fått med oss at det går en debatt både langs kysten og i resten av landet knyttet til en mulig skatt på havbruk. Men igjen: For det første mener jeg det er galt når man påstår at jeg ikke svarer på spørsmål. Jeg fikk et spørsmål om dette nedsatte utvalget. Det har jeg svart på. Vi har satt ned utvalget etter ønske fra Stortinget. De utreder nå dette spørsmålet grundig og skikkelig med referansegrupper rundt seg, nettopp for at vi skal få en god faglig debatt om de mulige konsekvensene av eventuelt å innføre noe slikt. Regjeringen har ikke tatt stilling til dette, men Stortinget har bedt oss om å sette ned et utvalg for å utrede spørsmålet. Det gjør vi.

Så mener jeg at det er noen viktige prinsipper innen skattlegging. Det ene prinsippet er at naturressurser skal beskattes på en slik måte at overskuddet tilfaller fellesskapet. Det er et sunt prinsipp, enten det har vært oljebeskatning eller andre ting som ligger til grunn, i Norge. Det betyr at vi kan gi ressurser til hele landet, sørge for vekst og verdiskaping i hele landet.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:25:54]: Statsråden henviser stadig til bestillinger fra Stortinget, så la oss være veldig direkte på hvem den bestillingen var fra. Den var fra Høyre, fra Fremskrittspartiet, fra Venstre, fra Kristelig Folkeparti og fra Arbeiderpartiet. Den var ikke fra Senterpartiet. Vi har aldri vært med på en slik bestilling.

Vi har derimot sterk forståelse for dem utover landet som nå reagerer og er veldig bekymret for denne tenkningen om at stedlig virksomhet skal beskattes hardere, at man skal innføre nye skatter på naturressurser, og at man skal innføre nye statlige skatter.

Ettersom statsråden mener at hun nå svarer på spørsmål, gjentar jeg gjerne mitt spørsmål: Synes hun at det er uheldig med en ny type statlig skatt på denne typen virksomhet?

Statsråd Siv Jensen [10:26:35]: Det jeg synes er uheldig, er hvis vi skulle komme i en situasjon hvor vi begynte å skjerpe det samlede skatte- og avgiftsnivået i Norge. Det ville ikke være til gunst verken for fiskeri- og oppdrettsnæringen eller for andre næringer i Norge. Derfor gleder det meg at også Senterpartiet nå begynner å innse betydningen av at vi skal ha lavere skatter og avgifter i Norge. Det er jo ikke akkurat det som har vært debatten når regjeringen har lagt frem sine årlige budsjettforslag med forslag om å redusere det samlede skattetrykket. Senterpartiets kreativitet når det gjelder å øke ulike skatter og avgifter, ser vi i deres alternative budsjett. Denne regjeringen er opptatt av å redusere det samlede skatte- og avgiftstrykket. Det kommer vi til å fortsette med også fremover.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:27:28]: Også mitt spørsmål går til finansministeren. Ulikheten i makt og rikdom i Norge øker, og et av de viktigste verktøyene vi har for å gjøre noe med det, er en sterk velferdsstat. Det er velferden vår som er nøkkelen til omfordeling. Derfor må vi være villig til å prioritere dagens velferd og bygge den brede velferden vår videre ut.

I Norge drar de rike ifra. Den rikeste delen av befolkningen i Norge drar fra resten mye fortere enn i land som Frankrike, Nederland og Spania. Den rikeste prosenten i Norge i dag eier en fjerdedel av all formue. Det betyr at resten, 99 pst. av oss, deler på de resterende tre fjerdedelene. De rikeste får også en stadig større del av inntektene. Samtidig har de med lavest lønn stått tilnærmet stille i lønnsutviklingen siden 2008. Inntekten til barnefamilier og enslige forsørgere vokser saktere enn

for resten. Over 100 000 unger vokser opp i fattige familier i Norge, og antallet øker.

Det er likevel viktig å huske på at ulikhet ikke bare handler om milliardærer og fattige barn; det handler også nettopp om god velferd, om skole, sykehus, sykehjem. En sterk velferdsstat er kanskje det viktigste redskapet vi har for å skape et samfunn med sterke fellesskap og små forskjeller. Uten et helsevesen som styres av hva slags behov man har og ikke hva slags forsikringer man har råd til, uten en fellesskole som inkluderer alle, uten ordninger som tar vare på dem som faller utenfor arbeidslivet, uten sterke fagforeninger som sikrer et ryddig arbeidsliv, kommer ulikhetene til å skyte fart og øke enda raskere enn de gjør i dag. At velferden vår er viktig, burde det være bred enighet om, men forståelsen for betydningen avhenger av om man er villig til å erkjenne at forskjellene i Norge øker, og det vil avgjøre viljen til å satse på velferden.

Så la meg først starte med et enkelt spørsmål: Er finansministeren enig i at forskjellene i Norge øker?

Statsråd Siv Jensen [10:29:28]: La meg først si at jeg er enig i veldig mye av den virkelighetsbeskrivelsen som representanten Kaski hadde, særlig knyttet til at det å ha gode, skattefinansierte velferdsordninger er bra for et samfunn, fordi det bidrar til å holde ulikhetene lave. Så er det riktig at ulikhetene har økt i enkelte grupper i det norske samfunnet – ikke minst knyttet til innvandrerfamilier.

Regjeringen skal nå i løpet av kort tid legge frem en stortingsmelding om dette, hvor vi belyser ulike utviklingstrekk i samfunnet, og hvor vi peker på hvordan vi kan fortsette å jobbe for å holde ulikhetene lavest mulig i Norge. Det er ganske bred politisk enighet om at vi skal ha et samfunn med små ulikheter. Vi skal være glad for at vi er et av få land i verden som faktisk har små forskjeller.

Men det kommer ikke av seg selv; det må vi fortsette å jobbe med. Det er derfor vi har skattefinansierte velferdsordninger hvor det ikke er lommeboken som avgjør om man får tilgang på helsetjenester, pleie- og omsorgstjenester eller utdanning. Det er en av styrkene med vårt samfunn, og som jeg opplever at det er bred enighet om at vi skal fortsette å ta vare på.

Men forutsetningen for at vi skal få til det fremover, er at vi legger til rette for at alle som kan jobbe i vårt samfunn, faktisk også jobber. Vi vet at det i den gruppen vi ofte omtaler som de som står utenfor arbeidslivet, er mange mennesker som ønsker å få en fot inn i arbeidslivet. Klarer vi å legge til rette for det, øker vi også grunnlaget for å trygge finansieringen av velferdsordningene våre, som også handler om å legge til rette for at de som ikke kan jobbe, skal føle seg trygget gjennom de ulike

inntektssikringsordningene vi faktisk har i våre velferdsordninger.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:31:13]: Jeg hørte i hvert fall at i ulike grupper øker ulikhetene, men det blir interessant å se konklusjonen i stortingsmeldingen på om ulikhetene totalt sett øker i Norge.

Under denne regjeringen ser vi i alle fall at uroen i stadig større deler av Fellesskaps-Norge vokser. Etter fem år med både systematiske kutt og trange budsjetter fra regjeringen til velferden ser vi at noen helt grunnleggende tjenester svekkes. I ulike deler av velferden vår roper de ansatte varsko. Det siste året har vi sett starten på et gryende velferdsopprør, et opprør mot den blå politikken for underfinansiering og privatisering av velferden. Vi ser det med barnehageopprør, vi har sett et barselsopprør, det er sterk uro i kriminalomsorgen vår, og nå pågår kampanjen #heierna, der barnevernsansatte slår alarm. La meg spørre, når vi ser at de som kan det, slår alarm: Er finansministeren fornøyd med statsbudsjettets satsing på velferd?

Statsråd Siv Jensen [10:32:17]: Jeg mener at regjeringen hvert eneste år har vektlagt å videreutvikle og trygge velferdsordningene våre. Det er derfor vi fortsetter å styrke bevilgningene til sykehusene, slik at sykehusene kan øke pasientbehandlingen. Det er derfor vi sørger for en sterk kommuneøkonomi, slik at de grunnleggende pleie- og omsorgstjenestene som kommunene har ansvar for, blir finansiert. Jeg er ikke enig i virkelighetsbeskrivelsen av denne såkalte sterke uroen, barnehageopprør osv. Snarere tvert imot ser vi av alle undersøkelser at det er foreldre med barn i private barnehager som er mest fornøyd med det tilbudet de får. Det er et tilbud som SV og andre ønsker å gå etter og rekommunalisere – stikke kjepper i hjulene for at man skal kunne fortsette å videreutvikle et godt og velfungerende privat barnehagetilbud i Norge. Forutsetningen for barnehageforliket var altså likebehandling av offentlige og private barnehager. En gang var SV og Fremskrittspartiet enige om det. Jeg registrerer at SV er i glideflukt bort fra det prinsippet.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Kari Elisabeth Kaski.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:33:14]: Jeg har lyst til å komme tilbake til barnehagene, men la meg først gå løs på sykehusene, som også finansministeren startet med. For i sykehusene og sykehjemmene våre står stadig flere sykepleiere, hjelpepleiere, leger og helsefagarbeidere fram og forteller om hvordan for mye deltid og bruk av innleie går ut over pasientene. Siden 2012 har norske sykehus brukt 4,3 mrd. kr på å leie inn helseper-

sonell. Hovedtillitsvalgt på Ahus sier rett ut at dette går ut over kvaliteten, og Norsk Sykepleierforbund er tydelig på at mange sykehus har for lav grunnbemanning, det er for få folk på jobb. Samtidig melder sykehusene om trangere budsjetter og behov for redusert tilbud og nedskjæringer. Nå er det jo ikke lenge til revidert budsjett – arbeidet med statsbudsjettet for 2020 er i gang. Kan finansministeren på bakgrunn av de advarslene fra helsevesenet vårt love sykehusene et sårt tiltrengt økonomisk løft i årets budsjett?

Statsråd Siv Jensen [10:34:19]: Jeg tror representanten Kaski vet utmerket godt at det å forhåndsprofilere ting som måtte komme i statsbudsjettet for 2020, gjør ikke en finansminister. Det jeg kan forsikre om, er at vi kommer til å fortsette med det vi allerede har gjort gjennom alle år: Vi har styrket sykehusenes økonomi, slik at pasientbehandlingen kan gå opp. Så har vi vært veldig tydelig på at ufrivillig deltid må vi gjøre alt vi kan for å bekjempe.

Det er mange spørsmål knyttet til utviklingen i sykehusenes økonomi som jeg nok tror det er bedre at representanten Kaski stiller til helseministeren fremfor til finansministeren. Ut fra et budsjettperspektiv har dette vært et av de områdene regjeringen har prioritert, vel vitende om at det er viktig at folk går kortest mulig syke og kan komme raskest mulig i jobb etter at de har fått behandling i vårt utmerkede helsevesen.

Presidenten: Kari Elisabeth Kaski – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:35:10]: La meg da gå videre til barnehagene, siden finansministeren også var inne på det. Gjennom 2018 har 27 000 foreldre og ansatte skrevet under på et opprop som krever bedre bemanning i barnehagene våre. Regjeringen har lagt fram en bemanningsnorm som er kraftig underfinansiert, og som ikke er i nærheten av å dekke det behovet. En sak som skulle ha vært en gledens sak, har blitt mottatt med så sterk kritikk at det faktisk har skapt et opprør blant de ansatte og foreldrene. Barnehagenormen ser bra ut på papiret, men det samsvarer ikke med virkeligheten der ute.

Vi i SV mener at de ansatte og foreldrene fortjener å bli tatt på alvor. Derfor har vi fremmet forslag om en bemanningsnorm som ville ha gitt minst tusen flere ansatte i norske barnehager sammenlignet med regjeringens modell.

Vil finansministeren og regjeringen være med på å støtte SVs forslag, som særlig sikrer en tilstrekkelig finansiering til barnehagene og til velferden vår, og som faktisk dekker behovet der ute?

Statsråd Siv Jensen [10:36:13]: Jeg tror jeg skal minne om at det er finansministeren som møter i spontan-spørretimen og ikke kunnskapsministeren, eller helseministeren for den saks skyld, så jeg ber om forståelse for at jeg ikke kan gå i detalj om ulike spørsmål rundt bemanningsnorm og andre spørsmål om barnehagene. Slike spørsmål bør stilles til kunnskapsministeren.

Når det er sagt, vil jeg på generelt grunnlag si at vi gjennom flere vedtak fattet av Stortinget har tatt grep for å styrke bemanningen i barnehagene våre, og vi vil fortsette å følge opp det i tråd med de vedtakene som Stortinget har gjort. Men det er altså sånn at vi har et godt barnehagetilbud i Norge, og jeg vil få lov til å si at SV og Fremskrittspartiet tross alt kan ta noe av æren for det, siden vi var initiativtakerne til det opprinnelige barnehageforliket, som flere partier etter hvert sluttet seg til. Det førte til en storstilt utbygging av barnehager i Norge, også private, fordi vi var opptatt av å likebehandle dem. Nå er det mange partier som mener at den likebehandlingen bør opphøre. Det mener jeg er det mest urovekende med det som nå skjer.

Presidenten: Kari Elisabeth Kaski – til oppfølgings-spørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:37:16]: Det er finansministeren som møter, og finansministeren har ansvaret for budsjettene våre og til syvende og sist finansieringen av velferden vår.

Nå er det altså et opprør på gang i Velferds-Norge. Blant annet har vi de siste ukene sett hundrevis av ansatte i barnevernet rundt om i landet som har krevd økt bemanning i de kommunale barneverntjenestene under emneknaggen #heierna. Kampanjen er et svar på Erna Solbergs nyttårstale, hvor hun ber om flere suksesshistorier fra barnevernet. Og skal vi ha flere suksesshistorier fra barnevernet, trenger vi flere folk på jobb.

Regjeringen har dessverre avlyst barnevernsløftet. I 2019 kommer det ingen nye stillinger over statsbudsjettet. Helt siden 2015 har statsbudsjettet finansiert færre og færre nye stillinger i barnevernet, stikk i strid med behovet.

Så spørsmålet går igjen til finansministeren: Får vi nå se et statsbudsjett som prioriterer opp velferden vår, og som tar på alvor alle de ansatte som slår alarm om manglende bemanning?

Statsråd Siv Jensen [10:38:23]: Vi kan nok også i statsbudsjettet for 2020 se et budsjett som er godt balansert, og som tar hensyn til både at vi skal videreutvikle og trygge velferdsordningene i dette samfunnet og legge til rette for trygge arbeidsplasser. Forutsetningen for at vi kan bygge ut og trygge velferden i dette landet, er at folk går på jobb, og at vi har gode, lønnsomme bedrifter som har evne og mulighet til å ansette enda flere.

Hvis vi ikke lykkes med det, vil det bli utfordrende for enhver regjering fremover å finansiere velferdsordninger – uten inntekter. Derfor er det viktig at vi også har et blikk på hvordan rammene for konkurranse for næringslivet vårt er, og da er det feil oppskrift, som SV stadig vekker anviser, at vi skal skjerpe skattene for norsk næringsliv. Jeg mener at vi skal fortsette den jobben vi gjør, med å redusere dem, slik at de har konkurransekraft og mulighet til å ansette flere, så vi kan fortsette å finansiere gode, trygge velferdsordninger i Norge.

Presidenten: Rigmor Aasrud – til oppfølgings-spørsmål.

Rigmor Aasrud (A) [10:39:27]: I finansministerens første svar til representanten Kaski kunne vi høre et snev av bekymring for de økte forskjellene i Norge, men i forrige uke stemte regjeringspartiene ned et forslag i denne salen, der vi ba regjeringen legge fram en plan for å redusere de økonomiske forskjellene i Norge. I inngangen til regjeringsforhandlingene oppe på Granavolden fremmet finanskomiteens leder, Henrik Asheim, et krav om at det skulle være lavere formuesskatt og nei til dyre velferdsreformer. Mener finansministeren dette er gode grep for å redusere forskjellene i Norge?

Statsråd Siv Jensen [10:40:08]: La meg først si at det egentlig ikke er noe poeng å skulle vedta en plan når regjeringen snart kommer med en stortingsmelding som skal beskrive ulike spørsmål knyttet til ulikhet. Det er altså en oppfølging av et vedtak Stortinget har gjort. Den er snart klar. Jeg ser frem til å legge den frem for Stortinget, slik at vi kan få en bredere diskusjon om både hva som er bra med et samfunn med små forskjeller, og hvordan vi kan sikre at vi fortsetter å ha det. Man må klare å ha flere tanker i hodet på en gang når man driver politikk. Som jeg har sagt flere ganger, er det å ha et konkurransedyktig skattesystem i Norge en forutsetning for å trygge velferdsordningene. Det trodde jeg også at Arbeiderpartiet mente. Skattlegger man norske bedrifter for hardt, vil det svekke den samlede inntjeningen og vår evne til å finansiere velferdsordninger. Vi klarer ikke å holde oss med velferdsordninger i dette landet uten at vi har inntekter, og derfor er vi avhengig av bedrifter som går godt.

Presidenten: Rigmor Aasrud – til oppfølgings-spørsmål.

Rigmor Aasrud (A) [10:41:10]: Som statsråden vet, er det forskjell på formuesskatt og bedriftsskatt, men det er betryggende å høre at den fordelingsmeldingen som statsråden har lovet i løpet av februar, snart kommer. Da kunne jeg tenke meg å få bekreftet av stats-

råden at man faktisk legger fram en oppskrift for hvordan man skal redusere forskjellene i Norge, ikke bare en analyse av hva det er. Jeg kunne tenke meg å utfordre statsråden på om det faktisk kommer konkrete tiltak for å redusere de økte forskjellene i den meldingen som kommer i løpet av februar.

Statsråd Siv Jensen [10:41:46]: Så langt har denne spørretimen gått til å be meg om å forskuttere en lang rekke ting som regjeringen ennå ikke har presentert for Stortinget. Jeg kan forsikre om at den stortingsmeldingen som kommer, kommer til å gå grundig gjennom hva som er årsaken til at vi har et land med små forskjeller, hva som er årsaken til at man ser at det har gått opp noen steder, og hvilke tiltak og virkemidler som regjeringen er i gang med, som bidrar til nettopp å målrette grep mot dem som har utfordringer i vårt samfunn. Det er derfor vi har tatt en lang rekke grep knyttet til barnefamiliene. Det er derfor vi har lagt til rette for en sterkere integrering av innvandrerfamilier. Det er veldig ofte en sammenheng når familier som kunne hatt to inntekter, bare har én. Hvis vi får mor – vi må være ærlig og si det – i innvandrerfamilier til å komme seg på språkkurs og deretter i jobb, styrker det familiens økonomi og er derved også et bidrag til å redusere fattigdommen i vårt land.

Jeg er enig i at det er forskjell på formuesskatt og bedriftsskatt. Bedriftsskatten er på overskudd. Formuesskatten får du enten du går med overskudd eller underskudd og er fortsatt ikke noe bra for bærekraften hos norske bedrifter.

Presidenten: Sigbjørn Gjelsvik – til oppfølgings-spørsmål.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:43:03]: Fremskrittspartiets landsmøte i mai i fjor vedtok en uttalelse med overskriften «Uheldige konsekvenser av avgifter». Blant de poengene som ble trukket fram, var at disse uheldige konsekvensene bl.a. er tap av investeringer, tap av arbeidsplasser i Norge, men i tillegg vektlegger en at avgiftsøkningene også rammer lavinntektsfamilier spesielt hardt. I de første fem årene som Fremskrittspartiet satt i regjering, økte altså avgiftene i Norge med 6,6 mrd. kr.

I forrige uke, under erklæringsdebatten, sa finansministeren at en skulle forsterke den politikken som regjeringen har ført i de første fem årene. Hvor mye skal avgiftene fortsette å øke hvis en skal forsterke den politikken som en førte de første fem årene? Eller er det slik at en etter hvert også vil se spor av de uheldige konsekvensene som Fremskrittspartiet har påpekt?

Statsråd Siv Jensen [10:43:57]: Denne debatten har representanten Gjelsvik og jeg hatt ganske mange ganger gjennom de siste årene. Sannheten er at denne regjeringen altså har redusert det samlede skatte- og avgiftstrykket med 25 mrd. kr. Skatter og avgifter har altså gått ned i Norge, de har ikke gått opp.

Jeg synes det er veldig bra at Senterpartiet nå også har blitt opptatt av å redusere skatter og avgifter. Da vil det jo være fristende å gi en utfordring tilbake til Senterpartiet, som har ordføreren i en lang rekke kommuner i Norge som krever inn eiendomsskatt: Hvis det er slik at Senterpartiet er så opptatt av at folk flest skal få mer å rutte med, kan man jo begynne der man har virkemiddelet selv, bidra til å redusere eiendomsskatten i de kommunene hvor Senterpartiet har ordføreren. Fremskrittspartiet legger nå til rette for det ved å begrense kommunenes mulighet til å kreve inn eiendomsskatt. Men Senterpartiet står fritt til å fjerne eiendomsskatten i mange av disse kommunene og sånn sett bidra til at folk betaler mindre inn til ulike skatte- og avgiftsordninger – og får beholde mer av sin egen inntekt.

Presidenten: Sigbjørn Gjelsvik – til oppfølgings-spørsmål.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:45:05]: Mens Fremskrittspartiet har sittet i regjering, har altså innkrevningen av eiendomsskatt rundt omkring i norske kommuner blitt nesten doblet, fra 3,7 mrd. kr til over 7 mrd. kr, og det har skjedd gjennom en skvising av kommuneøkonomien. Så også kommuner styrt av Fremskrittspartiet, der Fremskrittspartiet sitter i posisjon, har bidratt til å øke eiendomsskatt.

Det er helt riktig at vi har en annen profil på vår skatte- og avgiftspolitikken enn det regjeringen har. Vi foreslår å redusere skattene til dem som har minst. Vi mener at de som har høye inntekter, har rygg til å bære litt mer, og vi mener at avgiftene må reduseres i Norge, ikke økes, som regjeringen har bidratt til. Og da er, igjen, spørsmålet til finansministeren: Når en fra Fremskrittspartiets side har sagt at avgiftsøkningen har uheldige konsekvenser, er finansministeren enig i det, eller har hun tenkt å fortsette å øke avgiftene, slik hun gjorde de første fem årene hun var finansminister?

Statsråd Siv Jensen [10:45:59]: Jeg er helt enig i at et for høyt skatte- og avgiftsnivå har uheldige konsekvenser, både for folks privatøkonomi og for norsk næringsliv. Derfor har regjeringen redusert det samlede skatte- og avgiftstrykket i stedet for å øke det, som mange av partiene i opposisjonen ønsker seg.

Det er feil det representanten hevder, at kommuneøkonomien har vært dårlig gjennom de siste årene. Den har altså aldri vært så god. Det betyr at det nå er færre

kommuner på ROBEK-listen enn det noen gang har vært. Kommunene går med solide overskudd, og det er takket være at denne regjeringen faktisk har satsset på å styrke kommuneøkonomien. Og da burde jo Senterpartiet gå foran, siden de i denne salen – i hvert fall av og til – viser en rørende omsorg for enkeltmennesket. For en privatperson er det jo den samme lommeboken som betaler eiendomsskatt og kommunale avgifter, som betaler skatt til staten, og som betaler ulike avgifter. Så hvis Senterpartiet mener alvor med dette, kan de begynne selv, feie for egen dør og redusere eiendomsskatten i de kommunene hvor de har muligheten til å gjøre noe med det.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Une Bastholm (MDG) [10:47:16]: Mitt spørsmål går også til finansministeren.

Ungdommen er stadig mer redd og forbannet over klimaendringene, med god grunn. NRK har nylig skrevet om det som kan bli et ungdomsopprør som verden aldri har sett maken til før. Gatene fylles i land etter land.

Vi kan legge til at klimaendringene også er det som folk flest frykter mest, ifølge en måling i 26 land av Pew Research Center. Rapporten fra Klimarisikoutvalget, som finansministeren har på bordet nå, bekrefter ungdommenes bekymring. Der understreker utvalget at klimautfordringene reiser grunnleggende etiske problemstillinger om fordelingen av klimarisiko mellom land og mellom generasjoner, fordi det er en reell fare for at nåværende generasjoner forårsaker irreversible endringer som gjør deler av jordkloden ubeboelig for senere generasjoner.

Finansministeren har også selv på vegne av regjeringen innrømmet at f.eks. oljeskattesystemet ikke er nøytralt, men at det favoriserer oljenæringen. Staten bidrar derfor til større oljeaktivitet og større klimagassutslipp enn det vi ville hatt i et oljemarked som fikk lov til å operere uten oljesubsidier.

På toppen av alt dette er regjeringspartiet Fremskrittspartiet, når jeg spør dem her i salen, f.eks. i debatten om regjeringserklæringen, veldig tydelig på at klima prioriterer ikke Fremskrittspartiet, selv om de sitter i regjering. Mitt spørsmål til finansministeren, som en av Norges mektigste politikere og med ansvar for alt som har med skatter og avgifter i Norge å gjøre, er om hun har forståelse for og er enig i grunnen til ungdommenes sinne og klimafrykt, fordi de blir overlatt en klode som er farligere og fattigere enn det de som er voksne politikere i dag, har hatt.

Statsråd Siv Jensen [10:49:09]: Denne regjeringen tar klima på alvor. Det er derfor vi gjennom mange av

de tiltakene vi har iverksatt de siste årene, har bidratt til at klimagassutslippene går ned og ikke opp. Det var en prestasjon som den forrige regjeringen ikke klarte, men som denne regjeringen klarer gjennom bruk av positive virkemidler.

Det handler om at vi må klare å kombinere dette med å ha et lønnsomt og konkurransedyktig norsk næringsliv, samtidig med at vi bruker positive virkemidler som bidrar til å få klimagassutslippene i Norge ned. Det lykkes vi med. Vi er ikke i mål, og Granavolden-plattformen har definitivt større ambisjoner enn regjeringens forrige plattform hadde. Det betyr at regjeringen tar det på alvor, kommer til å følge opp med en lang rekke ulike tiltak, også i de årlige statsbudsjettene fremover.

Une Bastholm (MDG) [10:50:01]: Klimagassutslippene har gått marginalt ned siden 2013. Jeg registrerer at finansministeren ikke svarer på om hun forstår grunnen til ungdommenes sinne og frykt for klimaet. Når det gjelder regjeringens tiltak, brytes 2020-målet. 2030-målet til Stortinget, som er rapportert inn internasjonalt, er ikke i rute. Rapporter fra SSB har vist at man vil få en positiv global klimaeffekt av å la norsk olje ligge.

En av de mest kjente unge klimaopprørerne er 16-åringen Greta Thunberg. Hun tvitret i går:

«Ni har lämnat uppgiften att säga som det är om klimatet till oss barn.»

Hun kritiserer videre mange politikere for hat, løgn, å spre frykt, konspirasjonsteorier og å overse fakta.

I Fremskrittspartiets program brukes fantastisk nok fortsatt begrepet «påstanden» – påstanden om menneskeskapte klimaendringer. Det er altså fortsatt uklart om Fremskrittspartiet legger menneskeskapte klimagassutslipp til grunn. Er finansministeren klar for å slå ned på klimafornektelser og forvrenging av virkeligheten i eget parti?

Statsråd Siv Jensen [10:51:07]: Den debatten har vi vel vært ferdig med en liten stund. Det som er tilfellet, er at Fremskrittspartiet i regjering bidrar til at klimagassutslippene i Norge går ned, de går ikke opp. Mange av de spørsmålene representanten Bastholm nå stiller, burde hun stille til rette statsråd. Denne regjeringen er altså opptatt av, gjennom de statsbudsjettene vi legger frem for Stortinget hvert eneste år, å gjøre positive grep som bidrar til at klimagassutslippene går ned. Et av de områdene jeg har ansvar for, hva gjelder ikke-kvotepliktig sektor, er transportsektoren og hvordan vi avgiftsbelegger den. Den omleggingen som denne regjeringen har lagt til rette for, alle de fire partiene, har bidratt til en raskere utskifting av bilparken enn vi noen sinne har sett. Vi har brukt positive virkemidler, gjort det mulig for flere å kjøpe seg nye utslippsgjerrige og trygge biler til en anstendig pris. Det fører til at utslip-

pene går ned. Det fører til at flere har råd til å erstatte bilen sin. Det er positive virkemidler som vi burde bruke mer tid på enn det jeg ofte ser fra Miljøpartiet De Grønnes side, som ikke bidrar til verken økonomisk vekst eller trygghet for velferdsordningene i Norge.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Une Bastholm.

Une Bastholm (MDG) [10:52:14]: For det første tror jeg de aller fleste i Stortinget er veldig klar over at det ikke er Fremskrittspartiet som har stått for den politikken som nå kutter utslippene marginalt i Norge. Fremskrittspartiet bekrefter, som sagt, når jeg stiller spørsmål i debatter, at dette ikke er det Fremskrittspartiet prioriterer. Jeg tenker også at det er betenkelig at man prøver å ta æren for det arbeidet som et flertall må tvinge Fremskrittspartiet til å gjennomføre i regjering. Det er det ene. Det andre er at det ville vært veldig oppsiktsvekkende om utslippene i Norge fortsatt økte. Resten av Europa kutter utslippene med 20–30 pst. Vi har kuttet dem med mellom 1 og 2 pst. siden 2013.

I høst kom FN med krystallklare bevis. Vi fikk en rapport som viste at vi har det enda mer travelt enn vi trodde vi hadde. Vi hadde 12 år på oss, nå har vi 11 år på oss, til å halvere utslippene globalt for å unngå mer enn 1,5 grader oppvarming, som har enorme konsekvenser for livet på planeten, også for menneskene. Jeg ønsker fortsatt at finansministeren svarer på om hun forstår ungdommens klimafrykt.

Statsråd Siv Jensen [10:53:18]: Jeg tror representanten Bastholm må bestemme seg for hva det er hun skal kritisere finansministeren for. Denne finansministeren står altså for den politikken som denne regjeringen fører, og som har bidratt til at klimagassutslippene i Norge går ned. De tiltak og vedtak som denne regjeringen fatter, står regjeringen samlet bak. Og resultatene kommer. Når det gjelder FNs nye rapport, er den reflektert i regjeringens nye plattform, som er grunnlaget for hva slags klimapolitikk regjeringen skal føre også fremover.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Martin Henriksen (A) [10:54:07]: Spørsmålet går til forsknings- og høyere utdanningsministeren.

Vi lever lenger, og de fleste av oss kan forvente flere aktive år enn våre foreldre og besteforeldre. Det er bra. Men samtidig vil en aldrende befolkning og et mer sammensatt sykdomsbilde gjøre behovet for helsepersonell til å ta vare på oss enda større. Allerede i dag mangler Norge nesten 6 000 sykepleiere, ifølge Nav. Behovet vil bare øke i årene framover. I 2040 kan vi ha behov for dobbelt så mange helsearbeidere som i dag, ifølge Hel-

sedirektoratet, og ifølge SSB kan pleie- og omsorgssektoren i 2060 ha behov for nesten 100 000 flere årsverk. Dette er en formidabel utfordring som krever handling i dag. Samtidig står det en lang kø av motiverte og kvalifiserte søkere utenfor høyskoler og universiteter som ikke får studert helsefag fordi det er for få plasser i forhold til behovet. I fjor var det 10 000 planlagte studieplasser innenfor helsefag, og de hadde over 50 000 kvalifiserte søkere, altså fem søkere til hver studieplass innenfor helsefag. At regjeringa lar tusenvis av kvalifiserte søkere stå i kø, er ikke et luksusproblem; det er et samfunnsproblem. Det er derfor Arbeiderpartiet har foreslått i sine alternative statsbudsjetter over flere år 3 000 flere studieplasser, med særlig vekt på yrker som er viktige for velferdsstaten, som sykepleiere, vernepleiere og sosionomer. Men høyreregjeringa har ikke villet bruke studieplasser som et aktivt grep for å utdanne flere til våre viktigste yrker. Tvert imot sa statsråd Nybø i Kontaktkonferansen i januar at universitetene og høyskolene ikke kunne vente flere studieplasser i årene framover.

Mitt spørsmål er: Hvordan skal sykehusene, omsorgsboligene og legekantorene våre få nok kvalifiserte fagfolk, i tråd med flere eldre og økte behov, hvis regjeringa ikke vil utdanne flere?

Statsråd Iselin Nybø [10:56:18]: La meg bare begynne med å si at jeg har vel ikke sagt at de ikke kan vente noen nye studieplasser de neste årene. Nå har jo regjeringen lagt fram en langtidsplan som utdanningskomiteen behandler nå i disse dager. Det er knyttet tre opptrappingsplaner til denne langtidsplanen, og det er mulig at også pengene der vil bli brukt til studieplasser. Så hvilke studieplasser som eventuelt vil komme i framtiden, vil vi komme tilbake til når budsjettene – og det reviderte statsbudsjettet – skal behandles.

Når det gjelder helse- og sosialfagutdanningene, har vi noen utfordringer, f.eks. er det en utfordring med praksis. Praksis er en propp i disse utdanningene, og det gjør at utdanningsinstitusjonene våre ikke bare kan starte opp nye plasser uten å ha praksisplasser på plass. Det er utgangspunktet vårt at det er utdanningsinstitusjonene selv som skal regulere det tilbudet de gir, slik at når det er behov for enkelte typer utdanninger, skal de ta det opp – og ta ned andre utdanninger som det er mindre behov for.

Det regjeringen har gjort den siste tiden, er at det for det første har kommet på plass 100 nye studieplasser i sykepleie i revidert nasjonalbudsjett i 2018. Utfordringen med de 100 plassene er at vi ikke ser dem igjen i opptaket i høst. Jeg sendte derfor brev til de institusjonene som fikk tildelt studieplasser, og ba om en forklaring på hvorfor vi ikke så en økning i 100 studieplasser etter opptaket. Den tilbakemeldingen har jeg nå fått, og

det varierer litt. Det handler litt om at noen institusjoner tar opp til desentraliserte utdanninger bare annet hvert år. Det handler litt om at studenter ikke har møtt. Men dette er noe vi må følge opp, for det er klart at her har Stortinget bevilget penger til 100 nye studieplasser, og da forventer vi også at vi ser en økning der.

I tillegg har vi satt av 10 mill. kr for å se nettopp på praksisen. Praksis er en propp i dag. Da må vi se hva vi kan gjøre for å få flere praksisplasser og for å bredde ut praksisen vår, ikke bare i spesialisthelsetjenesten, men også i kommunehelsetjenesten.

Martin Henriksen (A) [10:58:22]: Det er oppsiktsvekkende hvis institusjonene ikke lytter til statsråden om den svært beskjedne økningen i antall studieplasser innen sykepleie. Det stedet der vi ser sykepleiermangelen sterkest, er i den kommunale omsorgssektoren, særlig i distriktene. Der vil behovet bare fortsette å øke. Vi vet at de som er utdannet lokalt, har størst sjans for å bli værende og ta seg jobb i distriktene.

I 2011 var det 63 aktive studieprogram for dem som ville studere sykepleie. Nå er antallet 53, og det er de desentraliserte utdanningene som legges ned. For eksempel er vi bekymret for at det nå pågår eller vurderes nedleggelse av sykepleiestudier flere steder i Nordland, på Helgeland, i Bodø og i Lofoten og Vesterålen. Det er ett eksempel på utviklingen.

Spørsmålet til statsråden er da: Hvordan vil hun sørge for bedre helsefaglige utdanningstilbud i distriktene, der behovet er størst, der mangelen er tydeligst, istedenfor flere nedleggelser?

Statsråd Iselin Nybø [10:59:25]: La meg komme med et godt eksempel, som gjelder Alta. Av de nevnte 100 studieplassene som ble opprettet i revidert nasjonalbudsjett, fikk UiT Norges arktiske universitet 20 plasser for å opprette et studietilbud innen sykepleie i Alta. De la på noen selv, slik at de lyste ut 30 studieplasser. Til disse var det 200 kvalifiserte søkere. Det viser både at det er attraktivt – at dette er noe som er ønsket der ute – og at det er noe som de får til. Jeg var oppe og traff de sykepleierstudentene i januar, da de startet opp.

Så er det slik at noen utdanningsinstitusjoner tar bare opp annethvert år. Det gjør at vi får store variasjoner fra år til år etter hvor mange sykepleierstudenter som blir tatt opp det enkelte året. Det er viktig for meg at de utdanningsinstitusjonene som har både tilbud på campus og desentraliserte tilbud, klarer å gi en god utdanning. Det må de jobbe med også når de gir desentraliserte tilbud.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Ingvild Kjerkol.

Ingvild Kjerkol (A) [11:00:44]: Jeg hører at statsråden anerkjenner utfordringene for helseprofesjonene i årene som kommer. Det at vi lever lenger, er veldig bra, men det fører også til at våre eldre opplever mer komplisert sykdom og har flere sykdommer samtidig mot slutten av livet. God pleie og omsorg krever høy kompetanse blant de ansatte. Det er en kompetanse som også krever spesialisering etter noen år i praksis. Derfor har vi et stort behov for at folk tar etter- og videreutdanning i eldreomsorgen.

Men ifølge Helsedirektoratets årsrapport for 2017 har det i forbindelse med Kompetanseløft 2020 vært en stadig nedgang i videreutdanningen innen eldreomsorg og demens. Hvordan stiller statsråden seg til en slik utvikling, og hva har hun tenkt å gjøre for å sikre at flere tar relevant videreutdanning, slik at våre eldre om 5, 10 og 20 år kan få den hjelpen de trenger?

Statsråd Iselin Nybø [11:01:46]: I det spørsmålet ligger det ganske mye, for det med kompetanse er helt avgjørende når det gjelder våre viktige helse- og sosialfagutdanninger. Derfor har vi også tatt en del viktige grep. Vi har RETHOS-prosjektet, som Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet jobber sammen med sektoren om, nettopp for å løfte kompetansen og utdanningene slik at de som tar de utdanningene, skal kunne det de trenger å kunne når de går ut.

Så vil helse- og omsorgsarbeidere, sammen med alle andre i vårt samfunn, ha behov for videre- og etterutdanning i fremtiden. Derfor har regjeringen startet arbeidet med en kompetansereform – nettopp fordi man ikke er ferdig utlært når man er ferdig på universitetet. Man må stadig fylle på den kompetansen man har, og det er viktig at de med helse- og sosialfagutdanning får nettopp den videre- og etterutdanningen etter hvert som de har jobbet en stund.

Presidenten: Ingvild Kjerkol – til oppfølgingsspørsmål.

Ingvild Kjerkol (A) [11:02:54]: Jeg spurte spesifikt om utviklingen med at færre tar videreutdanning innen eldreomsorg og demens. Det er alvorlig når vi vet at utfordringene øker. Det går altså motsatt vei.

Men jeg har et oppfølgingsspørsmål knyttet til dette med praksis, for det var statsråden selv inne på i svaret til en tidligere spørre. For samtidig som både statsministeren og regjeringen er opptatt av at flere skal få barn under studiene, viser det seg at dette med å kombinere praksis med det å ha familie kan være krevende. I Adresseavisen i høst skrev man om flere studenter som ønsket å kombinere sykepleierstudiet med familielivet. De hadde selv ordnet seg praksisplass på hjemstedet, men fikk ikke lov av universitetet til å gjennomføre praksisen slik

at de kunne være hjemme og ta vare på sine barn. Nå fikk disse studentene etter hvert medhold i sin klage. Er dette noe statsråden ser som en endring og en fleksibilitet utdanningsinstitusjonene i større grad må etterleve?

Statsråd Iselin Nybø [11:04:02]: Jeg er opptatt av at våre utdanningsinstitusjoner må vise en fleksibilitet i utdanningene sine, for de som tar utdanning, er ikke nødvendigvis single studenter fra 19 til 25 år. Det er et mangfold som kommer inn i våre utdanninger, og da må utdanningsinstitusjonene være så fleksible som de kan. Og når det gjelder praksis, har vi utfordringer, for det er flere enn bare utdanningsinstitusjonen som er involvert i praksisoppholdet. Der skal det involveres andre aktører som sykehus og kommunehelsetjeneste, og det gjør det vanskeligere å legge til rette for hver enkelt. Men jeg er opptatt av at her må vi bli bedre, og her er det et stort forbedringspotensial, både for studenter med barn og for studenter i andre typer livssituasjoner og med andre behov.

Presidenten: Marit Knutsdatter Strand – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:05:01]: Her er det mange ting å ta tak i. Viktige elementer er definitivt forutsigbarhet, studiesteder og studietilbud.

Tall fra Samfunnsøkonomisk Analyse viser at Norge i 2030 kan mangle hele 75 000 sykepleiere. Hvert år blir tusenvis av stillinger lyst ut, uten at sykepleiere med relevant kompetanse blir ansatt. Sykepleiermangelen øker år for år under dagens regjering, uten at utdanningskapasiteten holder tritt. Når representanten Henriksen peker på at 40 000 kvalifiserte søkere mangler plass – ikke fikk plass – og statsråden svarer med 100 studieplasser i revidert nasjonalbudsjett, er det ingen tvil om at tempoet her er i utakt.

I tillegg har det vært en strukturreform og sammenslåinger der Senterpartiet har vært kritiske til hvordan de tidligere høyskolene og lokale utdanningstilbudene nå skal kunne følge opp de lokale og regionale behovene. Hvordan mener statsråden de nye institusjonene kan følge opp samfunnsoppdraget og sikre nok sykepleiere – når fusjonsarbeidet beslaglegger så mye tid og midler?

Statsråd Iselin Nybø [11:06:07]: Når det kommer til helse- og sosialfagutdanningene våre, hever vi kvaliteten gjennom det nevnte RETHOS-prosjektet, men vi kan ikke øke antallet studieplasser uten at vi har praksisplasser som følger med. Det er vår store utfordring når det gjelder f.eks. sykepleierutdanningen. Det er nettopp derfor regjeringen nå har startet opp arbeidet med å få på plass en pilot som kan se på hvordan vi kan

endre praksisen for å gjøre den bedre. I dag er ikke alle pasienter på sykehuset gjennom hele sykdomsperioden. Mange blir flyttet ned til kommunehelsetjenesten relativt raskt. Da får ikke studentene den kompetansen som de før fikk bare ved å være på sykehuset. Nå må de også ut i kommunehelsetjenesten. Så nå jobber vi med å få på plass en pilot, og forhåpentligvis vil en både få bedre praksis og få løst litt av den utfordringen som handler om at praksis blir en propp, med tanke på antallet studenter som skal igjennom.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Willfred Nordlund (Sp) [11:07:21]: Mitt spørsmål går til kommunalministeren.

Det er i den nye regjeringsplattformen og av statsrådens uttalelser tydelig at regjeringspartiene har tenkt å fortsette sammenslåingen av norske kommuner. Senterpartiet mener historien har vist oss at det er en forutsetning for velferdsstaten at det skal bo folk i hele landet som kan ta i bruk de fantastiske mulighetene som naturen gir oss. Det betyr også at det må være gode tjenester tilgjengelig. Man har tidligere i denne spørretimen vært inne på bl.a. skattleggingen som kommer av de fantastiske naturressursene våre, det er kommet fordi det har bodd folk over alt.

Jeg ser at statsråden har uttalt til media at vi er nødt til å legge til rette med gode økonomiske incentiver sånn at man får en oppfordring til flere sammenslåinger – ved hjelp av tvilsomme pengegaver. Det er penger som kunne vært brukt til å forbedre tjenestetilbudet i de eksisterende kommunene – eller sågar til å bygge nye fregatter.

Jeg registrerer også at statsråden sier at hun skal appellere til de folkevalgte lokalt. Jeg lurer på hva som gjør at de nå ombestemmer seg om sammenslåing og mener at dette skal være en god idé. Svært mange mener regjeringen med sin politikk framtvinger et behov for sammenslåing. I det siste har det vært nyhetsoppslag om at kommuner som slår seg sammen fra neste år, ser at sammenslåing vil innebære mindre økonomiske overføringer enn de ville fått hver for seg. Det burde ikke overraske noen.

Samtidig mener jeg at det er urovekkende at budsjettundersøkelser for norske kommuner, uavhengig av sammenslåing, viser at inntektene ikke er tilstrekkelige til å finansiere god skole og eldreomsorg i de minste kommunene. Det er fra regjeringens side for tiden en veldig interesse for størrelse – heller enn for økonomi og hvordan vi skal sikre likeverdige tjenester uansett størrelse i norske kommuner. Kan statsråden da forklare hvordan regjeringen har tenkt at kommunereformen skal videreføres uten å bryte med Stortingets vedtak om at kommunesammenslåingen skal skje frivillig, og at

inntektssystemet ikke skal brukes som element i videreføringen av kommunereformen? Er det sånn at man har gått helt bort fra en forutsigbarhet i inntektssystemet både for kommuner som slår seg sammen, og for dem som lar være?

Statsråd Monica Mæland [11:09:25]: Først må jeg takke for å få et spørsmål i dagens spørretime, det setter jeg stor pris på. Jeg er også veldig glad for at spørsmålet er knyttet til kommunestruktur.

Takket være det kommunereformarbeidet som ble satt i gang da vi kom i regjering i 2013, gjøres det nå noe mer med kommuneinnretning enn det har blitt gjort de siste 50 årene. Jeg tror både representanten og jeg er helt enige om at Norge har endret seg dramatisk gjennom de siste 50 år.

Men fortsatt er det slik at selve kommunestrukturen ligger fast. Vi går fra 422 kommuner i år til 356 fra 1. januar neste år – 356 kommuner i et land med 5 millioner innbyggere. Det er 356 kommuner som har akkurat det samme ansvaret, det samme ansvaret fra livets begynnelse til livets slutt, for å sørge for gode tjenester til alle innbyggere i alle deler av landet.

Jeg kan forsikre representanten om at jeg er veldig opptatt av at vi har bosetting i hele landet. Derfor reiser jeg nå rundt og inviterer til innspill knyttet til det arbeidet vi gjør med å lage en distriktmelding. Jeg er veldig bekymret, og hvis jeg var litt bekymret da jeg begynte i denne jobben, er jeg veldig bekymret nå. Jeg kan godt fortelle representanten hva som er utfordringen: Jeg var på Helgeland i forrige uke. Da sa ordførere og rådmenn, og rådmennene var tydeligere enn ordførerne: Vi greier ikke å gi innbyggerne våre de tjenestene vi skal, vi greier ikke å tiltrekke oss kompetanse.

For å si det sånn: Det løser ikke et kommuneoppbygg, uansett hvor godt det er. Vi må sørge for at kommunene har kompetanse, at de tiltrekker seg arbeidskraft. Unge mennesker vil jobbe med andre unge mennesker. Flinke mennesker vil jobbe med andre flinke mennesker. Da må man tiltrekke seg de menneskene. Det vi ser, er at andelen yrkesaktive kommer til å gå ned alle andre steder enn rundt de store byene. Vi har altså en struktur som ikke er egnet til å gi trygge nok omsorgstjenester til alle i alle deler av landet. Derfor er kommunereformen viktig, og derfor håper jeg at det arbeidet fortsetter.

Willfred Nordlund (Sp) [11:11:34]: Jeg takker for svaret, men virkelighetsbeskrivelsen er ikke nødvendigvis så ensrettet som statsråden her gir inntrykk av. Hvis kommunene i Helgeland har utfordringer med å tiltrekke seg kompetanse – og det har de for så vidt – kan det relateres til det tilbudet som Nord universitet har, og som statsråd Nybø har ansvaret for, og at man har utfordringer med f.eks. å få rekruttert nok sykeplei-

ere. Så regjeringen kan jo starte med å føre en helhetlig politikk for å sørge for kompetansetilgang i distriktene.

Jeg vil advare mot å si at det ikke finnes flinke folk også på steder hvor det ikke bor så mange, og at ikke også flinke folk ønsker å bosette seg i distriktene.

Vi ser en regjering som tilpasser argumentasjonen sin. Når politiet samarbeider og samhandler med flere kommuner, er det altså en nærpolitireform. Men når kommuner velger å gjøre det samme, har det plutselig blitt et problem. Vi har et stort samarbeid mellom norske bedrifter, forskning, osv., som regjeringen heier på, men hvorfor har det blitt et problem at norske kommuner samarbeider, når det ikke er et problem at alle andre offentlige etater gjør det samme?

Statsråd Monica Mæland [11:12:37]: Jeg må bare understreke at det selvsagt jobber flinke folk i hele landet. Men jeg må også invitere til å gå inn og se på det vi vet. Vi vet at altfor mange kommuner har én til tre ansatte i barnevernstjenesten. Det er en sårbar tjeneste. Vi vet at én av tre kommuner ikke har jurist. Det er ikke et problem for juristene, men det er et problem for innbyggerne, som skal være trygge på at de vedtak som fattes, gir den rettssikkerheten som de har krav på. Vi har jo sett eksempler gjennom de siste månedene på hvordan det kan gå når man ikke har rettssikkerhet. Vi vet at man ikke har ansatt folk med planfaglig kompetanse, og hvordan i all verden skal man planlegge for sysselsetting, verdiskaping, investering og bosetting hvis man ikke har folk i kommunene som kan jobbe med det?

Vi har interkommunale samarbeid. Det er nest best, for man flytter beslutninger ut av folkevalgte organ og inn i konstellasjoner som ikke har den samme representasjonen, det samme innsynet og den samme folkevalgte kontrollen.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Eirik Sivertsen.

Eirik Sivertsen (A) [11:13:52]: Som folkevalgt fra Helgeland vet jeg at det bor veldig mange flinke mennesker der. Det er ikke mangel på flinke mennesker der. Der er det både industri, som skaper store eksportinntekter, og mange kompetente og dyktige medarbeidere som jobber i både kommuner og statlige virksomheter, og som yter viktige velferdstjenester hver eneste dag.

I forbindelse med den utfordringen som statsråden nettopp fikk, trakk hun fram bekymringene hun har for hvordan man skal yte tjenester med den kompetansen kommunene har. Så kom det en virkelighetsbeskrivelse, men det var veldig få svar utover det som har med endringer i kommunestrukturen å gjøre. Da blir spørsmålet mitt til statsråden:

På hvilken måte vil endringer i kommunestrukturen sørge for at det blir enklere å rekruttere for kommunene? Tjenestene i barnehagen, i skolen og på sykehjemmet skal jo fortsatt ytes på samme sted, og menneskene som bor i kommunene, og som trenger tjenestene, vil fortsatt bo på samme sted, uavhengig av hvor man trekker kommunegrensene.

Statsråd Monica Mæland [11:14:53]: Først må jeg si: Jo, det er mangel på flinke folk. Det er svaret vi får overalt. Om jeg reiser til Innlandet, Sørlandet eller Nord-Norge, er det mangel på flinke folk. Det er et desperat behov for folk med rett kompetanse. Det sier næringslivet, det sier kommunene – det sier alle vi snakker med. Det er problemet: mangel på flinke folk. Det betyr ikke at det ikke bor folk som er flinke der; det betyr at vi mangler flinke folk.

Hvis man er nyutdannet og sitter i Stavanger, Kristiansand eller et annet sted, drømmer man da om å jobbe et sted hvor man er den eneste på jobb, hvor man ikke har noen å dele erfaringer med, hvor man ikke kan være syk en eneste dag, for det er ingen som kan erstatte deg? Drømmer man om det som nyutdannet barnevernspeagog, eller som nyutdannet med planfaglig kompetanse? Er det det man drømmer om? Det er det som er problemet: Vi kommer til å konkurrere om stadig færre hoder og hender i dette landet, og da betyr størrelse noe. Da tror jeg at man heller drømmer om å være et sted med fire ansatte enn med én.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [11:16:11]: Jeg synes nok statsråden skal være litt forsiktig med å snakke de små kommunene ned, for nå begynner det å høres ut som om det er det statsråden gjør.

Vi skjønner at kommunene skal presses til nye sammenslåinger, og det er det mange kommuner som er mektig lei av. I nærheten av Helgeland finner vi Namskogan kommune. Stian Brekkvassmo, som er ordfører der, er ordfører for en kommune som er like stor som Akershus i areal. Han sier at det er umulig å få til kommunesammenslåing i Indre Namdal uten å sentralisere dagens bosetting. Han er mektig lei av å bruke tid og penger fra kommunen på seminar med Fylkesmannen og ber om å få lov til å konsentrere seg om jobben sin, som er å lage velferd til innbyggerne.

Regjeringspartienes talsmenn i det samme området mener faktisk det samme. Man kan ikke vedta å fjerne avstandene i Indre Namdal. Sammenslåingen vil bety sentralisering.

Men når det gjelder det som statsråden her sier om de små kommunene, og måten hun snakker dem ned

på, betyr det også at statsråden er enig i det, at sammenslåing i en arealstor kommune som Namsskogan vil bety sentralisering?

Statsråd Monica Mæland [11:17:19]: Med all respekt: Når anklagen om å snakke distriktene ned kommer fra en ekspert på området, som benytter all sin tid til det, blir det veldig spesielt. Jeg heier på distriktene. Det går veldig bra i distriktene. Arbeidsledigheten er lav, det går bra med reiselivet og industrien, og det går bra med naturressursene. Men kommunene melder om at de mangler folk med kompetanse, og det er det jeg har svart ut fra i dag. Man kan godt tro at jeg ikke vet hva jeg snakker om, men da får man snakke med kommunene der ute. De mangler folk.

Ja, vi har store arealer i dette landet, men det er ikke arealene som utøver barnevernstjenestene, det er ikke arealene som driver med planlegging av bosetting og næringsliv, det er ikke arealene som jobber på sykehjem – det er det mennesker som gjør. Da må man rett og slett ha kompetanseenheter som er store nok. To pluss to blir fire. Det blir et dobbelt så stort kompetansemiljø, og det tror jeg er bra.

Vi har desentraliserte tjenester. Vi har f.eks. ikke 422 brannvesen. Det er de som er først på stedet.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [11:18:21]: Jeg synes kanskje statsråden skal konsentrere seg om å svare på spørsmålene, og dette er et reelt spørsmål.

Jeg vet ikke om statsråden har vært i Indre Namdal og sett på kommunene der, men hun kan i alle fall feste en viss tillit til ordføreren når han sier at det ikke er mulig å få til sammenslåing av kommunene i Indre Namdal hvis man samtidig skal opprettholde dagens spredte bosetting. Da må man sentralisere, sier han. Og det må en jo ha en viss tillit til, særlig når det også blir bekreftet av Venstres representant i Trøndelag, André Skjelstad, og Elin Rodum Agdestein fra Høyre – som også sier det. Det er ikke mulig å vedta å fjerne avstandene i Indre Namdal. Hvis man slår sammen disse kommunene, betyr det sentralisering av tilbud.

Synes statsråden det er greit, eller mener hun at arealstore kommuner skal få lov til å bruke tida si til å drive kommunen best mulig istedenfor å drive å reise på seminarer for å komme på og foreslå nye sammenslåinger?

Statsråd Monica Mæland [11:19:18]: Det er opp til både de nåværende kommunestyrene og de som kommer etter valget, å bestemme om de skal snakke med naboen eller ikke. Men det må være en grunnleggende

misforståelse å tro at det å få nye kommunale administrative enheter betyr at vi endrer steder og identiteter.

Vi har massive samarbeid i hele landet. Det rare – og det representanten egentlig ikke forstår – er at det vi snakker om, er å samarbeide om en rådmann, et rådhus og en ordfører. Men det er jo ikke dit vi går for å få tjenestene våre, vi går til tjenestestedene, og de kommer fortsatt til å være desentralisert. Brannvernet er desentralisert. De kommer når det brenner, men vi har ikke 422 av dem.

Man kan altså samarbeide om alt i dette landet, bortsett fra et rådhus, en rådmann og en ordfører. Det synes jeg er beklagelig, og det synes jeg man skal gjøre noe med for å bedre tjenestene og for å tiltrekke seg enda mer kompetanse, for det kommer vi til å trenge.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Eirik Sivertsen (A) [11:20:32]: La meg få lov å bidra til å gjøre kommunalministerens dag enda bedre med også å stille et spørsmål til henne, og det er for så vidt en oppfølging av det vi nettopp har debattert, både i forrige spørsmål og også i spørsmålet til statsråd Nybø.

Kommunereformen som har vært gjennomført, har vært begrunnet i at kommunene skulle få nye oppgaver. Det hersker jo litt tvil om de store oppgavene kom, hvis man ser bort fra ordførerens rett til å vie folk.

Det står i Granavolden-erklæringen at kommunereformen skal videreføres. Samtidig leser vi i media og hører statsråden i dag fortelle om store utfordringer i kommunesektoren. Jeg deler langt på vei beskrivelsen om at det er behov for – og et økende behov for – mer kompetanse, det være seg innenfor helse, som vi hørte tidligere her i dag, det være seg innenfor planlegging i kommunesektoren, det være seg innenfor vann og avløp, eller det være seg i barnehager, der vi har vedtatt en pedagognorm.

Så langt på vei er vi enige om de utfordringene vi står overfor. Statsråden brukte endatil ordet «desperat behov». Jeg vil ikke bruke et så sterkt begrep, men at det er et stort og økende behov, det er jeg enig i.

Da blir spørsmålet: Hva vil statsråden gjøre for å gi kommunene bedre muligheter til å rekruttere, bortsett fra å gjennomføre enda flere frivillige sammenslåinger og tvangssammenslåinger i kommunesektoren?

Statsråd Monica Mæland [11:22:11]: Jeg er glad for at vi, langt på vei i hvert fall, deler utfordringsbildet, og jeg vil nok stå fast på at enkelte steder er det et desperat behov for folk med kompetanse. Men la nå det ligge.

Vi jobber nå med å lage en distriktsmelding – i erkjennelsen av at vi ikke kan vedta hvor folk skal bo, eller hvor folk skal flytte, eller flytte fra og til; det kan vi ikke vedta. Vi er nødt til å sørge for at det er attraktivt å bo og

jobbe i hele landet, og jeg tror nettopp ordet «jobb» er helt vesentlig.

Jeg kommer selv fra en by som ikke er så veldig liten – det er 40 000 innbyggere i Arendal. Da vi dro fra den byen, var det for å studere eller å ta utdanning. Veldig mange ønsket å reise tilbake, men man gjorde det ikke fordi man ikke fikk jobb, og i hvert fall ikke om man var to. Så jeg tror jobbskaping er kjempeviktig.

Når jeg likevel er så opptatt av kommunestruktur, er det fordi jeg tror at det å skape større enheter tiltrekker seg økt kompetanse. Jeg tror det er mer attraktivt for bl.a. nyutdannede å flytte til et sted hvor man har større enheter – ikke fordi de er sentralisert, men rett og slett fordi man har større enheter å lene seg på og jobbe sammen med. Vi ser også hvordan det er lettere for store kommuner i store byer å tiltrekke seg kompetanse enn i mindre. Men vi leter altså etter gode svar. Vi reiser rundt i innlandet, på kysten, i nord og sør for å få innspill til hvilke rammebetingelser vi skal legge til rette for for å ha bosetting i hele landet, for å ha kommuner som kan yte de samme tjenestene, gitt at vi skal ha et generalistkommuneprinsipp, og det mener jeg at vi skal.

Så tror jeg også at de nye regionene, med de verktøyene de nå får på kompetanse, nettopp kan gjøre en jobb. Norge er veldig forskjellig. Nord-Norge har andre utfordringer enn innlandet og Sørlandet. Og det er klart at regioner som har ansvaret for videregående opplæring, kan ta – hvis noen nå gjør det – et større ansvar for samarbeid med Nav, med høyskoler, med fagskoler og om lærlinger – nettopp for å møte de behov næringslivet der har.

Eirik Sivertsen (A) [11:24:13]: Jeg har fått med meg at statsråden mener at strukturendringer er et bidrag til å bedre rekrutteringen, enten med tvang eller gjennom frivillighet. Men jeg må si at jeg langt på vei også er enig med representanten Arnstad, som sier at det kan ikke være det eneste svaret. I Moskenes kommune i Nordland har de én skole og ett sykehjem. Det er ikke mulig å effektivisere strukturen der. Et ytterligere samarbeid betyr at man enten må flytte tjenesten fra nabokommunen man eventuelt slår seg sammen med, eller flytte den fra sitt eget kommunesenter til den kommunen. Mitt spørsmål i sted gikk på: Utover strukturendringene, hva vil statsråden gjøre? Hvordan vil statsråden følge opp det som står i Granavolden-erklæringen om dimensjonering av utdanningene, som i større grad skulle gjenspeile behovet i kommunesektoren? Hva vil statsråden gjøre for å bidra til økt rekruttering av kritisk kompetanse til kommunene, som det også står i regjeringserklæringen? Hva vil statsråden gjøre utover å skrive en melding og gjøre ytterligere en utredning?

Statsråd Monica Mæland [11:25:16]: Først og fremst vil statsråden invitere Stortinget til en debatt om meldingen når den er ferdig – den er vi altså midt oppe i.

Når det gjelder dimensjonering av utdanning, kan vel det spørsmålet heller rettes til statsråden for forskning og høyere utdanning. Men det er helt åpent at utdanning er av betydning.

Så synes jeg vel man forenkler bildet litt hvis man tror at en kommune bare driver med skole og sykehjem. Det gjør man jo ikke. Man driver med veldig mye annet, og det er noe av det som er utfordringen. Man har behov for å digitalisere og modernisere, man har ansvar for infrastruktur, tekniske tjenester – en lang rekke tjenester. Så det at man har én skole og ett sykehjem, ja vel, det betyr ikke at man ikke bør snakke med naboen sin. Jeg kjenner ikke konkret denne kommunens samarbeidsavtale, men antakeligvis har man samarbeidet på en lang rekke områder, men altså ikke knyttet til det å ha en annen administrasjon i form av et rådhus og en rådmann.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Eirik Sivertsen.

Eirik Sivertsen (A) [11:26:13]: Med respekt å melde: Verken jeg eller noen andre i dag har påstått at kommunene bare driver på med helsetjenester, sykehjem og skoler. Vi vet alle at kommunene yter et bredt spekter av grunnleggende og fundamentale tjenester for alle innbyggere i landet hver eneste dag, f.eks. vannforsyning.

Men mitt spørsmål – igjen – var: Hva vil statsråden gjøre? Det får jeg altså ikke svar på, og det har langt på vei preget hele spørretimen i dag. Hva vil man gjøre? Man har begrunnet kommunereformen som man har holdt på med – et prestisjeprosjekt – i fem år bl.a. med behovet for kompetanse. Nå beskriver statsråden behovet som «desperat», men fortsatt kommer det ikke opp noen andre tiltak enn at man vil skrive en melding som man vil invitere Stortinget til å delta i en debatt om. Det er jeg glad for. Men hva er statsrådets tiltak? Hva står høyest på prioriteringslisten nå for å løse det desperate behovet som statsråden ser?

Statsråd Monica Mæland [11:27:09]: La meg ta dette i rekkefølge: Det var representanten som brukte et eksempel på en kommune som drev med én skole og ett sykehjem, og hvor det ikke var rom for noen effektivisering – det var ikke min påstand, det var representantens. Mitt svar var altså at en kommune er veldig mye mer enn det, og jeg er glad for at vi er enige om det.

Så er det slik at selv om vi har en kommunereform som vil føre til færre kommuner 1. januar 2020, vil halv-

parten fortsatt ha under 5 000 innbyggere. 120 kommuner vil ha under 3 000 innbyggere. Da er fortsatt kommunereform viktig. Da er fortsatt det et svar på å tiltrekke seg kompetanse. Skal man tiltrekke seg investering og næringsutvikling, må man ha noen i en kommune som kan jobbe med det. Det er en utfordring i dag. Så her handler det om ganske mange områder, men hvor kommunen fortsatt er vesentlig.

Så skal jeg komme tilbake med en distriktsmelding hvor vi forhåpentligvis i bredden skal kunne diskutere mange ulike tiltak som gjør at vi fortsatt har bosetting i dette landet også framover, for det er veldig viktig. Da må vi ta fatt i det nå, og det er det vi har gjort.

Presidenten: Heidi Greni – til oppfølgingsspørsmål.

Heidi Greni (Sp) [11:28:30]: Dette er langt fra svart-hvitt. I min kommune i Trøndelag med 2 000 innbyggere var det oppslag i lokalavisen om en veldig god søknad når det gjaldt tilfang av sykepleiere. Trondheim kommune har oppslag om det stikk motsatte. Så dette er veldig individuelt.

Men til det statsråden nå sier: Tjenestene skal ikke sentraliseres selv om kommunene slår seg sammen. Det vil ikke bli konsekvensen f.eks. i Namsskogan, var svaret. Så er det «et desperat behov» for kompetanse, og for å trekke til seg kompetanse skal en ha større fagmiljøer. Kan statsråden forklare meg hvordan man skal klare å få større fagmiljøer blant sykepleiere i Namdalen uten at man faktisk får større avstand til tjenestene? Det er det første.

Det andre som jeg gjerne vil ha svar på, og som statsråden ikke vil svare på, er: Vil statsråden da respektere Stortingets vedtak om at kommunesammenslåing kun skal skje ved frivillighet, og at inntektssystemet ikke skal brukes for å tvinge igjennom kommunesammenslåing?

Statsråd Monica Mæland [11:29:38]: For å svare på de to siste spørsmålene først: Inntektssystemet som ble innført i 2017, planlegger vi ikke å endre. Det gjør man ikke veldig ofte. Det må få satt seg, og vi må se effektene av det. Jeg tror at det er et godt inntektssystem både for de store og de små, både for sentrale kommuner og distriktskommuner.

Når det så gjelder desentraliserte tjenester, er svaret på det at vi vet hvordan dette har gått i kommuner som har slått seg sammen. Tjenestetilbudet er desentralisert, og det skulle bare mangle. Hjemmesykepleien må jo være der folk bor. Hjemmesykepleieren går jo hjem til folk. Vi må ha et tjenestetilbud som er der folk bor. Vi må ha et brannvesen som rykker ut når det brenner.

Så det er ikke det vi snakker om. Vi snakker om administrative enheter, hvor man forener, og hvor man samler krefter innenfor ulike områder. Det kan man gjør

re i ulike deler av kommunen. Dette har vi også gode erfaringer med i kommuner som har slått seg sammen. Jeg håper at flere vil se at det er viktig, og det hører jeg også ute.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:30:46]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 15, fra representanten Sigrid Simensen Ilsøy til arbeids- og sosialministeren, vil bli tatt opp av representanten Per Olaf Lundteigen.

Spørsmål 19, fra representanten Maria Aasen-Svensrud til justis- og innvandringsministeren, vil bli tatt opp av representanten Tellef Inge Mørland.

Spørsmål 1

Anette Trettebergstuen (A) [11:31:11]: «Arrangørene og de som jobber som frivillige på tidsavgrensede arrangement som er kommersielle, vil nå komme i en svært vanskelig situasjon, da regjeringspartiene stemte ned et forslag fra opposisjonen om å likebehandle frivillige på tidsavgrensede arrangement med frivillige i ideelle lag og organisasjoner og stiftelser.

Kan statsråden begrunne hvorfor?»

Nils T. Bjørke hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Siv Jensen [11:31:39]: Forslaget om lik skattemessig behandling av frivillige som arbeider for henholdsvis kommersielle og ideelle organisasjoner, ble nedstemt av et bredt flertall på Stortinget. Det var bare Senterpartiet, SV og Rødt som stemte for forslaget. Det er gode grunner til at dette forslaget falt.

Det sentrale skillet i den skattemessige behandlingen går ved om selskapet eller innretningen har erverv til formål. Hvis de ikke har erverv til formål, er utgangspunktet at disse er fritatt for inntektsskatt og formuesskatt. Begrunnelsen for skattefrihet er først og fremst at disse ivaretar viktige samfunnsfunksjoner.

Det gjelder også gunstige skatteregler når slike skattefrie subjekter utbetaler lønn eller andre ytelser: Grensen for lønnsoppgaveplikt er da 10 000 kr, mens den for andre er på 1 000 kr. Det er derfor aktiviteten til forenin-

gen mv. som er bestemmende for når «frivillige» eventuelt må betale skatt av mottatt ytelse. Jeg tror dette skillet er fornuftig, men det er altså ikke noe som er endret eller innført med denne regjeringen. Derimot har vi vært opptatt av å sikre gode vilkår for ideelle og frivillige organisasjoner. Siden 2013 er grensene for når organisasjonene må betale arbeidsgiveravgift, og størrelsen på lønnen de ansatte i slike organisasjoner kan få før det oppstår skatte- og rapporteringsplikt, nærmest doblet.

I debatten om skatteplikt for frivillige på festivaler har det gjennomgående vært pekt på at aktørene synes det er vanskelig å orientere seg i de reglene som gjelder. De har bl.a. vist til at de opplever usikkerhet om når de arbeidsrettslig anses som arbeidsgiver for de frivillige, og hva som regnes som lønn etter skattereglene. Det har også vært pekt på at det ikke finnes noen klar definisjon av frivillig.

Jeg tror ikke veien å gå for å gjøre hverdagen enklere for festivalene er å etablere nye, særlige skatteregler for en gruppe personer som det er vanskelig å definere. Den offentlige debatten har tydelig vist at det ikke er klart hva man legger i frivillighetsbegrepet. Det ville også være å gå motsatt vei av noe det er bred enighet om både i næringslivet og på Stortinget, nemlig behovet for klare regler som gjør det enklere for alle å vite hvilke regler som gjelder.

Det er videre viktig å huske på at ingen festivaler, verken ideelle eller kommersielle aktører, vil måtte rapportere inn fribilletter så lenge de frivillige bare får tilgang til festivalen når de skal jobbe. Det er altså først hvis de får billetter eller andre ytelser som går utover det de trenger for å gjøre den frivillige innsatsen, at det kan oppstå skatte- og rapporteringsplikt. Tilsvarende gjelder for alle kultur- og idrettsarrangementer der frivillige bidrar. Slik har det vært lenge, og dette er ikke en følge av de nye reglene for skattlegging av naturalytelser.

Jeg har varslet at jeg vil vurdere om det bør gjøres noen justeringer i de nye reglene for naturalytelser. Jeg ser på om de nye reglene på enkelte områder gir noen urimelige utslag, og vil komme tilbake til dette når regjeringen har konkludert.

Anette Trettebergstuen (A) [11:34:32]: Statsråden kan velge å snakke seg bort og skylde på andre, men det er altså statsråden og denne regjeringen som er ansvarlig for regelverket slik det foreligger, og det er denne regjeringen som også har presisert og gjort det klinkende klart at frivillige skal skatte av f.eks. fribilletter når de jobber gratis på festivaler.

Dette står i veldig sterk kontrast til det ønsket vi har om å legge til rette for frivillig arbeid, og Festival-Norge går ikke rundt uten frivilligheten. Det er heller ikke slik at festivaler som også er AS-er, er som store foretak å reg-

ne. Om man tror det, kjenner man ikke Festival-Norge. Dette er ildsjeler, det er frivilligdrivne festivaler som knapt går rundt, det er ikke store pengemaskiner.

Arbeiderpartiet ba regjeringen rydde opp i dette alereide i romjulen. Jeg synes statsråden var uklar også i denne runden i Stortinget, så jeg spør igjen: Vil finansministeren rydde opp i dette?

Statsråd Siv Jensen [11:35:37]: Jeg har verken snakket meg bort eller skyldt på andre; jeg redegjorde for hva det faktiske regelverket er, og jeg understreket at dette er et regelverk som denne regjeringen ikke har gjort endringer i. Vi har et skille mellom kommersielle og ideelle, og det er gode grunner – som jeg også redegjorde for i mitt første svar – for hvorfor det skillet er der.

Jeg er enig med representanten Trettebergstuen i frivillighetens betydning. Nettopp derfor har det vært viktig for denne regjeringen å styrke rammevilkårene for frivillige på mange ulike områder i det norske samfunnet. Det er også forsterket i Granavolden-plattformen.

Anette Trettebergstuen (A) [11:36:13]: Det er det som blir så – unnskyld uttrykket – meningsløst, fordi regjeringen har alle disse ambisjonene på papiret om å legge til rette for å gjøre det enklere for frivilligheten. Samtidig opplever frivilligheten selv at det stadig blir stukket kjepper i hjulene for deres virksomhet ved at det nå f.eks. har blitt tydelig og klart at de frivillige som stiller opp på festival, skal skatte av de gode de får.

I denne debatten, der vi fra opposisjonen helt siden jul har forsøkt å få et klart svar fra regjeringen, har det blitt sagt ulike ting fra ulike statsråder og ulike representanter fra posisjonspartiene i Stortinget. Finansministeren sier nå at hun skal se på regelverket i forbindelse med statsbudsjettet. Det er greit nok, men hva skal Festival-Norge og de frivillige gjøre til det skjer? Kommer festivalene nå til å bli sanksjonert for overtredelse av regelverket fram til statsråden får sett på dette?

Statsråd Siv Jensen [11:37:24]: For det første er det feil at regjeringen skyver ambisjonene foran seg. Vi har altså levert på en lang rekke områder gjennom flere år for å styrke rammevilkårene for frivillige i Norge. Så er det feil at vi forsøker å stikke kjepper i hjulene knyttet til frivillige festivaler. Som jeg har sagt flere ganger, har dette regelverket ligget fast i mange år. Det var det samme regelverket som ble praktisert under åtte rød-grønne regjeringsår. Det har altså ikke vært gjort noen endringer i det. Det jeg har sagt, er at nettopp fordi dette regelverket er gammelt, kan det være gode grunner til å se på det på nytt. Det er heller ikke sånn at frivillige som jobber på frivillige festivaler, må skatte av de gode-

ne de får. Det er klare regler, de har vært der hele tiden, og jeg forventer at man følger de reglene som har vært praksis gjennom mange år.

Men igjen: Jeg mener det er gode grunner til å se på dette på nytt. Jeg vil komme tilbake til det så raskt jeg har konkludert.

Spørsmål 2

Emilie Enger Mehl (Sp) [11:38:37]: «Regjeringen legger ned pelsdyrnæringen, og det er foreslått 365 mill. kroner i kompensasjon. Oslo Economics og Samfunnsøkonomisk analyse beregner en minimumskostnad på 2,3 mrd. kroner. Regjeringen vil altså gi hver bonde i snitt ca. 1,5 mill. kroner, men flere har investert langt mer enn dette og har mange millioner kroner i gjeld. Dette er en katastrofe for berørte familier, og næringen frykter en rekke konkurser blant våre rundt 200 pelsdyroppdrettere.

Hvor mange konkurser kan den nye statsråden leve med på sin vakt?»

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:39:26]: Regjeringen har hatt et forslag til lov om forbud mot hold av pelsdyr og forslag om en ordning for økonomisk kompensasjon til pelsdyroppdretterne på høring.

Når det gjelder forslaget om kompensasjonsordning, vil jeg først rette opp i det som må være en misforståelse. Spørsmålet synes å bygge på at det er foreslått en konkret sum for den samlede kompensasjonen, men det er ikke tilfellet. Regjeringen har foreslått en individuell kompensasjon basert på en beregnet verdi av ikke-realiserbar kapitalbeholdning som er brukt i pelsdyrvirksomheten. Beregningen skal ta utgangspunkt i bokførte verdier ved utgangen av 2017, og det er ikke satt noen øvre grense for hvor mye det kan utgjøre i utgangspunktet. Det er riktig at det er gjort et anslag for hvor mye ordningen vil kunne koste, men det er noe annet enn å sette en øvre grense.

I tillegg til kompensasjonen av kapitalverdiene er det foreslått en standardisert kompensasjon for kostnader til avvikling og opprydding innenfor en ramme på 50 mill. kr og en omstillingspakke på 50 mill. kr.

Representanten holder en beregning fra Samfunnsøkonomisk analyse opp mot et beregnet gjennomsnitt, der de anslåtte kostnadene ved høringsforslaget er fordelt likt på alle pelsdyrbønder. Jeg minner da om at kompensasjonen av kapitalbeholdningen vil være individuell, og at også de øvrige delene av ordningen vil være avhengig av forhold hos den enkelte pelsdyrbonde. En gjennomsnittsberegning er dermed ikke nødvendigvis så klargjørende som representanten sier.

Når det gjelder tallet fra Samfunnsøkonomisk analyse som representanten viser til, er dette uansett svært mye høyere enn de anslåtte kostnadene i beregningene som regjeringen har gjort. Det skyldes i første omgang at Samfunnsøkonomisk analyse har tatt med en kompensasjon av tapt framtidig næringsinntekt helt fram til pensjonsalder. Dette er et element som ikke er med i høringsforslaget.

Departementet har mottatt over 300 høringsvar. Jeg går nå igjennom hvert enkelt av disse sammen med departementet, og jeg vil vurdere om det bør gjøres endringer i den foreslåtte kompensasjonsordningen.

Det er også sånn at akkurat nå er skinnprisene svært lave, og det har de vært de siste årene. Dette vil også bidra til dårlig økonomi for veldig mange pelsdyrbønder akkurat nå. Min intensjon er å få på plass en kompensasjonsordning som skal ivareta pelsdyrbøndene som er rammet av dette forbudet.

Emilie Enger Mehl (Sp) [11:42:32]: Næringen er helt fortvilet. Det er ikke veldig vanskelig å finne en pelsdyrbonde som frykter at vedkommende må gå fra gård og grunn, som ikke ser lyst på framtiden eller livet i det hele tatt, fordi man får et næringsforbud som gjør det umulig å fortsette å bo på gården og betale regningene sine. Pelsdyrnæringen har vært ute og sagt at de frykter en rekke konkurser. Når statsråden kommer med sitt svar, er jeg takknemlig for det, men det virker ikke som hun tar bekymringen på alvor i det hele tatt. Her har vi en næring som blir rammet av et næringsforbud. De opplever ikke at de blir møtt med tilstrekkelige kompensasjonsordninger, og de frykter konkurser. Deller statsråden den bekymringen næringen selv har for dette, eller kan statsråden garantere at det ikke vil bli en eneste konkurs på grunn av det næringsforbudet regjeringen nå innfører?

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:43:33]: Jeg har lyst til å begynne med å si at jeg virkelig skjønner bekymringen hos veldig mange av pelsdyrbøndene. De har investert i en tro på vedtak som er gjort i dette hus. Mange har også investert ut fra svingende priser i markedet, men de har kunnet sette av og fått hjelp av bankene med likviditeten i tider med dårligere priser. Nå sitter de i en situasjon hvor de får et forbud.

Jeg er ekstremt opptatt av at den kompensasjonsordningen som kommer, skal ivareta pelsdyrbøndene. Derfor mener jeg det er viktig, det som ligger der om individuell vurdering. Det betyr alt, for de er ulike, pelsdyrbøndene der ute. Noen har nedbetalt mye, andre har ikke. Noen har drevet i mange år, noen har ikke. Derfor tenker jeg at den individuelle vurderingen vil være helt avgjørende for om dette skal oppleves greit.

Emilie Enger Mehl (Sp) [11:44:38]: Det er bra at statsråden legger opp til en individuell vurdering, men statsråden har fortsatt – til tross for alle bekymringene hun har – gått inn for et forbud mot hele næringen, som kommer til å ramme bøndene, uavhengig av om de nylig har tatt opp gjeld, eller om de har gjort det for lenge siden. Det var, som statsråden selv sa, ganske nylig et vedtak i Stortinget som gikk inn for en bærekraftig utvikling av pelsdyrnæringen. Allikevel har pelsdyrnæringen blitt ofret på regjeringens alter i regjeringsforhandlingene. Det er utrolig trist og fortvilende for næringen. NHO mener at forslaget undergraver langsiktighet og forutsigbarhet for små og mellomstore bedrifter. Regelrådet, som regjeringen opprettet i 2015, slo fast at utredningen av konsekvenser for dagens pelsdyroppdrettere er mangelfull. Nå står statsråden og sier at mer eller mindre alt vil ordne seg, så da kan jeg utfordre helt konkret: Hvis det f.eks. viser seg at det vil koste 2,3 mrd. kr for regjeringen å kompensere alle pelsdyrbøndene fullt ut, vil statsråden da gjøre det?

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:45:43]: Jeg vil ta utgangspunkt i det som ligger innenfor rammene i høringen, og at de som er innenfor rammene av høringen, er dem dette gjelder for. Det vil være utgangspunktet for den individuelle vurderingen, og det skulle bare mangle. Jeg skjønner det når NHO snakker om forutsigbarhet. Representanten vet godt at også Kristelig Folkeparti har hatt en utfordring med dette, men både mitt parti og representantens parti har en utfordring fordi vi har gått inn i et samarbeid. Jeg vet at også samarbeidet på den andre siden er utfordrende med hensyn til å redde pelsdyrnæringen, som har levd på en knivsegg i veldig mange år, og det har vært stor uenighet politisk. Jeg er nå opptatt av å få til en ordning som gjør at det oppleves slik at den enkelte blir ivaretatt. Rammen for det kan ikke jeg stå og si i stortingssalen, for det vil være ut fra de vurderingene vi gjør på bakgrunn av høringsvarene som har kommet inn.

Spørsmål 3

Geir Pollestad (Sp) [11:46:55]: «Vil statsråden sikre at ingen bønder må gå fra gård og grunn om regjeringen velger å legge frem forslag om å innføre et næringsforbud for pelsdyrnæringen?»

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:47:08]: Som jeg nettopp sa i et tidligere svar, har jeg mottatt godt over 300 høringsvar fra folk som er rammet av forbudet, eller som har en mening om dette forbudet for pelsdyrnæringen. Jeg gjennomgår dem akkurat i disse dager, og jeg skal også ha et møte med Pelsdyralslaget denne

uken. Det er viktig for meg fordi jeg vil ha en best mulig oversikt over konsekvensene som dette egentlig har for oppdretterne. De er mange, og de er forskjellige.

Jeg vil også understreke at i denne saken er det viktig at hver sak blir vurdert individuelt. De blir behandlet individuelt fordi hver enkelt pelsdyrbonde har sine utfordringer.

Så har jeg også sagt tidligere i dag at akkurat nå, og de siste årene, har skinnprisene bidratt til en ekstra anstrengt økonomi for veldig mange av pelsdyrbøndene. Situasjonen blir jo ikke bedre hvis de lave prisene vedvarer.

Min intensjon har hele tiden vært å få på plass en erstatningsordning som ivaretar pelsdyrnæringen.

Geir Pollestad (Sp) [11:48:30]: Då Kristeleg Folkeparti skreiv under på regjeringserklæringa, opna det for at Bollestad kunne verta landbruksminister. Prisen for det er det familiar rundt om i Noreg som no må betala. Dei lever i frykt, dei lever i uro.

Så talar statsråden i dag med kløyvd tunge. Det einaste det vart lagt vekt på, var at det skulle vera individuell behandling, men statsråden kan ikkje svara på det heilt elementære spørsmålet: Vil folk måtta gå frå gard og grunn – ja eller nei?

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:49:03]: Jeg har nå prøvd å si det som jeg svarte på et tidligere spørsmål, til representanten Pollestad. Jeg går gjennom høringssvarene, og jeg vil se på kompensasjonsordningen for å ivareta den enkelte.

Samtidig er det mange andre ting som virker inn på pelsdyrnæringen akkurat nå, før forbudet er iverksatt, som også har konsekvenser for pelsdyrnæringen. Jeg må ta ansvar for den høringen som har vært. Jeg må ta ansvar for å ivareta kompensasjonsordningen på en måte som ivaretar enkeltbrukeren og enkeltbonden. Det skal jeg gjøre etter beste evne.

Geir Pollestad (Sp) [11:49:47]: Det vart sagt her tidlegare at det var stor ueinigheit om pelsdyrnæringa. Det er ikkje sant. Stortinget fatta med stort fleirtal eit vedtak om å ha ei berekraftig utvikling av næringa. Så snudde regjeringa det opp ned.

Svaret som vart gjeve av landbruksministeren i dag, er ikkje mogleg å forstå. Det er ikkje mogleg å forstå om folk skal få full erstatning eller ikkje. Det er vel og bra at ein har hatt ei høyring om den tekniske gjennomføringa, men det ein ikkje treng å ha høyring om, er for å ta stilling til noko så enkelt når ein innfører eit næringsforbod for ei næring. Her sit det familiar som er redde for framtida si, som er redde for garden sin. Eg synest at ein landbruksminister frå Kristeleg Folkeparti bør kunna svara ja eller nei på spørsmålet om desse folka skal få full

erstatning eller ikkje, noko som er eit grunnleggjande prinsipp i norsk rett, og det synest eg statsråden skal få moglegheit til no.

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:50:51]: Statsråden har faktisk svart. Statsråden har sagt at hun vil ta de høringssvar som foreligger, og vil gi den enkelte en vurdering. Kompensasjonsordningen skal innrettes etter den enkelte bonde, innenfor rammene for høringen. Det betyr at den enkelte skal bli vurdert.

Så må jeg få lov til å si at i denne salen ble det gitt gratulasjoner etter Jeløya-plattformen fra partier på den andre siden, som også var med på det vedtaket som ble gjort i 2017. Så det er ulikheter selv om vi har et vedtak som jeg er helt enig i.

Spørsmål 4

Siv Mossleth (Sp) [11:51:51]: «Myr utgjør ifølge fylkesmannen i Nordland 45,5 pst. av de dyrkbare ressursene i fylket. I gode landbruksregioner som Lofoten, Vesterålen og Ytre Helgeland er myr eneste tilgjengelige reserve for nydyrking, så det blir mange gårder som ikke får utvidet arealgrunnlaget. Det blir mer «dekk og diesel», samtidig som myrdyrkingsforbudet ikke er faglig forankret. Norsk institutt for bioøkonomi skriver at det er mulig at det kan skje en netto binding av karbon i den jorda som legges over myrlaget.

Hvordan stiller statsråden seg til det foreslåtte myrdyrkingsforbudet?»

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:52:47]: Spørsmålet fra representanten er knyttet til lovforslaget om endring av reglene om nydyrking, Prop. 39 L for 2018–2019, Endringer i jordlova mv. Lovproposisjonen ble sendt til Stortinget før jul og er en oppfølging av bl.a. klimaforliket i Stortinget i 2012 og Stortingets budsjettvedtak i 2017.

Stortinget har i sitt vedtak bedt regjeringen fremme forslag om forbud mot nydyrking av myr. Regjeringen har fulgt opp Stortingets vedtak og utformet høringsnotat og lovproposisjon på bakgrunn av dette mandatet. Forslaget om lovendring innebærer en utvidelse av hjemmelsgrunnlaget i jordloven, slik at det kan fastsettes regler i nydyrkingsforskriften som begrunnes ut fra behovet for redusert utslipp av klimagasser. Forslaget om endring av nydyrkingsforskriften går i hovedsak ut på å innføre et forbud mot nydyrking av myr, som Stortinget har bedt om. Forskriften vil også gi kommunene en mulighet til å gi dispensasjon.

Spørsmålet om restriksjoner vedrørende nydyrking av myr har vært et tema i mange år. Allerede i 2010 sendte daværende landbruksminister Lars Peder Brekk på

høring et forslag om å forby nydyrking av myr. Når denne saken nå fremmes på nytt, bygger den på et faglig arbeid som er gjort av NIBIO. Jeg vil legge til at det fortsatt pågår forskning og kunnskapsutvikling på dette området, som kan påvirke framtidig utforming av nydyrkingsforskriften.

Denne saken har fått oppmerksomhet i media. Jeg registrerer at det er delte meninger om innføring av et forbud mot nydyrking. Mange har stilt spørsmål ved om et forbud bør gjennomføres, sett i lys av restriksjonene det medfører for enkelte driftsenheter – særlig i områdene som representanten nevner.

Konsekvensene ved innføring av restriksjoner ved nydyrking av myr er utredet av NIBIO og framgår av både høringsnotatet og lovproposisjonen. Representanten viser til at nydyrking ved såkalt omgraving kan føre til «en netto binding av karbon i den jorda som legges over myrlaget». Jeg legger til grunn at denne nydyrkingsmetoden kan innebære redusert klimagassutslipp sammenlignet med ordinære dyrkingsmetoder, men at dette foreløpig ikke er dokumentert.

Jeg viser til at lovforslaget nå er til behandling i Stortinget, og at en eventuell endring av nydyrkingsforskriften er betinget av at Stortinget først vedtar lovforslaget.

Siv Mossleth (Sp) [11:55:36]: Tidligere landbruksminister Brekk la heldigvis dette forslaget innerst i en skuff og lot det ligge der. Jeg hørte ikke statsråden si hvordan hun stiller seg til forslaget.

Vi vet ikke om et forbud mot myr dyrking vil gi mindre CO₂-utslipp. Det vet vi ikke. Men vi vet at mange enkeltbønder og mange landbruksområder, f.eks. i Vestvågøy, i Bø i Vesterålen, på Lurøy og på Smøla, vil bli hardt rammet av et forbud. Er det klokt å innføre større usikkerhet i landbruket? Er det klokt å innføre mer byråkrati i landbruket når bønder allerede i dag må søke å rettfærdiggjøre behovet for oppdyrking? Er det klokt med et myrforbud når fagfolk sier at det er stor usikkerhet, og at forbudet kan være en stor tabbe, jf. Natonen i dag?

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:56:42]: Det kan godt være jeg misforstår, men jeg opplever at representanten er ærlig opptatt av at det finnes områder hvor en faktisk nesten ikke har andre muligheter innenfor landbruket enn å bruke eksisterende områder som er våtområder eller myrområder. Jeg skjønner den utfordringen, og derfor ligger det også i ordningen dispensasjonsmuligheter for kommunene. Men i utgangspunktet har jeg lyst til å si at det er mulig å gjøre grunnlaget på eksisterende gressområder bedre. Det vet vi. Vi vet at det faktisk er overskudd på gressarealer. Da er spørsmålet om en kan bedre økonomien ved å få mer ut av det

som er, før en går til nydyrket myr. Det er et annet spørsmål jeg tenker vi må vurdere.

Siv Mossleth (Sp) [11:57:47]: Jeg er opptatt av fotosyntesen. I klimaregnskapet blir CO₂-fangst i skog regnet som positivt. Men varig CO₂-fangst på utmarksbeite og dyrket mark blir ikke tatt med i regnestykket selv om 1 dekar gress samler om lag 1 tonn CO₂ per år, og vi trenger mer dyrket mark for å sørge for matberedskap i dette landet.

Restaurering av myr er også en sak regjeringen har i plattformen sin. Jeg spør meg: Blir neste skritt nå å pålegge bønder å demme ned dyrket mark for å få tilbake myrer? Men spørsmålet – siden statsråden snakket veldig mye om CO₂-fangst, selv om vi ikke vet at det vil bli det – er: Hvorfor ligger myr dyrkingsforbudet under overskriften «biologisk mangfold» i regjeringsplattformen og ikke under overskriften «klima»?

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:58:55]: Først har jeg lyst til å svare på et spørsmål som kom midt i spørreunden, og som var om jeg ville demme ned landbruksjord: Nei.

Neste spørsmål var hvorfor det lå som det lå i plattformen. Det kunne godt ha ligget på begge plasser, men da vi la det under «biologisk mangfold», handlet det nettopp om at det var en viktig del av biologisk mangfold. Det kunne også ha ligget under «klima». Det er det ingen som sier at det ikke kunne gjort.

Spørsmål 5

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:59:39]: Spørsmålet lyder:

«Tidstyver begrenser arbeidsytelsen til bl.a. lærere. Før jul satte statsråden i samarbeid med parter i utdanningssektoren ned et nytt tidstyvutvalg, som det tredje i rekka etter rapportene som kom i 2009 og 2014, med bredt mandat. I den nye regjeringsplattformen står det flere punkt som berører utvalgets arbeid, og som kan beslaglegge enda mer av lærernes tid.

Hvordan mener statsråden Granavolden-plattformen legger til rette for at Tidstyvutvalget nå skal kunne komme med egne tiltak for å fjerne tidstyver?»

Statsråd Jan Tore Sanner [12:00:22]: Det er et viktig tema representanten tar opp. For meg er det viktig å slå fast at for regjeringen er hovedmålet å utvikle skolen slik at alle elever får oppleve mestring og læring.

Mye går rett vei – elevene lærer mer, flere fullfører, og vi ser en nedgang i mobbingen. Men fremdeles vet vi at f.eks. bakgrunn og kjønn betyr for mye for elevenes sjanse til å lykkes i skolen. Vi trenger en skole som ser og

løfter hver eneste elev. Dyktige lærere og skoleledere er nøkkelen til dette. Derfor må vi sørge for at de får tid til å gjøre kjerneoppgavene, som er god undervisning og skoleledelse.

Når arbeidsmåter eller krav til rapportering ikke hever kvaliteten på opplæringen og stjeler viktig tid, er det riktig å kalle dem for tidstyver, og tidstyver må vi fjerne.

Regjeringen har satt ned en arbeidsgruppe med representanter for de viktigste gruppene i skolen. Arbeidet skal ikke være et avgrenset prosjekt. Arbeidsgruppen skal jobbe kontinuerlig mot tidstyver i skolen. Jeg er opptatt av at gruppen ikke skal bli en tidstyv i seg selv. Dette er en arbeidsgruppe der medlemmene skal diskutere konkrete problemer. Arbeidsgruppen skal årlig presentere funn og anbefalinger for lederne for organisasjonene sine og for Kunnskapsdepartementet.

For å lykkes med arbeidet mot tidstyver må vi som politikere lytte til dem som skal gjennomføre politikken. Derfor representerer medlemmene i arbeidsgruppen bredden i skolen. Vi har med både lærere, skoleledere, skoleeiere og elever. Alle disse skal bli hørt.

Vi må også tenke helhetlig og langsiktig. I motsetning til tidligere prosesser, som f.eks. med Grindheimutvalget, skal denne arbeidsgruppen jobbe kontinuerlig med temaet og ikke begrense seg til krav fra skolesektoren. Dette kan øke forståelsen for det totale omfanget av krav til skoleledere og lærere i dag. I tillegg skal arbeidsgruppen vurdere hvordan nye tiltak eller foreslåtte endringer kan påvirke tidsbruken i skolen.

Regjeringen har store ambisjoner for norsk skole. I skolen skal alle elever oppleve læring og mestring. Dette er viktig for den enkelte og for samfunnets bærekraft. Disse ambisjonene finner vi igjen i Granavolden-plattformen, der vi har mange tiltak som skal bidra til å forbedre skolen. Ett av disse tiltakene er nettopp å redusere skolebyråkratiet ved å fjerne tidstyver. I den sammenhengen er arbeidsgruppen et viktig verktøy for å lykkes.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:03:04]: Jeg takker for svaret og er enig i forutsetningen for et slikt utvalg. Jeg vil likevel minne om hva kunnskapsministeren proklamerte i fjor sommer: «Vi fortsetter jakten på tidstyver i skolen.» Foreløpig har det kun resultert i nok et utvalg. Men en god jeger vet at når man skal ut på jakt, må man både ha kjennskap til terrenget og riktig våpen – med andre ord må man kjenne igjen en tidstyv når man ser den, og man må vite hvordan man skal bli kvitt den. Tilbakemeldingen fra lærerne er unison: Rapportering og loggføring er det som stjeler tid fra undervisningen, men det hjelper ikke å redusere antall tidstyver dersom man i praktisk politikk stadig innfører nye. Og det er her regjeringen taler med minst to tunger, for noe av det tydeligste signalet i regjeringens-

plattformen peker i feil retning – nemlig mot mer testing, kontroll og måling av resultater.

Senterpartiet ønsker en tillitsbasert ledelse i skolen, der læreren får tid til å være lærer. Hvordan kan lærerne få frigitt mer tid til å hjelpe den enkelte elev når regjeringens planer er å videreføre dagens testsystemer?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:04:09]: Representanten peker på et dilemma som jeg tror alle vil kjenne seg igjen i – også Stortinget. Det hender at jeg er i debatter i Stortinget hvor man den ene timen snakker om tillit og den andre timen om behovet for mer rapportering og kontroll. Nettopp derfor er det viktig at vi har et kontinuerlig arbeid der noen kikker oss i kortene.

Når det gjelder vurdering og kartlegging, er hele poenget at det skal bidra til å løfte elevene. Jeg har aldri møtt en elev som sier at vedkommende er blitt oppdaget for tidlig, men jeg har møtt mange som sier at det er blitt oppdaget for sent at de ikke kan skrive, lese eller regne. Hele poenget med kartleggingsprøver er nettopp at læreren skal ha et verktøy, slik at man kan løfte de elevene som blir hengende etter. Også som skoleeiere trenger vi kunnskap om skolen, slik at vi kan heve kvaliteten i skolen.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:05:13]: Jeg takker for svaret.

Rapportering og ledelse må være strømlinjeformet, og det er her vi mener det er et potensial. Jeg kan være konkret og vise til Granavolden-plattformen, der regjeringen ønsker å

- videreføre kartlegging av læringsresultater gjennom hele skoleløpet
- videreføre åpenhet om kartleggingsresultater på skolenivå
- følge opp arbeidet med nedre grense for skolekvalitet og systematisk oppfølging av skoleeiere med vedvarende svake resultater
- følge opp de eksisterende kompetansekravene
- innføre en ekstra skoletime med realfag
- starte arbeidet med ekstra engelsk i Vg2 og Vg3
- redusere skolebyråkratiet

Her er det selvmotsigelse når vi kan se at økt grad av kartlegging skal gå til det store formålet å gjøre skolen bedre, uten at det faglige skjønnet får handlingsrom. Hvordan vil statsråden sikre at implementeringen av Tidstyvutvalgets forslag nå blir realisert?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:06:18]: Da må jeg nok konstatere at vi er uenige, for rapportering er nødvendig når det handler om kvalitet i skolen og hvordan vi kan løfte hver enkelt elev. Det ligger ikke i de formuleringene som representanten viser til, at man skal ha mer testing eller mer kartlegging. Det handler om å vi-

dereføre. Og det er helt nødvendig for å sikre at elever som blir hengende etter, får nødvendig hjelp og støtte. Det er også helt nødvendig med åpenhet rundt skolens resultater for å få satt flombelysning på de skolene som ikke fungerer godt nok. Det er elevene som lider under dårlig skoleledelse og hvis de ikke får god nok hjelp tidlig nok. Det er helt nødvendig at man har et system som gjør at de skolene som vedvarende har utfordringer, også får tett oppfølging. Så skolekvalitet, hjelp til elevene, er vi nødt til å følge tett opp, og så må vi fjerne det skolebyråkratiet som ikke fører til bedre kvalitet.

Spørsmål 6

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:07:43]: «Posten Norge har avgjort at postkassane i bygda Devik i Gloppen kommune skal flyttast om lag to kilometer bort frå husstandane. Dette gir innbyggjarane vesentleg dårlegare posttenester.

Meiner statsråden at Posten Norge har høve til å flytte postkassane fleire kilometer bort frå husstandane i Devik, og vil det same skje i andre grender som ligg nokre kilometer frå hovudvegen?»

Statsråd Jon Georg Dale [12:08:07]: La meg først seie at eg greier å forstå forarginga og frustrasjonen til dei som må oppleve å hamne i ein slik situasjon. Det er likevel slik at fallet i brevvolumet har eskalert til godt over 10 pst. årleg dei siste åra. Det er forventa ei halvering av volumet berre fram til 2025. Folk, verksemder og offentleg sektor vel å kommunisere raskare og meir effektivt gjennom digitale løysingar, noko som gjev gevinstar for samfunnet, men som også gjev utfordringar.

Denne utviklinga er krevjande for Postens økonomi. Posten har store faste kostnader, medan fallet i brevmengda inneber raskt og sterkt fallande inntekter. I lys av dette må rammene for leveringsvilkåra vere slik at ein sikrar to ting framover. Det eine er eit godt og likeverdig tilbod i heile landet også i framtida, det andre er at det må vere rom for enkelte tilpassingar, i tråd med den drastisk reduserte etterspørselen.

Difor legg regelverket til rette for at Posten kan be eigarar av postkasse om å plassere kassa lenger unna enn dei vanlege avstandskrava når særleg spreidd busetnad eller næringsverksemd gjer utlevering urimeleg kostnadskrevjande. Det kan gjerast slikt unntak for opp til 11 000 husstandar og næringsverksemder på landsbasis. For dei over to millionar andre husstandane er det med andre ord ikkje mogleg å gjere slikt vedtak.

Når det gjeld den konkrete saka representanten spør om, har eg vore i kontakt med Posten, som har meldt til departementet at Posten har gjort ei sjølvstendig vurdering – dei meiner det ikkje er forsvarleg å køyre

bil den om lag 2 km lange kommunale vegen for å levere til dei husstandane det gjeld. Dei har i samband med det vist til arbeidsmiljøregelverket.

Eg har ikkje føresetnader for verken å ettergå eller overprøve den vurderinga som Posten har gjort, men vi har ved fleire andre slike tilfelle sett at Posten og brukarane deira kan finne hensiktsmessige løysingar. Det håpar eg ein også kan få til her.

Dei aktuelle husstandane i Devik i Gloppen får no levert posten sin til Post i butikk. Posten opplyser i svaret til departementet at selskapet har avtale om ny synfaring dersom den aktuelle vegen i Gloppen vert utbetra, med tanke på å starte opp igjen postleveringa til husstandane det gjeld. Det betyr at eg håpar det skal vere mogleg å få til ei løysing på dette som er tenleg, men det er altså anledning til å gje unntak for 11 000 husstandar.

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:11:01]: Dette viser at regjeringa stadig yter oss i retning av 90 pst.-samfunnet, der det ligg nokre prosent menneske som ikkje skal få tilbod som dei andre får.

I dag kunne me høyre på NRK at i Reinfjorden i Troms må innbyggjarane frå 1. april reise til Burfjord for å hente brev, rekningar og medisiner. Det tek inntil tolv timar. Rita Isaksen, som driv butikk på øya Spildra, må stengje butikken ein heil dag for å hente post. Det går hurtigbåt til Spildra to gonger i veka, men Posten har ikkje funne det mogleg – dei seier at det er så kostnadskrevjande, det er fleire hundre tusen kroner kvart år. Kvar har det vorte av samfunnsoppdraget til Posten? Finansministeren stod her i dag og skrytete av at det var gitt over 20 mrd. kr i skattelette og avgiftslette. Neppe så veldig mykje av det har gått til innbyggjarane i Reinfjorden.

Vil statsråden syte for det som eigentleg er småpenigar, for å få på plass tenlege avtalar med f.eks. folk i Reinfjorden, og at det vert gjennomført av Posten at dei tek samfunnsansvaret sitt?

Statsråd Jon Georg Dale [12:12:07]: Posten må ta samfunnsansvaret sitt. Difor er det Stortinget og regjeringa som fastset at dei ikkje kan gje slike unntak for meir enn 11 000 husstandar. Det handlar om at dei i stort har eit viktig samfunnsoppdrag.

Problemet vårt – eg kan skjønne at Senterpartiet ikkje likar det – er at vi held på å bevege oss inn i ei tid da ingen brukar Posten. Og då er spørsmålet: Kor mange tomme postbilar skal køyre rundt i Noreg for å levere tenester som ingen lenger brukar? Det er den reelle utfordringa vi står i. Senterpartiet har halde mykje sirkus med regjeringa på grunn av 350-kronersgrensa. Bortfallet av ho bidreg til ytterlegare å forverre situasjonen for Posten.

Det er fleire ting som tyder på at vi i større og større grad vel andre løysingar enn Posten. Det gjev oss kjempeutfordringar framover. Og det gjer at også staten og

det offentlege tenestetilbodet må tilpasse seg at folk er i endring.

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:13:08]: Eg takkar for svaret.

Statsråden styrer over eit selskap som heiter Bring. I Luster kommune i Sogn er det ei bedrift som heiter Avery Dennison NTP, med 130 tilsette. Der er òg Digital Etikett, som er noko mindre, men som òg produserer merke av høg kvalitet til trykk på tekstil. Blant anna Barcelona trur eg Avery har – dei har store fotballag, Nike osv. For desse bedriftene har det vore ein kjempeviktig konkurransefordel at dei kan få ei bestilling om dagen, produsere om ettermiddagen, sende det med nattekspresen og få det levert til kunden dagen etterpå. Utan noka varsling kutta Bring nattekspresen i Luster kommune. Bedriftene fekk plutselig beskjed frå kundane om at pakkane ikkje var komne fram. Bring var ikkje såpass at dei tok ein telefon eingong for å fortelje om desse endringane. Det forverrar konkurransevilkåra.

Postbilane og Brings bilar går parallelt. Kvifor kan ikkje statsråden ta initiativ til å samordne Posten og Bring? For talet på pakkar går ikkje ned – og då kunne ein halde ved lag både postlevering og gode tenester. Vil statsråden no sikre at Luster får nattekspres?

Statsråd Jon Georg Dale [12:14:21]: Først, la meg berre rette opp: Eg er ikkje eigar av Bring, det er det næringsministeren som er. Det er difor naturleg å rette slike spørsmål til han. Eg skal likevel prøve å gjere ei vurdering av spørsmålet.

Det handlar i stort om i kva grad vi skal opptre som eigar og regulator i den same augneblinken. Det eg høyrer Senterpartiet tek til orde for, er ikkje å skilje mellom kva tid ein regulerer ein marknad, som vi gjer for Posten, opptre som regulator, og kva tid ein er eigar av enkelt-selskap og grip inn i vurderingane til selskapet, som stort sett er gjorde på forretningsmessig basis. I den augneblinken vi begynner å gjere slikt, treng ikkje desse selskapa private styre. Då kan vi i prinsippet styre alle selskap direkte frå statsrådskontora. Det meinte heller aldri Senterpartiet at vi skulle gjere, då dei sat i regjering. Det kjem dei antakeleg heller ikkje til å meine viss dei nokon gong kjem i regjering igjen.

Det handlar om at staten må opptre ryddig i dei ulike rollene vi har. Det gjer vi, og det skal vi forsetje å gjere.

Spørsmål 7

Sandra Borch (Sp) [12:15:38]: «I nordnorske medier har man den siste uken lest uttalelser fra samferdsministeren angående en jernbane i nord hvor det er tydelig at statsråden ikke vil vurdere dette. Dette gjør

statsråden mens man holder på med en utredning som skal legges frem i neste nasjonale transportplan.

Hvordan kan statsråden ha konkludert med dette før utredningen foreligger?»

Statsråd Jon Georg Dale [12:16:06]: Eg har ikkje konkludert, men eg har sagt at desse prosjekta ligg ikkje i Nasjonal transportplan, som Stortinget har vedteke, og som gjeld til 2029, og det held eg meg til. Så har eg sagt at i tillegg til det skjer det ei utgreiing. Den er venta sommaren 2019. Den vil vi eventuelt kunne gjere ei vurdering av når ho føreligg. Det gjer ho ikkje enno.

Eg har sagt i eit intervju til ei avis i Tromsø at det ikkje er ei kortsiktig løysing med jernbane til Tromsø for å erstatte den krevjande situasjonen vi har hatt på norske vinterveggar i vinter. Det meiner eg ikkje er å avlyse konklusjonen i ei utgreiing som er sett i gang, det er å vere ærleg og reieleg om kvar vi står no, og kva som er kortsiktige og eventuelle langsiktige løysingar.

Sandra Borch (Sp) [12:16:54]: Jeg merker meg statsrådets svar, men det går ikke an å misforstå det som har stått i media. Det ser man også av uttalelser fra en rekke personer og befolkningen i Nord-Norge. Vi ser også at en rekke kommuner bruker enormt mye ressurser på dette og nå stiller spørsmål ved om det bare er bortkastet arbeid.

Kan vi få en forsikring fra statsråden om at man ikke har konkludert fra regjeringens side i denne saken?

Statsråd Jon Georg Dale [12:17:29]: Ja.

Sandra Borch (Sp) [12:17:32]: Jeg takker for svaret og tar det med meg.

Samtidig ønsker jeg å utfordre statsråden, om han kan forklare til en haug med nordlendinger som har vært frustrert etter uttalelsene: Er ikke dette å føre folket i nord bak lyset?

Statsråd Jon Georg Dale [12:17:50]: Det hadde vore greitt om ein ikkje hadde bestemt seg for oppfølgings-spørsmåla før ein høyrde mitt første svar, som eg opplever at representanten no langt på veg gjer. Eg har sagt og lagt til grunn i det intervjuet eg har gjeve, at det ikkje ligg pengar til dette i den noverande NTP-en, som er vedteken i Stortinget, og at det skjer eit utgreiingsarbeid som skal vere ferdigstilt i 2019. Då skal regjeringa gjere sine vurderingar og eventuelt sjå på grunnlaget for å ta dette inn i komande NTP-ar.

Eg opplever at det burde vere avklarande for representanten. Har eg då ført nokon bak lyset? Det definitive svaret på det må vere nei.

Spørsmål 8

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:18:42]: «Samtidig som Jernbanedirektoratet på oppdrag fra regjeringen utreder Nord-Norge banen, svarte statsråden følgende i et intervju med iTromsø 4. februar 2019 om hvorvidt en videre utbygging av jernbane i Nord-Norge var aktuelt: «Nei. Og jeg tror vel neppe det kommer som en overraskelse på folk. Jeg mener at vi istedenfor å forlenge jernbanen må koble godstrafikken videre til havs, slik at vi får færre vogntog på veiene.»

Hva er grunnlaget for at statsråden kan konkludere før utredningen foreligger?»

Statsråd Jon Georg Dale [12:19:23]: Som eg gjorde greie for i svaret til representanten Borch, har eg ikkje konkludert før utgreiinga ligg føre. Eg har halde meg til den gjeldande NTP-en. Eg gav dette intervjuet, og svaret, som også er referert i avisa i den samanhengen, gjaldt situasjonen som er på norske vintervegar i Nord-Noreg no, og i kva grad ei utbygging av jernbanen til Tromsø var ei kortsiktig løysing på den. Svaret på det var nei. Det har eg bekrefta at det meiner eg framleis i dag at svaret er nei på.

Det er alltid ein NTP-prosess på gang. Dei vurderingane som Jernbanedirektoratet gjer no, og som skal vere ferdigstilte i 2019, vil vi ta stilling til. Så vil vi fram mot neste NTP-prosess avgjere i kva grad det er grunnlag for å gå vidare med det. Men som kortsiktig tiltak for å løyse utfordringane vi har på norske vintervegar no, kan ikkje det vere eit langsiktig svar. Det har eg vore ærleg om. Det er ikkje alltid det løner seg å vere ærleg, men det er no i alle fall den mest reielege måten å gjere det på.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:20:28]: Eg synest det er positivt at statsråden her endeleg – han har ikkje gjennomført noko nytt intervju med iTromsø – har avliva det inntrykket som er skapt i Nord-Noreg, om at han var imot jernbanen. Det synest eg han kunne ha vurdert, men vi kan i alle fall slå fast her og no at statsråden ikkje har konkludert, at han ikkje har noko grunnlag for å påstå at det ikkje er grunnlag for jernbane nordover frå Fauske til Narvik og frå Narvik til Tromsø. Han har ikkje nokon føresetnad for å seie noko sånt.

Så seier statsråden: Kva skal løyse situasjonen på vegane no? Det han då svarar, er at han trur ein i staden må kople godstrafikken vidare til havs, at det er eit no-tiltak. Så langt har det sett ut som om det også har vore eit langsiktig tiltak, for det har ikkje skjedd store ting på det området. Det er difor vi har problem på vegane. Kan statsråden utdjupe kva det kortsiktige tiltaket for meir gods til havs er?

Statsråd Jon Georg Dale [12:21:35]: Vi har bl.a. dei siste åra laga ei ordning for godsoverføring frå veg til sjø, som fleire aktørar har søkt på og fått støtte til – med utgangspunkt i å finne gode prosjekt som reelt kan bidra til godsoverføring. Eg har bl.a. peikt på det som eitt av svara.

Så veit eg at det er lokalpolitiske initiativ og initiativ frå hamnene i Nord-Noreg, mfl., og der har vi også sagt at vi har ordningar som dei kan søkje på, anten gjennom godsoverføringsordninga eller gjennom andre ordningar, som det eventuelt då vil ligge føre ei konkret vurdering av. Dette er gjort gjennom at vi dei siste åra har laga ordningar for godsoverføring som ein også har kunna søkje på i Nord-Noreg.

Det er enkelt å vere for godsoverføring. Eg er det. Det har dessverre vist seg vanskeleg å bestemme kvar godset skal gå, og det gjer at å få til ei endå betre integrering mellom gods på bane og gods på sjø bør vere prioritert i åra som kjem.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:22:36]: Eg veit ikkje om eg heilt forstod svaret på spørsmålet mitt. Alle er for meir gods til havs; det har vi vel vedteke – la oss seie – femti gonger i Stortinget at vi er for, at vi vil ha meir av det. Så har vi likevel ein veldig auke i vogntog på vegane, og ulykkesgraden aukar, spesielt i Troms, det fylket der dette er på det absolutt høgaste nivået. Og det er ingen teikn til at det vil gå ned med dei ordningane som statsråden skisserer. Eg reknar ikkje med at statsråden kan seie at vi no vil få trygge vegar fordi vi vil få ein stor auke.

Men tilbake til hovudspørsmålet, berre så vi får slått det fast og protokollert: Kva grunnlag har statsråden for å seie at det ikkje bør satsast på jernbane i nord? Kva var det han tok utgangspunkt i da han svarte på det spørsmålet? Var det berre kort sikt / lang sikt – at han var heilt open på lang sikt, men på kort sikt var det eit nei?

Statsråd Jon Georg Dale [12:23:40]: La meg berre først gå i rette med eit par av påstandane. Ulykkesgraden på norske vegar knytte til f.eks. tunge køyretøy, går heldigvis ikkje opp, han aukar heldigvis ikkje, han går ned. Det er framleis altfor mange, men det er greitt å vere reieleg om kva situasjon vi faktisk har på vegane.

Så til kva eg svarte på i intervjuet. Eg har lagt til grunn at den NTP-en som Stortinget har vedteke, gjeld. Det gjer at det meste av satsinga på den norske jernbanen i åra framover for alle praktiske føremål skjer innanfor to tiltak. Det eine er ei godspakke. Det er eit tiltak i store delar av landet. Det andre er at vi har prioritet på utbygginga av intercity. Det har vore ei klar prioritering frå Stortinget si side. Så har eg sagt at basert på det er det ikkje grunn til å vente til vi er komne til Tromsø, rundt neste dør. Det vert gjort ein jobb i Jernbanedirektoratet

no. Når den rapporten ligg føre, gjer vi naturlegvis våre vurderingar av det. Då får vi eit betre grunnlag for å gjere konkrete vurderingar inntil neste NTP.

Spørsmål 9

Cecilie Myrseth (A) [12:25:10]: «Jernbanedirektoratet utreder nå muligheter for jernbane mellom Fauske og Tromsø, og resultatene av utredningen skal inn i neste rullering av NTP. Til avisa i Tromsø har statsråden avvist en slik jernbane, selv om det er lenge til prosessen er ferdig. Dette har skapt sterke reaksjoner i Nord-Norge, der man daglig ser behovet for en jernbane som bl.a. kan løse utfordringer med godstrafikk.

Har statsråden ført befolkningen i nord bak lyset, og konkludert?»

Statsråd Jon Georg Dale [12:25:40]: Svaret på det er nei.

Cecilie Myrseth (A) [12:25:43]: Jeg takker for svaret, og jeg har hørt de andre svarene som er gitt til de to representantene før meg.

Jeg vil sitere ministeren på hva han faktisk sa til i Tromsø:

«Nei. Og jeg tror vel neppe det kommer som en overraskelse på folk. Jeg mener at vi istedenfor å forlenge jernbanen må koble godstrafikken videre til havs (..).»

Det er en ganske tydelig uttalelse om at man ikke ønsker å gjøre noe med jernbanen, og da er mitt spørsmål: Synes statsråden det er en konstruktiv tilnærming i en fase der man skal få en utredning på bordet for å veie for og imot, å komme med den type uttalelser? Og da vil mitt spørsmål nå til ministeren være: Angrer ministeren på uttalelsene han kom med?

Statsråd Jon Georg Dale [12:26:29]: Nei, det gjer eg ikkje. For eg svara på dette basert på kva som er gjeldande politikk i dagens nasjonale transportplan, eg svara ikkje på om eg hadde konkludert på førehand på ei utgreiing som Jernbanedirektoratet enno ikkje har levert. I dagens nasjonale transportplan ligg ikkje dette inne.

Eg trur Stortinget over tid skal vere glad for at regjeringa tek omsyn til stortingsvedtak, også når vi kommenterer ting ute. Det kan godt hende det vekker litt frustrasjon av og til, men det gjer at det er føreseieleg å vite kva staten heile tida meiner om dette, basert på dei vedtaka Stortinget har gjort. Så får vi sjå når utgreiinga ligg føre i løpet av 2019, kva grunnlag det gjev for andre vurderingar inn mot komande nasjonale transportplanar.

Cecilie Myrseth (A) [12:27:19]: Det er spesielt når det etterlatte inntrykket i i Tromsø er at man har sagt nei. Jeg hører hva han sier, men da regner jeg med at han kommer til å trekke de uttalelsene tilbake.

I går var ministeren på Senja, en veldig viktig del av Sjømat Nord-Norge. Da fikk han vel kjenne litt på kroppen hva det vil si å leve i den landsdelen, ikke minst med tanke på all godstrafikken som er. Jeg vil minne om at i 2013 la man ned containerskipet M/S Tege, og det skapte ganske sterke reaksjoner. Mitt spørsmål er egentlig: Hvilke tiltak tenker ministeren å sette inn som alternativ? For det er ikke noen jernbane i det fylket som jeg kommer fra, man kan ikke flytte gods over fra vei til bane. Hvordan skal man konkret få til å flytte gods over til sjø?

Statsråd Jon Georg Dale [12:28:21]: Utfordringa i dette, som eg har gjort greie for i mine tidlegare svar, er at godset som regel finn sin veg. Det gjer at vi bl.a. har laga denne ordninga for godsoverføring frå veg til sjø som folk har kunna søkje på for å prøve å flytte gods frå veg til sjø. I budsjettet for 2019 laga vi ei ordning for effektive og miljøvenlege hamner som kan bidra til å få redusert kostnadene og med det sørgje for at sjøtransporten i større grad vert konkurransedyktig, og som var grunnlaget for at M/S Tege i si tid forsvann. Det var ikkje konkurransedyktig, det alternativet som var. Ein måtte investere i ny båt.

Viss det har vore uklart kva eg har meint om dette, håper eg denne spørjetimen hittil har gjort greie for det, slik at representantane som i dag har stilt meg spørsmål om dette, trygt kan reise heim igjen og seie at no har dei fått garanti, dei kan senke skuldrene, slappe av og vente på utgreiinga. Vi skal konkludere når ho ligg føre.

Spørsmål 10

Hadia Tajik (A) [12:29:35]: «Det er sådd tvil om arealnorma og om ho kan vere i strid med arbeidsmiljøloven sine krav. Ho tek heller ikkje omsyn til at mange statstilsette har sensitive utgreiingsoppgåver, innanfor mellom anna økonomi og jus, og at dei har teieplikt i konkrete saker.

Kvifor vil statsråden ikkje ta initiativ til å endre arealnorma?»

Statsråd Monica Mæland [12:29:56]: På Dagsavisens førsteside den 7. januar ble det hevdet at arealnormen for kontorer i nye statlige byggeprosjekter bryter med arbeidsmiljøloven. En uke senere i samme avis presiserer Arbeidstilsynets direktør at de ikke mener at arealnormen er ulovlig.

Det er altså ikke noe tvil om dette spørsmålet. Normen som sådan bryter ikke med arbeidsmiljølovens krav. Arbeidstilsynet sier at de gjør en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle om arbeidsmiljøloven er oppfylt. De vurderer da f.eks. lys, støy, inneklima og areal opp mot hvilke arbeidsoppgaver som skal utføres i lokalene. Ulike arbeidsplasser vil ha ulike behov.

Det er nettopp det som er poenget med en egen instruks om bygge- og leiesaker. Den sier at det i hvert enkelt byggeprosjekt skal utredes hvordan lokalene skal utformes for å møte de funksjoner og formål de skal fylle. Hvis arealbehovet er større enn normen, gis det adgang til å fravike den. Alle prosjekter er ulike, og derfor er arealnormen fleksibel.

Representanten Tajik mener at normen ikke tar hensyn til at statsansatte har spesifikke arbeidsoppgaver. Arealnormen sier noe om størrelsen på byggene som skal planlegges. Hvordan byggene utformes og tilpasses de ulike arbeidsoppgavene og funksjonene den enkelte virksomhet har, skal utredes i hvert enkelt prosjekt. En arealnorm vil ikke frata statlige virksomheter ansvaret for å utrede hvordan de enkelte arbeidsplassene skal utformes.

For meg er det helt selvsagt at norske lover og regler skal følges i statlige byggeprosjekter, som i alle andre byggeprosjekter. Normen bryter ingen regler, men er et signal om at lokaler er en ressurs som vi ikke skal sløse med. Staten, som bygger for fellesskapets midler, må bygge nøkternt med utgangspunkt i de oppgaver som skal utføres i lokalene. Dagens arbeidsformer og kommunikasjon har gått fra papir til digitale formater. Det har endret forutsetningene for hva en kontor plass må inneholde. Når vi bygger for fremtiden, må vi ta hensyn til nettopp disse endringene.

Hadia Tajik (A) [12:32:11]: Det er fint å få oppklart at det er statsrådets oppfatning at arealnorma ikkje er i strid med arbeidsmiljøloven. Eg stiller likevel spørsmål ved kor hensiktsmessig norma som ein har valt å operera med, er. Det er trass alt ei norm ein har valt å operera med utan at den arbeidstakarforeininga det gjeld, Norsk Tjenestemannslag, opplever å vera tilstrekkeleg involvert. Ein ser òg at når det gjeld oppgåvene til tilsette i staten, f.eks. i departement som Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet, og for så vidt også Utanriksdepartementet eller Finansdepartementet, kan vera av så sensitiv karakter at det gjev lita meining å operera med ei arealnorm på den måten ein her vel å gjera.

Spørsmålet mitt er rett og slett: Kan statsråden seia noko om kva vurderingar ho knyter til dei særskilde utfordringane departement som Justis-, Forsvars-, Finans- og Utanriks- gjev, sånn at ein kan sikra både effektivitet

og produktivitet og ta omsyn til at det er nokre særskilde vurderingar knytte til dette?

Statsråd Monica Mæland [12:33:10]: Staten er en stor virksomhet. Vi eier mange lokaler, og vi leier mange lokaler. Jeg tror det er veldig hensiktsmessig at staten har noen normer, noen regler, noen anbefalinger knyttet til hva vi bygger, hvor vi skal leie, og hvor mye vi skal leie. Jeg kan fortelle representanten at jeg nokså nylig så en oversikt over leielokaler rundt om i landet, og svaret er rett og slett at staten leier mye større og mye dyrere enn det private gjør. Det er ikke bra. Vi må ikke sløse med fellesskapets midler, vi må være nøkterne. Men vi skal selvfølgelig ta høyde for at ulike virksomheter har ulike behov, og det er derfor denne normen er en norm, det er en anbefaling. Det er på bakgrunn av de erfaringer man har. Man har også erfaringer fra utlandet, fra privat næringsliv, så man har faktisk et ganske godt faglig grunnlag for å gjøre denne vurderingen.

Hadia Tajik (A) [12:34:15]: Eg vil gjerne høyra meir om desse erfaringane ein har gjort seg, både frå privat næringsliv og frå andre land, som statsråden refererer til. Dokumentarprogrammet Brennpunkt gjekk gjennom ein del av den forskinga som bl.a. Statsbygg og departementet viser til når dei har operert med denne arealnorma. Brennpunkt ser ikkje ut til å finna noka dekning for påstandane om auka produktivitet og at det er hensiktsmessig. Kva er då årsaka til at statsråden er komfortabel med å gå til det skrittet å velja det som nokre av forskarane nesten vil karakterisera som eit eksperiment som ein ikkje har grunnlag for å seia aukar produktiviteten. Eg vil gjerne høyra statsråden vera meir presis på akkurat kva erfaringar ein har gjort seg, som gjer at ein vel denne arealnorma for norske statstilsette.

Statsråd Monica Mæland [12:35:03]: Jeg er litt usikker på om det er normen eller om det er måten en arbeidsplass er innrettet på, representanten spør etter. For normen forteller noe om størrelsen, volumet – et gjennomsnittsvolum.

Så er det slik at hver virksomhet kan innrette seg på ulike måter, med aktivitetsbaserte arbeidsplasser, med cellekontor, med stillerom – på den måten de mener er best. Jeg mener vi svarte Brennpunkt grundig på spørsmålene om det arbeidet som har vært gjort knyttet til regjeringskvartalet. Representanten spør generelt, derfor har mitt svar også vært generelt. Det er gjort en rekke gjennomganger, og vi har lang erfaring. Vi er en stor både huseier, byggherre og leietaker rundt om i det ganske land. Vi har derfor mye erfaring å bygge på når vi falt ned på 23 m². Så vil jeg gjerne si at dette ikke er eksakt vitenskap. Det kunne vært 22, det kunne vært 25. Men det-

te er det gjennomsnittet vi anbefaler når vi skal ut i markedet.

Spørsmål 11

Dag Terje Andersen (A) [12:36:17]: «I forbindelse med vurderingen av Dalen gruver i Brevik som fremtidig deponi for uorganisk avfall føler Porsgrunn kommune seg med rette overkjørt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Vil statsråden i den videre behandling av saken sørge for at Porsgrunn kommune blir involvert slik lov og forskrift forutsetter?»

Statsråd Monica Mæland [12:36:42]: Representanten Andersen framstiller det som om Kommunal- og moderniseringsdepartementet har overkjørt Porsgrunn kommune i saken om et mulig deponi for behandlet uorganisk farlig avfall i Dalen gruver i Brevik, og at lov og forskrift ikke har blitt fulgt. Det er i så fall en framstilling jeg ikke er enig i.

Med hjemmel i plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger vedtok Kommunal- og moderniseringsdepartementet i januar 2017 å oppnevne Klima- og miljødepartementet som ansvarlig myndighet til å fastsette planprogrammet for Dalen gruver. Beslutningen ble tatt etter anmodning fra Klima- og miljødepartementet, etter at Porsgrunn kommune i 2015 vedtok ikke å fastsette planprogrammet.

Bakgrunnen for departementets beslutning var behovet for å få fram et nødvendig kunnskapsgrunnlag i saken. Et fastsatt planprogram var en forutsetning for å få utarbeidet en konsekvensutredning som skulle utrede om Dalen gruver er egnet til deponi for å oppbevare uorganisk farlig avfall. Beslutningen innebar altså ikke å sette i gang et arbeid med en reguleringsplan, og den endret heller ikke det faktum at kommunen er planmyndighet.

En beslutning om å oppnevne en annen myndighet enn kommunen til å fastsette planprogram forutsetter ikke samtykke fra kommunen eller andre berørte myndigheter. Klima- og miljødepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet var i forkant av beslutningen i januar 2017 godt kjent med Porsgrunn kommunes syn i saken. Departementet har derfor avvist at det ble gjort saksbehandlingsfeil ved at kommunen ikke ble hørt.

I denne saken er det ikke tatt noen annen beslutning om et mulig deponi i Dalen gruver enn at Klima- og miljødepartementet ble oppnevnt som ansvarlig myndighet, slik at deponialternativet i Brevik kunne konsekvensutredes. For eksempel er det ikke tatt noen beslutning om å bruke statlig reguleringsplan. Dersom det skulle bli en aktuell problemstilling med en statlig plan-

prosess i Brevik, vil jeg selvsagt forholde meg til de regler som gjelder for medvirkning og involvering, også av Porsgrunn kommune.

Dag Terje Andersen (A) [12:38:55]: Statsråden viser til riktig forskrift, men hun refererer ikke til hele forskriften, for i konsekvensutredningsforskriften står det altså, dersom planmyndighet skal overføres:

«Kommunal- og moderniseringsdepartementet kan i samråd med berørte myndigheter bestemme at en annen myndighet enn den som følger av forskriften skal være ansvarlig myndighet for planer etter plan- og bygningsloven dersom hensynet til nasjonale eller viktige regionale hensyn tilsier det, eller planen omfatter flere kommuner eller fylker.»

Det er nettopp det som er bakgrunnen for mitt spørsmål, at i denne saken har ikke den beslutningen blitt tatt i samråd med berørte myndigheter, som altså er Porsgrunn kommune, men tvert imot over hodet på Porsgrunn kommune.

Det er bakgrunnen for mitt spørsmål: Vil statsråden ved framtidig behandling, eventuelt statlig planprosess, sørge for at regelverket blir fulgt, i motsetning til det det har blitt hittil?

Statsråd Monica Mæland [12:39:59]: Det å stå og fortolke jus fra talerstolen i Stortinget skal jeg være litt forsiktig med, men det er ikke slik at planmyndighet er flyttet fra Porsgrunn kommune. Det er slik at myndigheten til å fastsette et planprogram er flyttet til Klima- og miljødepartementet. Den forskriften gir departementet anledning til det, i samråd med andre berørte myndigheter, altså bl.a. Klima- og miljødepartementet.

Når det gjelder Porsgrunn kommune som berørt myndighet, er det slik at de har vedtatt ikke å vedta dette planprogrammet. De var også kontaktet av Klima- og miljødepartementet, som sa at det var behov for å lage denne typen planprogram. Man var godt kjent med Porsgrunn kommunes holdning til dette, men man vedtok altså å gi Klima- og miljødepartementet – i henhold til loven – mulighet til å lage dette planprogrammet. Det er det dette handler om, ikke noe mer. Porsgrunn kommune er og skal være planmyndighet.

Dag Terje Andersen (A) [12:41:02]: Det er nettopp overføring av planmyndigheten som skal skje i samråd med Porsgrunn kommune, og det har altså ikke skjedd her, selv om statsråden mener å vite hva Porsgrunn kommune visste.

Men det er jo ikke den eneste saksbehandlingsregelen som er brutt her, for etter offentlighetsloven skal folk ha anledning til å stille spørsmål om hva som skjer i departementet. Det har Porsgrunn kommune gjort. De fikk avslag på innsyn i dokumenter. I januar 2018 klaget

de på det avslaget, som de har anledning til. De har gjen tatt klagen, de har etterlyst klagebehandlingen. Det har til og med gått så langt at Sivilombudsmannen på eget initiativ har gått inn i saken og sagt at det har gått uakseptabelt lang tid før klagen ble behandlet. Han sier at det bør ta maksimalt to uker. Det som er realiteten i denne saken, er at etter at departementet lovet at de skulle få fortgang i saken, skjedde det ikke noe i oktober, ikke noe i november, men den 20. desember, altså elleve måneder etter klagen, ble den behandlet. Mener statsråden det er korrekt behandling av klagen?

Statsråd Monica Mæland [12:42:09]: Det er riktig at Sivilombudsmannen har sagt at dette var for lang behandlingstid. Det var det, og det skal vi selvfølgelig ikke ha. Vi skal behandle det i henhold til forvaltningslovens regler.

Når det er sagt, sa ikke Sivilombudsmannen noe om innholdet i vedtak, og det er slik at Porsgrunn kommune både helt og delvis har fått innsyn i saken, de har fått en begrunnelse i saken. Så er det noen dokumenter som er unntatt, og de unntas etter de lover og regler som gjelder. Vi har altså fulgt boka, men det har tatt for lang tid, og det må vi ta selvkritikk på.

Spørsmål 12

Bjørnar Moxnes (R) [12:43:05]: «Et samlet fagmiljø er bekymret for at sykehusplanene i Oslo vil gi et dårligere sykehusstilbud til pasientene. Ekspertene ved traumesenteret på Ullevål sykehus sier at en oppsplitting av dagens akuttbehandlingsmiljø på Ullevål innebærer en betydelig risiko. Samtidig har overlege ved barnekliviken advart mot at oppsplitting vil føre til risikabel transport av nyfødte med komplikasjoner.

Kan statsråden forsikre oss om at sykehusplanene ikke medfører risiko for liv og helse, slik fagmiljøene advarer mot?»

Statsråd Bent Høie [12:43:43]: Regjeringen er opp tatt av å skape pasientenes helsetjeneste. Noen av sykehusbyggene i Oslo er blant de dårligste i landet, og det er helt nødvendig med nye bygg. Oslo vokser, og Oslo universitetssykehus, sammen med Diakonhjemmet sykehus og Lovisenberg sykehus, skal på sikt gi hele Oslos befolkning de sykehus-tjenestene de har behov for. Det vil også frigjøre kapasitet på Ahus for den voksende befolkningen. Vi er nå i gang med første steg, som er nytt klinikkbygg og protonsentere på Radiumhospitalet.

Styrevedtaket i Helse Sør-Øst er et viktig skritt videre mot beslutningen om å sette i gang bygging av ytterligere nye sykehus i Oslo. Til erstatning for Ullevål sykehus og for å ta hensyn til en voksende befolkning skal

det opprettes et stort nytt lokalsykehus med akuttfunksjoner ved Aker sykehus, og et samlet og komplett regionssykehus, inkludert lokalsykehusfunksjoner, på Gaustad. Noe av bakgrunnen for opprettelsen av Oslo universitetssykehus var nettopp å samle funksjoner i større grad, og å utnytte det høyspesialiserte helsepersonellet på en bedre måte. Dette er viktig, ikke minst for resten av landet, hvor det er utfordringer med å rekruttere denne typen høyspesialisert helsepersonell.

Det er helseforetakets ansvar å planlegge for nye bygg og sikre forsvarlig organisering av tjenesten. Det vil alltid være mange interesser i en så stor utbygging, som også innebærer endringer i organisasjoner og i framtidig arbeidssted for de ansatte. Det viktige for meg er at det legges til rette for at tilbudet skal leveres med god kvalitet og kapasitet også i fremtiden.

Jeg har selvfølgelig merket meg de kritiske røstene. Når det gjelder traumebehandlingen, legger jeg til grunn at Oslo universitetssykehus og Helse Sør-Øst sikrer at tjenesten på Gaustad får nok pasienter til å ivareta den funksjonen og den kompetansen som er på Ullevål i dag. Dette står ikke i motstrid til å opprette et akutttilbud på nye Aker sykehus.

I dag er fødetilbudet i Oslo delt mellom Ullevål og Gaustad. I fremtiden vil fødetilbudet være delt mellom Aker og Gaustad. Det mest avanserte nyfødtintensivtilbudet for hele regionen vil, som i dag, også i fremtiden bli gitt på Gaustad, men det vil også være nyfødtintensiv på Aker.

Jeg har også merket meg at styret i Helse Sør-Øst har bedt om at det skal ses nærmere på virksomhetsinnhold og driftskonsepter, bl.a. for traume- og akuttmedisin og for nyfødtmedisin. Så en del av de spørsmålene som nå er stilt, vil også bli ytterligere belyst før styremøtet i juni.

Bjørnar Moxnes (R) [12:46:12]: Traumesenteret skal til Gaustad, øvrige akuttfunksjoner skal til Aker. Ifølge fagmiljøene – unisont – er dette ødeleggende, og beslutningen om å splitte eksisterende regionale akuttfunksjoner har heller aldri blitt risikovurdert. Så Høie vil altså splitte et fagmiljø som har bygget opp livreddende kompetanse i verdensklasse over flere tiår.

I dag har Ullevål et pasientgrunnlag på 480 000. Det trengs minst 240 000 for å få tilstrekkelig mengdetrening. Gaustad vil få et pasientgrunnlag på 150 000, og det kan heller ikke utvides så mye, fordi det er altfor liten plass på tomten. Dermed svekkes tryggheten for pasienter på hele Østlandet.

Hvordan forsvarer Høie en oppsplitting av fagmiljøet som gjør at traumesenteret på Gaustad vil ha for få pasienter til å opprettholde kompetansen som de i dag har på Ullevål?

Statsråd Bent Høie [12:47:11]: Nei, traumemiljøet på Ullevål skal ivaretas også på Gaustad. Det betyr også

at Gaustad skal ha et tilstrekkelig grunnlag for akuttpasienter til å opprettholde den funksjonen, den kompetansen og det miljøet som i dag er på Ullevål. Det er en forutsetning for de planene som nå foregår. Men det betyr ikke at det står i motsetning til også å ha et stort akutttilbud på Aker.

Jeg registrerer at hovedkritikken mot Gaustad-alternativet tidligere var at det var for stort. Nå er åpenbart Moxnes bekymret for at det er for lite.

Bjørnar Moxnes (R) [12:47:45]: Nils Oddvar Skaga, som er overlege i traumatologi, sier:

«Alle elementene i fagmiljøet må være samlet på ett sted, og med tilstrekkelig pasientvolum og fasiliteter til å opprettholde og utvikle tjenesten.»

Hvis helsetoppene lykkes med å legge ned Ullevål, må kritisk syke og døende pasienter sendes langs Ring 3, fra Aker sykehus til Gaustad, for livreddende behandling. Dette er ille, og helheten er direkte uforvarlig. Dette er Norges største byggeprosjekt noensinne, og kvalitetssikreren, PricewaterhouseCoopers, sier at det er

«betydelig usikkerhet knyttet både til investeringskostnadene og de driftsøkonomiske gevinstene».

Samtidig kan Ullevål-alternativet bli titalls milliarder kroner billigere. Hvorfor støtter ikke Bent Høie en fullverdig utredning av Ullevål – ikke en belysning, men en fullverdig utredning – av norgeshistoriens største byggeprosjekt? Det vil jeg ha et svar på.

Statsråd Bent Høie [12:48:44]: I dag er det slik at det høyspesialiserte miljøet ved Oslo universitetssykehus er delt på to steder. Det er uheldig for pasientene i Oslo, som nettopp opplever at de må fraktes mellom Ullevål og Radiumhospitalet i kritiske situasjoner. Det er ikke bra for Oslos befolkning. Men det som også er ille med det, er at det ikke er bra for befolkningen i resten av landet, fordi vi er nødt til å ha doble funksjoner på høyspesialiserte områder der vi mangler spesialister på de samme områdene på andre sykehus i landet. Så dette er også veldig dårlig for å opprettholde et desentralisert spesialisthelsetilbud i resten av landet utenfor Oslo.

Jeg er helt enig i at det må være et tilstrekkelig pasientgrunnlag for akuttmottaket på det nye sykehuset, nettopp for å ivareta de funksjonene som Ullevål og traumemiljøet der har i dag, i fremtiden. Det legger jeg til grunn at også Helse Sør-Øst følger opp i sine planer.

Spørsmål 13

Kjersti Toppe (Sp) [12:49:59]: «I Stavanger må de nå beordre ansatte til å ta vakter på akutten. Ansatte mener de blir pålagt for mange ekstravakter og for mye overtid.

På akuttmottaket på Haukeland universitetssykehus har ansatte gjennom mer enn to år varslet ledelsen om bemanningsproblemene og risikoen i akuttmottak. I 2018, til og med november, var det innlevert 134 avviksmeldinger. Etter et dødsfall i akuttmottaket har fylkeslegen i Hordaland anbefalt politietterforskning.

Er statsråden trygg på kvaliteten og bemanningen i akuttmottak ved landets sykehus?»

Statsråd Bent Høie [12:50:40]: Akuttmottaket ved et sykehus er særlig viktig for å sikre at pasientene får riktig medisinsk vurdering og prioritering ved starten av pasientforløpet. Mange avdelinger er involvert i driften av akuttmottaket – noe som skjerper kravene til forsvarlig organisering og stiller høye krav til ledelse og styring. Det er det enkelte helseforetaket som har ansvar for forsvarlig drift og bemanning.

Representanten Toppe trekker fram akuttmottaket ved Stavanger universitetssykehus, hvor det er uenighet om turnusplanen. Helse Vest har orientert meg om at klinikkledelsen samarbeider tett med de ansatte og jobber systematisk med tiltak som imøtekommer varsler og bekymringer fra de ansatte. Klinikkkledelsen arbeider også sammen med tillitsvalgte og verneombud for å utvikle en turnus som ikke krever overtid av de ansatte i så stor grad som nå. Helse Vests samlede vurdering er at situasjonen blir møtt med samarbeid og relevante tiltak som skal gi et forsvarlig tilbud til pasientene.

Representanten Toppe trekker også fram akuttmottaket ved Haukeland universitetssykehus. Siden 2007 har de arbeidet med en ny modell for mottak, vurdering og prioritering og videre oppfølging av pasienter som legges inn fra akuttmottaket. Målet er at pasienten – uten forsinkelse – skal få rask og presis diagnostikk og rett behandling på rett sted til rett tid.

Jeg ser alvorlig på tilsynssaken om akuttmottaket ved Haukeland. Jeg er informert om at Helse Bergen vil sette i verk tiltak for å forebygge liknende hendelser i mottaket, og foretaket har startet arbeidet med en handlingsplan for å bedre forholdene.

Styret for Helse Bergen behandlet saken i desember. De har rettet kritikk mot administrerende direktør og har bedt Helse Bergen om å redegjøre for videre tiltak. Jeg legger til grunn at styret for Helse Bergen følger opp saken, og har bedt om at Helse Vest holder meg orientert om dette.

Representanten Toppe spør om jeg er trygg på kvaliteten og bemanningen ved landets sykehus generelt. Tilsynssaken om akuttmottaket på Haukeland og Helse tilsynets landsdekkende tilsyn i 2016–2018 viser at det fortsatt er forbedringsområder på landets akuttmottak.

Kjersti Toppe (Sp) [12:52:47]: Takk for svaret, men eg reagerer på at det som skjer bl.a. i Stavanger og på

Haukeland, vert forklart med at det er ueinighet om turnus. Det er nok langt meir alvorleg enn som så etter mi vurdering. Når vi les i Stavanger Aftenblad i dag at sjukepleiarane fryktar for at det òg skal skje dødsfall i akuttmottaket der – vi veit at dei har varsla lenge, og at fylkeslegen i tilsynsrapporten i Helse Bergen ikkje peikte på at dei tilsette hadde gjort ein feil, men på systemsvikt – meiner eg at det er ein alvorleg situasjon. Spørsmålet som eg får frå folk som jobbar i helsevesenet, er om det er nødvendig at det skjer eit dødsfall før ein får auka grunnbemanninga i akuttmottaket, når det vert varsla om underbemanning som er til fare for pasientsikkerheita.

Statsråd Bent Høie [12:53:47]: Jeg sa ikke at situasjonen på Haukeland skyldes uenighet om turnus – det håper jeg at representanten trekker tilbake. Tvert imot, jeg redegjorde veldig tydelig for at vi ser veldig alvorlig på situasjonen på Haukeland, bakgrunnen for denne, og det har også styret i Helse Bergen gjort.

Når det gjelder situasjonen i Helse Stavanger, har det der vært en uenighet om turnus, som jeg opplever at ledelsen nå tar på alvor og jobber sammen med de tillitsvalgte for å løse, nettopp på bakgrunn av de bekymringsmeldingene og advarslene som er kommet fra de ansatte. Det er før det har skjedd en alvorlig hendelse, og det er jeg glad for. Det er sånn det skal være, det skal ikke være nødvendig at det skjer en alvorlig hendelse. Når de ansatte gir beskjed om at de er bekymret for pasientsikkerhet og kvalitet, skal det blir lyttet til og tatt på alvor i alle landets sykehus, uavhengig av hvilken avdeling det er.

Kjersti Toppe (Sp) [12:54:45]: Det var Stavanger eg snakka om da ein viste til at det var ei ueinighet om turnus, og eg meiner at det er meir alvorleg enn som så. For òg i Stavanger har sjukepleiarane meldt om – i mars i fjor – at dei var bekymra for situasjonen, for bemanninga og for pasientsikkerheita. Dei meiner at grunnbemanninga på akuttmottaket er for låg, og at altfor mange timar må dekkjast med overtid og ekstravakter. Det er jo egentleg akkurat det same som tillitsvalde på Haukeland har meldt om i mange år. Difor er situasjonen ganske parallell.

Eg er glad for at helseministeren er tydeleg på at når tillitsvalde varslar, skal det takast på alvor, men mange opplever faktisk ikkje det, og på Haukeland vart det endring først etter at det hadde skjedd eit dødsfall. Det er bekymringsfullt. Er det slik at ein vil få til ei auka bemanning òg i Stavanger?

Statsråd Bent Høie [12:55:52]: Situasjonen i Stavanger, som jeg har vært inne på, er sammensatt, og jeg er orientert om at klinikkleidelsen samarbeider tett med de ansatte og jobber systematisk med tiltak, nettopp for å imøtekomme varslene og bekymringene fra

de ansatte. Det viser også at Stavanger tar bekymringene fra de ansatte på akuttmottaket på alvor. Så er det også et arbeid – og der er også verneombudet involvert – knyttet til å utvikle en turnus og en arbeidsplan som ikke krever ekstraarbeid, overtid, av de ansatte i så stor grad. Det er meldt at enkeltansatte har hatt betydelig overtidsbelastning, og det er noe jeg også er glad for at sykehuset og sykehusets ledelse tar på alvor. Sånn skal det også være. Når de ansatte gir beskjed om forhold som kan gå ut over pasientsikkerhet og kvalitet og deres helse, miljø og sikkerhet som ansatte, skal ledelsen ta det på alvor og samarbeide med de tillitsvalgte og verneombud for å rette opp i det.

Spørsmål 14

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:57:07]: «Når Storbritannia går ut av EU, vil EUs folketall reduseres med mer enn 12 pst. EUs BNP vil prosentvis reduseres enda mer når verdens sjette største økonomi går ut av EU. Den nylig iverksatte artikkel 19-avtalen gjennom EØS, der bl.a. kvotene for tollfri import av storfekjøtt fra EU økes kraftig, ble fremforhandlet og inngått med EU inkludert Storbritannia.

Hvor mye mener regjeringa at EUs tollfrie kvoter for eksport av landbruksvarer skal reduseres når britene går ut av EU?»

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [12:57:48]: Norge og EU ble enige om vilkårene i en ny EØS artikkel 19-avtale i april 2017. Stortinget godkjente denne avtalen 16. juni 2017, og den trådte formelt i kraft 1. oktober i fjor.

I henhold til EØS-avtalens artikkel 19 skal vilkårene for handelen gjennomgås med to års mellomrom. Det innebærer at neste gjennomgang tidligst kan finne sted 1. oktober 2020. Hvis Storbritannia blir enige med EU om en utmeldingsavtale, vil Storbritannia fram til utløpet av 2020 bli behandlet som om de var medlem av EU, dvs. til etter det tidspunkt hvor artikkel 19 tidligst kan gjennomgås på nytt.

Skulle Storbritannia gå ut av EU 29. mars uten en avtale, vil ikke dette endre den foreliggende artikkel 19-avtalen, sånn den er vedtatt av Stortinget. Det er fordi artikkel 19 er avtalt med EU og vil forbli med EU. Det vil ikke bli noen reduksjon selv om Storbritannia går ut. Det er ikke noen forbehold i avtalen med hensyn til antall medlemsland, verken flere eller færre, og det var heller ingen forbehold i Stortingets godkjenning av avtalen om dette. Det vil også gjelde andre avtaler vi har med EU, herunder de som regulerer de 49 tollfrie kvotene for norsk sjømat til EU. Disse kvotene vil altså videreføres som før, selv om Storbritannia går ut.

Jeg vil også få legge til at importen fra Storbritannia av landbruksprodukter er nokså beskjedne. Vi importerer årlig landbruksprodukter for ca. 2,5 mrd. kr fra Storbritannia av en total import fra EU på mer enn 41 mrd. kr. Men av de landbruksvarene som faktisk er omfattet av kvotene i artikkel 19-avtalene, utgjør importen bare 30 mill. kr, og består i all hovedsak av om lag 300 tonn ost av en total osteimport fra EU på om lag 12 000 tonn.

Regjeringa har ikke tatt stilling til hvilke mulige konsekvenser en britisk uttreden av EU vil ha med hensyn til framtidige artikkel 19-avtaler, altså de som skal forhandles etter 2020. En sån vurdering vil vi først kunne gjøre når vi ser hva slags endelig løsning de pågående brexit-forhandlingene leder fram til. Regjeringa vil i en eventuell framtidig prosess selvsagt ivareta norske landbruksinteresser på best mulig måte.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:00:02]: Når statsråden viser til hva slags premisser som ligger i eksisterende artikkel 19-avtale og Stortingets behandling, støttet ikke Senterpartiet implementering av den nye artikkel 19-avtalen. Vi stemte imot, bl.a. på grunn av de store konsekvensene det vil ha å åpne for så stor økning i de tollfrie kvotene som EU har, for eksport til Norge.

Næringsmiddelindustrien er den største fastlandsindustrien Norge har. Verdikjeden i mat, fra jord til bord, er 150 mrd. kr i omsetning og 90 000 arbeidsplasser – potensielt store konsekvenser. Når altså verdens sjette største økonomi går ut av EU, berører det også Norge, og da burde det være logisk at en fra norsk side tar det opp med EU og sier at her bør en redusere kvotene. Hva er det som er Norges konkrete posisjon i nye forhandlinger med EU på dette området?

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [13:01:11]: Som jeg sa, kommer ikke Norge til å snakke om de framtidige forhandlingene og posisjonene før det blir aktuelt, før vi ser hva slags avtale Storbritannia og EU får. Det er for så vidt riktig at Senterpartiet stemte imot artikkel 19-avtalen, men den har bredt flertall i Stortinget. Det er ikke tatt forbehold om endring av EUs størrelse eller sammensetning, og det er verdt å merke seg at dette skjedde et år etter at britene hadde stemt for brexit, så det var godt kjent for Stortinget dersom man ønsket å gjøre en tilsvarende endring.

Det er verdt å merke seg at dersom man skulle gå den veien som Senterpartiet foreslår, og gjenåpne dette, ville det også bety at vi får færre fiskerikvoter som vi kan selge inn til EU. Det betyr at tilgangen for norsk sjømat blir tilsvarende redusert, og det antar jeg at representanten Gjelsvik heller ikke er interessert i.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:02:11]: Det er ikke noen automatikk i det. Når det gjelder tilgangen til norsk eksport av sjømat, er det sån at når britene går ut av EU, er den eksporten som vi har til Storbritannia i dag, som har en verdi på over 5 mrd. kr, også noe vi må forsøke å ivareta gjennom våre avtaler med britene, uten at det er garantert fra EUs side. Det at britene går ut av EU, har konsekvenser for norske interesser.

Det at det ikke lå noen vilkår fra stortingsflertallets og regjeringens side da en åpnet for massivt økte tollfrie kvoter fra EUs side, samtidig som EU er i ferd med å bli mindre – britene er på vei til å gå ut – viser også hvor uklokt det var av flertallet å gå inn på den nye artikkel 19-avtalen. Det er en helt ny situasjon som oppstår når britene går ut av EU.

EØS-avtalen har også mekanismer for nye initiativ fra Norges side. Vil Norge umiddelbart ta et nytt initiativ på dette området?

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [13:03:21]: Som jeg har svart i to omganger, er svaret på det nei. Disse forutsetningene var godt kjent både for Stortinget og for Norge på det tidspunktet avtalen ble inngått, fordi det var et år etter at britene hadde stemt for brexit.

Men det oppsummerer jo Senterpartiets synspunkt på en ganske fin måte, syns jeg, når man sier at det selvsagt ikke skal være noen automatikk i at vi da får reduserte kvoter for å eksportere fisk til EU, mens vi skal stenge døra for å importere landbruksvarer fra EU fordi Storbritannia går ut. Det er en holdning til en slags «cherry picking» som overhodet ikke har noen resonans, verken i EU eller veldig mange andre steder.

En av årsakene til at vi ikke ønsker å åpne dette, er nettopp fordi vi også, som en del av dette, ser at vi har markedsadgang for fisk, som er usedvanlig viktig for Norge. Det er heller ingen grunn til å gjenåpne dette. Jeg tror også det er verdt å minne om at den reelle økningen i importkvotene er nokså beskjedne, sammenlignet med det som var eksisterende import og forventet importbehov de nærmeste årene. Det er flere varer som er vernet i dette, som man kjenner godt til, og derfor er det ikke aktuelt for regjeringa å åpne dette før man skal, etter to år.

Spørsmål 15

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Sigrid Simensen Ilsøy til arbeids- og sosialministeren, vert teke opp av representanten Per Olaf Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:04:50]: «Regjeringa offentliggjorde 5. februar sin reviderte strategi mot arbeidslivskriminalitet hvor punkt 20 heter: «Styrket håndheving av ulovlig innleie». Det står blant annet at Arbeids-

og velferdsdirektoratet vil styrke kontroller ved tildeling av oppdrag og i oppfølging av inngåtte kontrakter for å sikre at deres leverandører følger gjeldende lover og regler.

Hvordan skal regjeringen styrke håndhevingen av ulovlig innleie når Arbeidstilsynet i dag mangler hjemmel til å slå fast hva som er ulovlig innleie?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:05:30]: I forbindelse med at reglene om innleie ble endret i fjor, varslet regjeringen i lovproposisjonen at vi ville sette i gang et arbeid med å se på reglene for håndheving av innleiereglene. Det har også kommet anmodningsvedtak fra Stortinget om dette. Formålet er å finne tiltak som skal styrke etterlevelsen av reglene, og å forhindre ulovlig innleie. Arbeidstilsynets rolle og tilsynskompetanse er i denne sammenheng sentral. Dette arbeidet er godt i gang, og vi tar sikte på å sende et forslag på høring i løpet av våren 2019.

Som kjent skal lovendringer både utredes og høres, og det gjelder en instruks om utredning av statlige tiltak, herunder lovforslag. I denne saken er det særlig viktig å involvere partene, også underveis i prosessen. En utvidelse av Arbeidstilsynets rolle på innleieområdet berører bl.a. grunnleggende spørsmål om skillet mellom privat- og offentligrettslig håndheving og reiser ulike problemstillinger som må belyses og utredes, herunder administrative og økonomiske konsekvenser.

Jeg ønsker styrket etterlevelse av innleiereglene, og vi jobber nå for å finne ut hvordan dette best kan innrettes.

Jeg nevner for ordens skyld at Arbeidstilsynet allerede i dag kan be om at innleier og bemanningsforetak skal framlegge dokumentasjon på at innleievirksomheten er bundet av tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett, og at det er inngått avtale med de tillitsvalgte. Så Arbeidstilsynet har allerede i dag noe kontrollfunksjon når det gjelder innleie.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:07:06]: Det som var bakgrunnen for mitt spørsmål, står i overskriften: «Styrket håndheving av ulovlig innleie». Alle som leser den overskriften, tror at en skal styrke håndhevingen i forhold til det som har vært tidligere. Det statsråden nå sier, er at en ikke har lov hjemmel for å styrke håndhevingen fordi arbeidsmiljøloven § 18-6 ikke er endret. Derfor er mitt oppfølgingsspørsmål: Er det samsvar mellom tittelen i det som skrives i det dokumentet som heter Strategi mot arbeidslivskriminalitet – revidert 5. februar 2019, fra departementene – og det som er det faktiske innholdet, slik statsråden nå svarte?

Statsråd Anniken Hauglie [13:08:04]: Ja, jeg opplever at det er samsvar mellom dem. Både det som regje-

ringen har sagt i lovproposisjonen som Stortinget behandlet i fjor, og det som Stortinget vedtok i sitt anmodningsvedtak, handlet om at man skulle se på reglene for håndheving av innleiereglene, og se hvordan man kunne håndheve dem på en bedre måte. Det var også etterlyst av både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, og man har sett at det har vært utfordringer der.

Nå gikk jo Stortinget noe lenger, mener jeg å huske, i sine vedtak. Noe av det som har vært utfordringen med det, og som også har vært etterlyst fra Stortinget, handler om at det vil kunne endre Arbeidstilsynets kompetanse ikke bare innen kunnskap og det faglige, men også Arbeidstilsynets beslutningskompetanse. Som jeg sa i mitt forrige svar, vil det også berøre forholdet mellom den privatrettslige og den offentligrettslige håndhevingen av reglene, som vi må se nærmere på. Men dette kommer vi tilbake til senere, i en egen proposisjon. Strategien mot arbeidslivskriminalitet henviser i stor grad til det arbeidet som er igangsatt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:09:08]: Da ville den korrekte overskriften til punkt 20 være at regjeringa vil komme tilbake til styrket håndheving av ulovlig innleie. Det ville vært den presise overskriften. Jeg må beklage å si at sånne feilaktige beskrivelser fra regjeringas side etter hvert begynner å bli et problem for hele diskusjonen.

Det som står under punkt 20, er at den såkalt styrkede håndhevingen er relatert til de mange inngåtte intensjonsavtaler med bemanningsbyråene. Mitt oppfølgingsspørsmål er da: Er intensjonsavtalene med bemanningsbyråene slik at regjeringa stiller krav til fast ansettelse, og at en har en gjennomsnittsberegning av arbeidsforholdet, slik at en ikke omgår det som Stortinget vedtok gjennom lovreglene, slik at f.eks. 5-prosentkontrakter ikke godtas?

Statsråd Anniken Hauglie [13:10:11]: Nå har jo Stortinget vedtatt et nytt regelverk for innleie, som etter min vurdering setter ganske klare og strenge rammer for hva som er mulig. Regjeringen foreslo i sin opprinnelige proposisjon bl.a. å presisere hva som var fast ansettelse, hva som skulle ligge i det. Bare dette forslaget fra regjeringen ville jo innebære at de såkalte nulltimerskontraktene – hvor man ikke får lønn mellom oppdrag – er det ikke lenger anledning til. Dette regelverket har blitt strammet betydelig inn, og bemanningsbyråene må selvfølgelig følge det.

Det er lov å ha lave stillingsprosenten. Det har vært én sak som jeg har lest om i mediene nylig, om et byrå som ansetter i 5-prosentstillinger. Hvorvidt det er lov eller ikke lov, kan jeg ikke svare på her. Det er arbeidets art som avgjør i hvilken grad kontrakten er lovlig eller ikke.

Spørsmål 16

Nina Sandberg (A) [13:11:19]: «Hvilke tiltak vil statsråden sette inn for å få andelen midlertidige ansettelser i forskning og høyere utdanning ned på nivå med arbeidslivet ellers, ut over å vente på effekten av en lov, altså statsansatteloven, som har virket i ett og et halvt år?»

Statsråd Iselin Nybø [13:11:39]: Fast ansettelse skal være hovedregelen i det norske arbeidslivet, og regjeringens politikk på dette ble senest slått fast i Granavolden-plattformen.

Kunnskapsdepartementet jobber kontinuerlig med å redusere andelen midlertidige ansettelser i universitets- og høyskolesektoren. Andelen er fortsatt for høy, selv om vi har registrert en nedgang på 2,7 prosentpoeng de siste fem årene. I 2013 var midlertidigheten på 16,1 pst., mens den i 2018 var på 14,8 pst.

Regjeringen har som mål å redusere midlertidigheten i UH-sektoren ytterligere, sånn at vi på sikt kommer ned mot det samme nivået som er i arbeidslivet for øvrig, som nå er på 8,4 pst. UH-institusjonene skal ha stor grad av autonomi og faglig frihet, men jeg mener samtidig at de må bidra til at institusjonene skal oppnå redusert midlertidighet, og det raskt.

Departementet gjennomfører flere tiltak for å redusere midlertidigheten i sektoren. Blant annet ber vi om utførlig rapportering om midlertidighet, og vi følger utviklingen tett og gjennomgår det i etatsstyringsmøtene vi har. Institusjoner som har svak utvikling, har vært pålagt å utarbeide handlingsplaner for å redusere midlertidigheten. Enkelte institusjoner har blitt pålagt å gå gjennom alle midlertidige ansettelser og rapportere i detalj, noe som har gitt gode resultater. Et lovutvalg skal gjøre en helhetlig gjennomgang og vurdering av regelverket for universiteter og høyskoler.

Jeg har også invitert rektorer ved noen utvalgte universiteter og høyskoler til et møte om dette temaet i slutten av mars for å sørge for at flere av disse får ned bruken av midlertidighet. Rektormøter kan være en god arena for å dele erfaringer og for å fremme en «best practice» i sektoren. Jeg vil i møtet utfordre rektorene til å ta dristigere valg for å ansette medarbeidere fast i større grad enn det de har gjort til nå.

Det er en ukultur når våre universiteter og høyskoler ansetter folk midlertidig der de kunne ha ansatt dem fast. Det akter jeg å gjøre noe med. Midlertidige tilsetninger gir utrygghet for den enkelte. Det bidrar heller ikke til den langsiktigheten og faglige utviklingen som gir samfunnet offentlige tjenester av høy kvalitet. Jeg vil derfor fortsette å jobbe målrettet for å redusere midlertidigheten i universitets- og høyskolesektoren.

Nina Sandberg (A) [13:14:22]: Takk for svaret.

I Arbeiderpartiet ser vi det som helt uakseptabelt at midlertidigheten i akademia er dobbelt så høy som i arbeidslivet ellers. Det er helt åpenbart at det trengs et krafttak for å få den ned. Vi kommer til å følge nøye med på utviklingen i midlertidigheten, og jeg er opptatt av statistikken som føres, og at tallgrunnlaget for den er sikkert. Forskerforbundet mener det er behov for å gå gjennom tallgrunnlaget, for å sikre omforent praksis og f.eks. unngå at åremålsstillinger feilregistreres som faste stillinger.

Vil statsråden sørge for en sånn gjennomgang?

Statsråd Iselin Nybø [13:15:00]: Det er helt riktig som representanten påpeker, at dette er noe som Forskerforbundet har vært opptatt av. Vi har en statistikk som viser en nedgang, der det også er en viss usikkerhet knyttet til tallene – hvorvidt registreringene er gjort på korrekt måte – men også en viss uenighet om hva som skal regnes som faste stillinger, og hva som skal være midlertidige stillinger, særlig når det kommer til stillinger som har åremål.

Det viktigste for meg er at vi ser en nedgang i midlertidighet. Det er klart at de statistikkene som vi bruker, er viktige for å følge utviklingen over tid. Måten det registreres på, og virkemidler vi kan ta i bruk, kommer definitivt til å bli et tema på det møtet jeg skal ha med rektorene senere, i mars.

Nina Sandberg (A) [13:15:52]: Det er mange grunner til at Arbeiderpartiet vil ha ned midlertidigheten ved universiteter og høyskoler. Som statsråden var inne på, er trygge jobber viktig for den enkelte og for samfunnet. Høy midlertidighet kan gjøre forskning til en lite attraktiv karrierevei, ikke minst for yngre forskere. Videre ser vi at det rammer kvinner mer enn menn. Nylig gikk nestlederen i Akademiet for yngre forskere ut og advarte om at det er en klar tendens til at kvinner ikke vil anbefale forskeryrket videre i samme grad som menn. Midlertidige stillinger skaper en usikkerhet som antagelig gjør at kvinner lettere velger bort akademisk karriere.

Hva vil statsråden gjøre for å hindre at midlertidighet rammer kvinner spesielt, og i siste instans likestillingen i norsk forskning?

Statsråd Iselin Nybø [13:16:38]: Jeg er opptatt av at vi i universitets- og høyskolesektoren skal tiltrekke oss de aller beste folkene. Da kan vi ikke bare rekruttere fra den ene delen av befolkningen, da må vi ha både kvinner og menn. Det er urovekkende når vi ser at folk kan gå over veldig lang tid og fortsatt ikke ha fått fast stilling. Jeg mener det er et stort rom for universitetene her til å bruke det regelverket de har, til i større grad å an-

sette fast framfor midlertidig. Det rommet bruker de ikke i stor nok grad i dag. Det vil jeg som statsråd være tydelig på overfor dem – hvis de vil ha den faglige friheten, den autonomien, som vi alle er opptatt av at de skal ha, må de ta det ansvaret som følger med. Det har de ikke gjort når det kommer til midlertidighet. Det er nettopp derfor jeg har innkalt til møtet i mars. Det handler om å ansvarliggjøre dem som sitter på muligheten til i større grad å ansette folkene sine fast.

Spørsmål 17

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [13:17:53]: «Trøndelag Forskning og Utvikling har «kniven på strupen» ifølge Forskerforum sitt fagblad 2/2019. Med 17 ansatte innfrir de ikke kravet om 20 forskerårsverk, ei heller antall publiseringspoeng per årsverk. Direktør Skogvold uttaler at de har jobba inn mot det regionale markedet.

Hvordan tenker statsråden at krav til antall årsverk og publiseringspoeng per årsverk bidrar til å løfte det regionale forsknings- og utviklingsarbeidet i Trøndelag, og hva tjener regionen på en eventuell fusjon?»

Statsråd Iselin Nybø [13:18:26]: Trøndelag Forskning og Utvikling, eller TFOU, som de også kalles, mottar statlig basisbevilgning fra Kunnskapsdepartementet, via Forskningsrådet, i samsvar med «Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter». Disse retningslinjene er fastsatt av departementet. Basisfinansieringen er ikke rettighetsbasert. Retningslinjene setter overordnede krav til et forskningsinstitutt for at det skal kunne motta statlig basisfinansiering. Norges forskningsråd har et strategisk ansvar for forskningsinstituttene og har utdypet kravene i retningslinjene.

Trøndelag Forskning og Utvikling har over flere år ikke oppfylt to av kravene for å få statlig basisbevilgning. Det gjelder kravet til vitenskapelig kvalitet, bl.a. målt gjennom vitenskapelig publisering og antall forskerårsverk. Derimot skærer instituttet over kravet til oppdragsinntekter.

Jeg er opptatt av at vi skal ha gode forskningsmiljøer i hele landet. Jeg er mindre opptatt av forskningsmiljøenes størrelse, spesielt utenfor de store byene. Derfor har jeg også sagt at jeg ikke kommer til å følge opp Forskningsrådets forslag om 40 forskerårsverk for å få basisbevilgning. Men forskningen må ha høy kvalitet, herunder en minimumsmengde av vitenskapelig publisering, som jo er et særtrekk ved en forskningsinstitusjon, uavhengig av hvor den måtte være lokalisert.

Forskningsrådet har anbefalt at Trøndelag Forskning og Utvikling tas ut av basisfinansieringsordningen fra 2019, men på tross av den anbefalingen har jeg valgt å videreføre bevilgningen i 2019. Forutsetningen da er at

TFOU innen utgangen av 2019 gjennomfører og ferdigstiller en fusjon med en annen FoU-institusjon. En fusjon vil kunne gi forskningsvirksomheten ved TFOU et løft, bidra til å styrke forskningskvaliteten og samtidig gjøre forskningsinstitusjonen mindre sårbar for endringer i personellsituasjonen. Jeg legger til grunn at regionen vil tjene og ikke tape på at instituttet fusjonerer med andre.

I samme oppslag i Forskerforum som representanten Knutsdatter Strand viser til, uttaler direktøren ved TFOU at instituttet har hatt en strategi om å gå inn i en større forskningsenhet, og at de trolig hadde jobbet i akkurat samme retning, uavhengig av vedtaket i departementet. Det tar jeg som et uttrykk for at departementet og instituttet er enige om at en fusjon vil tjene forskningsvirksomheten ved instituttet.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [13:21:24]: Det er godt at forskningsinstitusjonen er aktiv og kaster seg rundt når den nå heldigvis får videreført bevilgningen også i 2019. Samtidig kan ikke enkeltutfordringer gi grunnlag for at man skal skjære alle over én kam og si at større er bedre.

De siste årene har det vært en omfattende sammen slåing av akademiske institusjoner i Norge. Hovedbegrunnelsen har vært at større miljøer gjør forskningen bedre. Det har lenge vært en utbredt oppfatning i akademia og i regjeringens politikk. I tillegg blir det ofte hevdet at antall forskere må være over en viss grense for at miljøet skal oppnå en såkalt kritisk masse, men i en ny studie fra NIFU blir dette motbevist. Blant de enhetene som utmerker seg med publiseringer og siteringer, finnes både små, mellomstore og store forskningsmiljøer.

Vil statsråden revurdere krav om sammenslåing av institutter?

Statsråd Iselin Nybø [13:22:20]: Nå har vi et instituttprosjekt gående i departementet, der vi får sett overordnet på instituttpolitikken vår. Samtidig har vi fått en synteserapport fra Forskningsrådet, der bl.a. dette med størrelse ble et tema. Mange var urolige da de så at Forskningsrådet foreslo at man skulle øke fra 20 ansatte til 40, og flere av de mindre instituttene – særlig utenfor de store byene – reagerte på det. Derfor var jeg veldig opptatt av tidlig å gå ut og si at det var ikke noe jeg ønsket å følge opp, nettopp fordi det ikke nødvendigvis er størrelse i seg selv som gjør at en er en god forskningsinstitusjon eller ikke.

Men jeg er opptatt av at vi skal ha høy kvalitet på den forskningen som skjer, uansett hvor den skjer i landet, og TFOU har to krav som de over tid ikke har klart å følge opp, bl.a. det som går på vitenskapelig kvalitet.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [13:23:25]: Det er godt at kvalitet ikke nødvendigvis handler om antall,

men da er det jo et poeng at når man er like under dagens krav, er det også grunnlag for å stille spørsmål ved dagens krav.

Trøndelag Forskning og Utvikling oppfyller ikke kravet om antall publiseringspoeng per årsverk, men de har som regionalt forskningsinstitutt valgt å prioritere det regionale markedet og behovet for gode faglige utredninger. Det mener Senterpartiet har en stor verdi og er begrunnelsen for regionale forskningsmiljøer og forskere. Når det gang på gang blir bevist at større ikke nødvendigvis er bedre, er det vel på tide å vurdere institusjonene og hvordan de løser sitt totale samfunnsoppdrag, og hvilke parametre de blir målt etter.

Mener statsråden det er viktigere at forskere i Trøndelag og andre regioner publiserer artikler i tidsskrifter, enn at de leverer arbeid som skaper utvikling lokalt og regionalt?

Statsråd Iselin Nybø [13:24:27]: Formålet med den statlige basisfinansieringen av forskningsinstituttene er å sikre en sterk instituttsektor som kan tilby næringsliv og offentlig sektor relevant kompetanse og forskningstjenester av høy internasjonal kvalitet.

Trøndelag Forskning og Utvikling har høy andel oppdragsinntekter, og hovedparten av oppdragsinntektene kommer fra offentlig forvaltning og næringsliv i Trøndelag. Det betyr at instituttet er relevant for den regionen der de er lokalisert, men høye oppdragsinntekter betyr ikke nødvendigvis at instituttet leverer forskning av høy kvalitet. Jeg mener at her er det et potensial for TFOU til å løfte seg kvalitetsmessig når det gjelder forskningen. Derfor mener jeg at en sammenslåing, enten med et universitet eller med et annet forskningsinstitutt, ville vært med på å styrke det oppdraget dette instituttet har, også i den regionen der de er lokalisert.

Spørsmål 18

Marit Arnstad (Sp) [13:25:47]: Jeg vil gjerne få lov til å stille følgende spørsmål til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«Da regjeringen fremmet strukturreformen for høyere utdanning, ble det understreket at reformen ikke skulle medføre nedlegging av studiesteder. Det ble videre vektlagt at institusjonene er sentrale aktører for utvikling og verdiskaping i regionene. I tildelingsbrevet for Nord universitet for 2019 konstaterer regjeringen at det er utfordrende med stor geografisk spredning, og ber styret vedta ny struktur.

Hvordan vil statsråden forhindre en sentralisering av studietilbud og studiesteder?»

Statsråd Iselin Nybø [13:26:21]: God tilgang til utdanning og kompetanse over hele landet, regional utvikling og utdanning og forskning av høy kvalitet var sentrale mål med strukturreformen. Når ulike utdanninger tilbys av mange universiteter og høyskoler på for mange studiesteder, gir det små fagmiljøer og for stor konkurranse om fagpersonale og studenter.

Det er viktig at institusjonene etter sammenslåingene gjør grundige vurderinger av fagområdene og utdanningstilbudene. Universitetene og høyskolene må finne ut hva som tilbys hvor, for best å møte samfunnets – og regionens – behov.

Strukturmeldingen sier tydelig:

«Sammenslåingene som regjeringen vil gjennomføre, gjelder institusjoner, ikke studiesteder.»

Det følger av universitets- og høyskoleloven at styret for et universitet eller en høyskole har ansvaret for å fastsette organiseringen.

Selv om det altså er styrene som har ansvaret for å ta beslutningene, har jo jeg som statsråd selvfølgelig forventninger til de vurderingene som styrene skal gjøre. Noen av forventningene til Nord universitet framkommer av utviklingsavtalen som er inngått mellom styret og departementet, og som er tatt inn i tildelingsbrevet til universitetet.

Utviklingsavtalen er blitt til i en dialog mellom departementet og universitetet, og den tar utgangspunkt i strategien universitetet selv har fastsatt. Et viktig element i avtalen er at styret skal beslutte studiestedstruktur.

Men jeg synes det er viktig at vi også ser på helheten i avtalen. Målet er at

«Nord universitet skal tilby attraktive studiesteder med effektive og kvalitativt gode lærings- og arbeidsmiljø».

Beslutning om studiestedstruktur, campusutviklingsplan og digitaliseringsplan skal støtte opp om nettopp dette. Det er et tydelig mål at utdanningene «skal være relevante for samfunns- og arbeidsliv». Det er også et eget punkt om lærerutdanning, og at den må imøtekomme regionens behov.

Jeg har stilt tydelige forventninger til at Nord universitet utvikler universitetet, slik at de kan møte regionens behov.

Jeg har tillit til at styret og Nord universitet vil lytte til regionale aktører og gjøre sine vurderinger grundig.

Helt til slutt tillater jeg meg også å nevne at da vi la fram Studiebarometeret i går, kom jo lærerutdanningen ved Nord universitet godt ut. Det er veldig gledelig. Det viser nettopp at det universitetet klarer å levere en utdanning som studentene er svært godt fornøyd med.

Marit Arnstad (Sp) [13:29:12]: Når Studiebarometeret viser at Nord universitet når det gjelder lærerutdanningen, gir sine studenter svært attraktive og gode studietilbud, synes jeg det blir litt rart at en hele tida driver og snakker om at en må skape mer attraktive tilbud og mer kvalitet på Nord universitet. For Nord universitet scorer åpenbart veldig godt på en del av sine utdanninger i forhold til andre studiesteder når det gjelder trivsel og læringsmiljø for studentene.

Jeg hadde håpet at statsråden her kunne ha avkrefret at departementet kommer til å legge til rette for en sentralisering av studiestedene. Når en ser på den utdanningen som tilbys, både for sykepleiere og for lærere, er det rett og slett veldig vanskelig å forstå at det skal bli noe bedre av at en sentraliserer studiestedene der det foregår.

Så jeg vil nok spørre igjen, ettersom det ble sagt i 2015 at en ikke skulle nedlegge studiesteder: Kunne ikke statsråden i dag bekrefte at det ikke er det departementet har tenkt i sine dokumenter?

Statsråd Iselin Nybø [13:30:15]: Nord universitet har ganske betydelige utfordringer foran seg. Men jeg synes det er gledelig når vi ser Studiebarometeret, som løfter opp nettopp lærerutdanningen.

Det er riktig som representanten også sier, at det har vært mye diskusjon rundt studiestedstrukturen. Jeg har forventning om at styret behandler det spørsmålet på en grundig måte. De har også lagt opp til en del punkter som skal være grunnlaget for den vurderingen de skal gjøre. Men la meg bare si det helt klart fra Stortingets talerstol at Kunnskapsdepartementet har ikke gitt noen signaler eller lagt fram noen forventning om at Nord universitet skal redusere campus med ett eller flere studiesteder.

Marit Arnstad (Sp) [13:31:06]: På tross av at en kunne tolke det slik fra tildelingsbrevet, velger jeg å tolke statsråden slik i dag at departementet ikke legger opp til at en skal kunne kreve en sentralisering av studiestedene, og det er for så vidt bra. Men jeg håper da at styret ikke lar seg forvirre av tildelingsbrevet, som er litt mer uklart akkurat på det punktet.

Hvert av disse studiestedene er gamle høyskoler. Hvert enkelt av dem ble opprettet med egne stortingsvedtak. Det at et styre ved en institusjon uten videre skal legge ned det høyskolemiljøet som har blitt etablert gjennom tiår, er meningsløst, også når vi vet at man trenger flere studieplasser for sykepleiere. Man trenger hvert enkelt studiested man har for sykepleie, man trenger flere studieplasser for sykepleie, og man trenger praksisplasser. Det får man i samarbeid med regionen og sykehusene i regionen knyttet til de enkelte studiestedene, og som sagt også fordi man allerede i dag har en

meget attraktiv lærerutdanning der lærestedene i dag er, og der bør de fortsatt være.

Statsråd Iselin Nybø [13:32:13]: Det er styrenes ansvar å gjennomgå sin studiestedstruktur og ha en organisering av universitetet sitt som er hensiktsmessig. Men de har også et samfunnsoppdrag som de skal fylle, og de argumentene som kommer fra representanten Arnstad, er nettopp sånne ting som også styret må vurdere. Man har attraktive utdanninger, man har et regionalt nærings- og arbeidsliv som trenger kompetansen. Styret selv har lagt opp til at punkter som forskning av høy kvalitet, kunnskaps- og forskningsbasert utvikling i regionen, regionalt engasjement og bidrag er ting de skal ha med i sin vurdering når de ser på studiestrukturen.

Men jeg ønsker å gjenta, sånn at det virkelig er understreket, at Kunnskapsdepartementet har ingen forventninger om – eller har gitt signaler om at vi ønsker – at det skal legges ned ett eller flere studiesteder ved Nord universitet.

Spørsmål 19

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Maria Aasen-Svensrud til justis- og innvandringsministeren, vil bli tatt opp av representanten Tellef Inge Mørland.

Tellef Inge Mørland (A) [13:33:27]: «Arendal fengsel, avdeling Evje, er nå ferdigstilt. Et flott nytt bygg med ti lukkede plasser, i tillegg er Evje tilrettelagt for mottak av 20 innsatte til åpen soning. Dette er et spennende og påkostet prosjekt i kriminalomsorgen, spesielt tilpasset kvinner. Likevel ser det ikke ut til at hele tilbudet er klart til å åpne etter planen.

Hvilket initiativ vil statsråden ta for å sørge for at åpning av hele avdeling Evje vil skje etter planen 1. april?»

Statsråd Tor Mikkjel Wara [13:34:00]: I spørretimen for en uke siden fikk jeg et oppfølgingsspørsmål fra representanten Maria Aasen-Svensrud vedrørende situasjonen ved Arendal fengsel, Evje avdeling, om at verken ansatte eller driftsmidler er tilgjengelige for å få startet opp avdelingen til datoen 1. april, og om hvordan jeg så for meg at dette skulle gå. Dette var ny informasjon for meg, og jeg er glad for at representanten tar dette opp igjen, slik at denne saken kan bli avklart.

Regjeringen arbeider for å sikre trygge og likeverdige forhold for kvinner som soner straff. På denne bakgrunn følger regjeringen opp Stortingets anmodningsvedtak om å utvide Arendal fengsel, Evje avdeling, med ti plasser med høyt sikkerhetsnivå, samt å omgjøre av-

delingen til et fengsel tilpasset kvinner. Avdelingen har i tillegg til de nye plassene 20 plasser med lavere sikkerhetsnivå. Avdelingen vil være et viktig tilbud og tiltak for å gi kvinner et bedre tilbud.

Det har i etatsstyringsdialogen mellom departementet og Kriminalomsorgsdirektoratet vært avklart at den utvidede og omgjorte avdelingen i Evje skal være klar til å åpne ved utgangen av første kvartal, det vil si 1. april i år. Departementet har tatt opp med Kriminalomsorgsdirektoratet opplysningene om at avdelingen ikke kan starte opp som planlagt. Direktoratet har forsikret meg om at planen om å åpne 1. april i år står fast. Dette gjelder både plasser med høyt og lavere sikkerhetsnivå. Jeg er derfor glad for å kunne meddele at dette viktige tilbudet kan starte opp som forutsatt.

Tellef Inge Mørland (A) [13:35:28]: Det er for så vidt fint at statsråden bekrefter at det skal åpne. Men er det da sånn at de tillitsvalgte som jeg møtte for en ukes tid siden på Evje, tar helt feil når de sier at det mangler ca. 15–20 mill. kr til drift, og at de ikke har de pengene? Sågar fengselsinspektøren er sitert på det samme i Setesdølen. Ambisjonen om å åpne den 1. april er veldig bra, men de ansatte sier også at det ikke er rekruttert folk, fordi det ikke er penger til å dekke opp all den bemanningen som skal være der 1. april. Så mitt spørsmål til statsråden er: Hvordan skal det praktisk gjennomføres at man åpner hele fengselet 1. april, når de ansatte ved avdelingen i Evje sier at det ikke er penger til det per dags dato?

Statsråd Tor Mikkel Wara [13:36:14]: Jeg har ingen innsikt i hva de ansatte har sagt til stortingsrepresentanten. Jeg forholder meg selvfølgelig til direktoratet, som er min etat, og de forsikrer meg om at datoen 1. april opprettholdes i henhold til planen.

Det er ikke sånn at jeg som statsråd kan reise rundt og sjekke alle de fengslene vi har, det er nesten 5 000 ansatte og 5 mrd. kr i budsjett. Når direktoratet sier at fengselet skal være på plass, må jeg legge det til grunn.

Det representanten spør om, er noe som skal skje i framtiden. Da får vi se hva som skjer i framtiden.

Tellef Inge Mørland (A) [13:36:57]: Jeg har forståelse for at en justisminister ikke kan ha full oversikt over hva som skjer i alle fengsler. Nettopp derfor bruker opposisjonen denne muligheten til å stille statsråden forberedte spørsmål, for at statsråden kan innhente svar. Mitt oppfølgingsspørsmål blir da: Hvordan ser de for seg at de skal gjennomføre denne åpningen? Ser de for seg å tilføre flere midler til Evje avdeling, eller ser de for seg andre typer løsninger for å få dette til? Det er både tillitsvalgte og de som har ansvaret for driften av avdelingen, som sier at det her ikke er midler. Vil det etter

spørsmålet i dag komme nye signaler fra direktoratet om at man vil få de midlene som trengs?

Statsråd Tor Mikkel Wara [13:37:44]: Jeg har gitt et svar, og det er at dette går i henhold til planen, 1. april. Så er det sånn at representanten nekter å godta og å forholde seg til det svaret. Men det er det som er svaret.

Det er ikke de tillitsvalgte som skal drive eller ha ansvar for å drive et fengsel. Det er det Kriminalomsorgsdirektoratet som har. Fengselet er finansiert. Direktoratet meddeler tilbake at de er klar til å drive det fra 1. april, som planlagt.

Spørsmål 20

Kari Henriksen (A) [13:38:31]: Hvis jeg får lov, vil jeg gratulere med ministerpost – minister Kjell Ingolf Ropstad. Nå fikk han kanskje hjemlengsel når han hørte om Evje og Hornnes, men det er ikke det spørsmålet mitt gjelder:

«I fjor vedtok Stortinget følgende på initiativ fra Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet:

«Stortinget ber regjeringen sikre langsiktige og løpende avtaler med ideelle tilbydere av institusjonsplasser som fører til at andelen ideelle øker til om lag 40 pst. innen 2025, samtidig som den offentlige andelen institusjonsplasser ikke reduseres.»

I regjeringsplattformen er omtalen av den offentlige andel utelatt. Ideelle aktører har reagert kraftig på dette.

Hva er årsaken til denne endringen?»

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:39:21]: Først: Tusen takk for gratulasjonen. Hjemlengselen er begrenset når det var et så godt svar og en betryggelse om at fengselet på Evje skal starte etter planen.

Men til spørsmålet fra representanten Henriksen: Jeg er veldig glad for at ideelle aktører er en god og viktig samarbeidspartner for det offentlige, ikke bare i barnevernet, men også i andre sektorer. Jeg er svært opptatt av å styrke ideell sektor og understreker at en sterk sivil sektor og en sterk frivillighet er noe som er veldig positivt for Norge. Det er vel velkjent at Kristelig Folkepartis forhandlingsdelegasjon som var på Granavolden, var spesielt opptatt av å løfte nettopp den sektoren, og regjeringspartiene lagde til og med et eget kapittel for ideell sektor i plattformen.

Da jeg besøkte Blå Kors i forrige uke, sa generalsekretæren at dette var tidenes plattform for ideell sektor. Dette er litt av utgangspunktet for at vi løftet punktet om 40 pst. ideelle på den måten.

De ideelle har lang erfaring i barnevernssektoren. De har høy kompetanse og har et stort faglig engasje-

ment. Regjeringa inngikk derfor i 2015 en samarbeidsavtale med ideelle leverandører om leveranse av helse- og sosialtjenester, bl.a. med tanke på å bedre rammebetingelsene for ideell sektor.

Når det gjelder det konkrete vedtaket fra mai 2015 som representanten viser til, fikk Bufdir i fjor et oppdrag om å vurdere hvordan Stortingets vedtak kan gjennomføres på en best mulig måte. Oppdraget inkluderte selv sagt hele stortingsvedtaket, også forutsetningen om at den offentlige andelen ikke skal reduseres. I tillegg har Bufdir i tildelingsbrevet for 2019 fått i oppdrag å ta hensyn til Stortingets vedtak i sitt kontinuerlige arbeid med kapasiteten og innholdet i institusjonstilbudet. Jeg stemte jo selv for dette vedtaket i Stortinget. La det derfor ikke herske noe tvil om at jeg nå som statsråd vil arbeide med å følge det opp.

Mitt hovedfokus er et best mulig tilbud til ungene. Det er ikke gunstig om barn må flytte fra velfungerende tiltak. Både der tilbudet bygges opp, altså hos de ideelle, og der tilbudet bygges ned, altså hos de kommersielle, må målet være at endringene ikke går ut over barna. Kvaliteten må være god nok i de nye tilbudene, og den må opprettholdes i de tiltakene som skal fases ut.

Vi jobber nå med å få god oversikt over eventuelle kostnads- og kvalitetsmessige konsekvenser eller utfordringer som vedtaket kan få, og jeg vil komme tilbake til Stortinget om oppfølgingen på egnet måte.

Kari Henriksen (A) [13:42:03]: Det var et forholdsvis oppklarende svar. Men det er fremdeles usikkerhet knyttet til den tolkningen av regjeringsplattformen, for i Vårt Land uttaler representanten Ørmen Johnsen i familie- og kulturkomiteen følgende, etter at dette ble et spørsmål:

«Komiteens intensjon var at vi ønsker flere ideelle. Formuleringen i erklæringen bryter ikke med det som var vår intensjon og med vedtaket. Vi har ikke sagt at vi ikke ønsker kommersielle aktører, selv om Ap og SV ønsker færre.»

Det statsråden nå har sagt, er altså at Ørmen Johnsen tar feil. Kan statsråden bekrefte at Ørmen Johnsen tar feil når hun hevder at ønsket om å øke andelen ideelle på bekostning av kommersielle er et standpunkt Arbeiderpartiet og SV er alene om, og at det nå er regjeringas politikk?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:43:02]: Jeg kan forsikre representanten Henriksen om at vi selvsagt følger opp de vedtakene som er fattet i Stortinget. Bakgrunnen for at formuleringene ble som de ble, var at vi var spesielt opptatt av å løfte ideell sektor. Det har vi vært over lang tid. Jeg kan forsikre representanten Henriksen om at vi kommer, som jeg sa, til å fokusere spesielt på at kvaliteten i tilbudene er veldig god, og ikke

minst at barna er utgangspunktet i det arbeidet. Derfor kommer vi til å følge opp hele vedtaket, også den biten som handler om det offentlige.

Kari Henriksen (A) [13:43:40]: Jeg håper dette muligens kan berolige noen, men Blå Kors var senest i dag ute i media og sa, sagt i et folkelig språk, at de ikke tror det før de ser det. Det er det vi er spent på alle mann: Hvordan blir dette egentlig fulgt opp? Både CRUX og Frelsesarmeen har vært veldig begrenset begeistret – for å si det sånn – og veldig bekymret for dette. Noe av bekymringen handler om det statsråden var inne på, dette med kvalitet. Det de frivillige sier, er at de for det første er avhengig av en sterk offentlig sektor for å kunne ha god kvalitet selv, og at de er avhengig av å kunne dele kunnskapen mellom aktørene. Og det gjør ikke de kommersielle – det som blir gode tjenester, blir å oppfatte som forretningshemmeligheter. Hvordan vil statsråden følge opp den utfordringen, hvis det fremdeles skal være innslag av kommersielle i tjenesten?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:44:39]: Vi er svært opptatt av at kvaliteten er best mulig. Det fokuserer jeg mye på, nettopp å måle kvaliteten. Det er ikke sånn at private, kommersielle har dårlige tilbud. Det kan også være eksempler på at det offentlige har dårlige tilbud. Uavhengig av hvem som driver det, er vi svært opptatt av at kvaliteten er god nok.

Når det gjelder å løfte ideell sektor uten at det går på bekostning av det offentlige, er det ikke dermed sagt at det ikke vil være innslag av private, kommersielle også i framtida. Da kommer vi til å være svært opptatt av – på lik linje med om det er ideelle eller offentlige som driver det – at kvaliteten er best mulig, med tanke på ungene.

Jeg har også sett tilbake i historien, og jeg ser at under de rød-grønne var det en nedgang i andelen årsverk drevet av ideelle og en ganske sterk økning i kommersielle, så dette har vært en utfordring over lang tid. Jeg er iallfall svært opptatt av at vi skal klare å snu den utviklingen og styrke de ideelles andel av institusjonsplassene.

Spørsmål 21

Freddy André Øvstegård (SV) [13:45:49]: Jeg vil stille følgende spørsmål til barne- og familieministeren:

«De ansatte i barnevernet gjør opprør under emneknaggen #heierna, for økt bemanning. I 2011 var det anslått 1 500 manglende ansatte i det kommunale barnevernet. Derfor satte regjeringen i gang en opptrapping med øremerka midler til totalt 890 nye stillinger. Solberg-regjeringen har avlyst opptrappingen og levert kun 120 nye stillinger frem til 2018, med ingen nye stillinger i 2019.»

Har statsråden oversikt over hvor stort behovet for stillinger er nå, og mener han at bemanningen er god nok?»

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:46:43]: Jeg vil takke for spørsmålet og er glad for det engasjementet de ansatte i barnevernet viser nettopp gjennom kampanjen ##heierna. Jeg tar på alvor at mange kommunale barnevernstjenester melder om store kapasitetsutfordringer, og jeg har forståelse for at mange også opplever et stort arbeidspress. Tilbakemeldingene fra de ansatte kan tyde på at flere kommuner bør prioritere barnevernet høyere enn de gjør i dag. Jeg mener samtidig at de konkrete vurderingene av om bemanningen i barnevernstjenestene er tilstrekkelig, bør gjøres lokalt. Det er den enkelte kommune som er i best posisjon til å prioritere ressurser og tiltak der de mener behovet og nytten er størst.

Jeg skal legge til rette for at kommunene kan forvalte sitt ansvar på en god måte, samtidig som vi styrker kommunenes eierskap til barnevernet. Tilstanden i barnevernstjenestene skal vurderes jevnlig. Det skal bli mer synlig hvilken kommune som ikke prioriterer barnevernet nok. Fylkesmennene har samtaler med ledelsen i alle kommuner for å drøfte situasjonen og bemanningen i barnevernstjenestene.

Jeg vil stille sterkere krav til innholdet i barnevernet, og jeg vil også innføre krav om at kommunestyret årlig vurderer kvaliteten i barnevernstjenestene. Slik skal situasjonen i barnevernet bli satt høyere opp på agendaen i kommunene.

Samtidig har regjeringa sørget for at barnevernstjenestene har fått bedre tilgang på kompetansetiltak og annen faglig støtte. Vi er også aktivt inne og følger opp de kommunene som sliter mest.

I spørsmålet viser representanten Øvstegård til at det i 2011 ble anslått et behov for 1 500 flere stillinger i det kommunale barnevernet. Økningen i antall stillinger siden 2011 har vært på om lag dette nivået. Vi har videreført og styrket de øremerkede midlene til stillinger i det kommunale barnevernet. I tillegg har vi satt kommunene i stand til å gjennomføre en betydelig økning i årsverk i det kommunale barnevernet, og i årene 2014, 2015, 2016 og 2017 har det vært en økning på 1 150 flere årsverk i barnevernstjenestene. Det viser at vi er på rett vei.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:49:05]: Takk for svaret.

Kommunene har et stort ansvar, det hører vi ofte når vi diskuterer denne saken, og det er også riktig. Men vi er vel alle enige om at staten skal sørge for en viss minstestandard, ikke minst for kritiske tjenester – de som er aller, aller viktigst – så ikke f.eks. presset kommuneøko-

nomi eller andre lokale forhold kan komme i veien for et godt nok tilbud.

Når det eksempelvis gjelder Stavanger, har ikke de fått noen stillinger fra staten siden 2014, da de fikk 17 under det rød-grønne barnevernsloftet. Så har de fått to fra kommunen selv, i 2019. Men fram til nå har altså behovet økt med 20 pst., sier de ansatte selv, og da trenger de 15 nye stillinger for å dekke det behovet.

Er ikke barnevernet en slik kritisk tjeneste som også staten og den nasjonale politikken burde ta et ansvar for en minstestandard for?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:50:11]: Barnevernet er en svært viktig bit av arbeidet for å trygge de mest sårbare ungene vi har. Mitt mål er jo at færrest mulig skal ha behov for barnevernet, at kommunene gjør en så god jobb, og at vi i fellesskap gjør en så god jobb, at forebyggingen er så god at det ikke er behov for barnevernet. Så innser jeg at det kanskje er en litt stor ambisjon å ha, og derfor er jeg opptatt av at barnevernet har den kvaliteten som trengs for å utføre et godt arbeid. Så jeg stiller tydelige krav til kvalitet, og så er jeg opptatt av at kommunepolitikkerne vet best hva behovet er.

Jeg besøkte Stavanger på fredag og fikk høre om de samme utfordringene, og det mener jeg kommunen må ta på ramme alvor. Hos helsebyråden i Bergen ble det bevilget nettopp 25 mill. kr til flere ansatte i barnevernet, fordi de mente det var det grepet som var nødvendig. Så jeg er svært opptatt av at kommunene gjør grep, og gjennom økte bevilgninger til kommunene er jeg glad for at kommunene også har gjort den prioriteringen. Men det er de som vet best hva som fungerer best ...(presidenten avbryter).

Freddy André Øvstegård (SV) [13:51:16]: Det er riktig at det har vært økninger kommunalt, at kommunene selv har prioritert barnevernet rundt omkring. Men en del av mitt spørsmål var jo om man også kan ta med i beregningen hva behovet er, slik vi gjorde i 2011. Det har jeg ikke registrert svar på fra statsråden hittil. Derfor vil jeg prøve å gjenta spørsmålet om hvorvidt den økningen har vært nok for å møte f.eks. nye krav til dokumentasjon, nye krav til metode – ting som tar tid i barnevernet, som gjør at de ansatte sier så tydelig at det er et veldig stort arbeidspress som gjør at de ikke har nok tid til å hjelpe hvert enkelt barn. Så jeg vil gjenta spørsmålet til statsråden: Hva er egentlig behovet i dag?

Så må jeg også knytte en kommentar til dette med det kommunale ansvaret, for Kristelig Folkeparti har jo selv forhandlet inn noen øremerkede stillinger siden den rød-grønne regjeringen gikk av, men ingen i 2019. Er det noe som har skjedd i 2019 som gjør at det ikke lenger er viktig?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:52:21]: Vi er jo opptatt av at kommunene skal ta det ansvaret de er satt til å ha. Det er en stor tillit at de får lov til å være førstelinetjenesten på et så viktig område som det barnevernet utøver. For meg er det viktig å understreke at i noen kommuner vil det være riktig å ansette flere i barnevernet, i andre kommuner kan det være at det er andre tiltak som er bedre for å gjøre hverdagen bedre for de unge og de familiene som trenger hjelp. Derfor har vi vært opptatt av at vi ønsker å styrke kommunene, sette dem i stand til å kunne gjøre det arbeidet på en best mulig måte, men også stille klare krav og forventninger. Som jeg sa i mitt hovedsvar, ønsker vi å gjøre mange tiltak for å styrke det eierskapet, stille krav til f.eks. årlige runder der kommunestyrene selv må vurdere tilbudet.

Når det gjelder behovet, er det kommunene som vet det best, og jeg vet at behovet er veldig forskjellig fra kommune til kommune. Men jeg kan love representanten at jeg er veldig opptatt av å følge dette feltet og utviklingen i feltet, og så vil hvert år og hvert budsjett vise hva vi ønsker å gjøre fra nasjonalt hold.

Presidenten: Den ordinære spørjetimen er dermed omme.

Sak nr. 3 [13:53:30]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er kartet for i dag ferdighandsama. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 13.54.
